125 GODINA TRADICIJE

DANAS PRILOG

ČITAJ NOVI LIST 0-24
SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

NEDJELJNI
NOVI LIST
www.novilist.hr

NEDJELJA / RIJEKA / 30. STUDENOGA 2025. / BROJ 25.835 / GODINA LXXIX
CIJENA 1,79 EURA

VRIJEME
DHMZ www.meteo.hr

DANAS
max. 12
min. 4

SUTRA
max. 13
min. 8

TRAGEDIJA U SRCU GRADA Vatra zahvatila potkrovlje stambene zgrade u Zanonovoj ulici

NOĆNA DRAMA U RIJECI

U stravičnom požaru poginula jedna osoba

Str. » 2. i 3.

Sin se digao i otvorio vrata stana, a kad je pogledao u hodnik, ispred sebe je vidio samo dim, ispričao je jedan od stanara

ŠARLOTA BRNČIĆ

JVP RIJEKA

DEAN MIKULINIĆ

DEAN MIKULINIĆ

Priča o kolektivu, kreativnom kaosu i smijehu Str. » 7. - 9.

Kad frekvencija postane obitelj

Novi Vinodolski

3 djece ranjeno u eksploziji, svi izvan životne opasnosti

Str. » 3.

Super Post Panamax mostovi u Rijeci

Stigle dvije nove dizalice na AGCT

Str. » 5.

DEAN MIKULINIĆ

DRAMA U SRCU GRADA Veliki požar s petka na subotu zahvatio potkrovlje stambene

TRAGEDIJA U GLUHO DO

Vatrogasci se borili s vat stihijom, poginula jedna

JVP RIJEKA

Š. BRNČIĆ

U trenutku dolaska vatrogasaca, požar je već bio u razbuktaloj fazi pa je gašenje započelo paralelno iznutra i izvana. Policija je potvrdila da je na požarištu pronađeno tijelo jedne neidentificirane osobe, a nekoliko stanara potražilo je liječničku pomoć zbog udisanja dima

JVP RIJEKA

Šarlota BRNČIĆ
Snimio Dean MICULINIĆ

RIJEKA Tijekom gašenja velikog požara koji je u noći na subotu zahvatio potkrovlje stambene zgrade u Zanonovoj ulici, u samom središtu Rijeke, vatrogasci su u ranim jutarnjim satima pronašli tijelo zasad nepoznate osobe. Nekoliko građana potražilo je liječničku pomoć zbog udisanja dima, a više stanova pretrpjelo je znatnu štetu. Iz Policijske uprave primorsko-goranske potvrđeno je da je na požarištu pronađeno tijelo jedne neidentificirane osobe. Očevid će započeti kada se za to stvore uvjeti, što se očekuje nakon potpunog dogašivanja, a policija nastavlja s utvrđivanjem uzroka požara i identiteta stradale osobe. Požar je ugašen u ranim jutarnjim satima.

Razbuktan požar

U gluho doba noći, dok je centar Rijeke još bio u dubokom snu, u Zanonovoj 1 izbio je veliki požar u potkrovlju stambene zgrade, a zahvatio je nekoliko stanova. Dojava o požaru zaprimljena je oko dva sata ujutro, a čim je vatrogasni operativni centar dobio dojavu o većem požaru, na mjesto događaja poslana su dva vozila – navalno i autocisterna, a zapovjedniku smjene Dinu Škamu odmah je bilo jasno i kako će biti potrebna dodatna pomoć u ljudstvu i tehnici.

U trenutku njihova dolaska, požar je već bio u razbuktaloj fazi pa je gašenje započelo paralelno iznutra i izvana. Istovremeno su vatrogasci krenuli u pretragu stanova u potkrovlju, kako bi provjerili nalaze li se unutra u opasnosti neki od stanara.

Dino Škamo, zapovjednik smjene na terenu

Zapovjednik smjene Škamo rekao je da se nije moglo odmah utvrditi nalazi li se netko u stanovima, no prve pretrage pokazale su da u njima nije bilo ljudi. Dodao je i da je požar gasiteljima otežavala velika količina lako zapaljivog materijala u potkrovlju, poput knaufa, a i sami stropovi su spušteni što omogućuje lakše »zavlačenje« vatre. Kako neslužbeno doznajemo, radilo se o stanovima za najam. Požar je zahvatio pet stanova, a četiri su jako oštećena.

Jedna od rijetkih građanki Rijeke koja je u to vrijeme bila budna ispričala nam je kako je jako ružno bilo za vidjeti da plamena buktinja probija van iz krova. Ispričala nam je i da se dim dizao visoko u zrak, te da se pribojavala da je netko ugrožen u potkrovlju. »Vatrogasci su stvarno jako brzo stigli tu u ulicu, ušli u zgradu, a kasnije sam vidjela i kako s autoljestvi gase požar«, rekla nam je.

U jednom trenutku pojavila se i informacija da je moguće da je u zgradi ostalo »zarobljeno« dijete. Vatrogasci su promptno na to reagirali i u najbržem roku, unatoč dimu i vatri, pročešljali požarište, no na sreću, nije bilo djeteta.

Na mjesto tragedije stigla je i hitna medicinska pomoć, a jedan od vatrogasaca ozlijeđen je tijekom intervencije. Srećom, radi se samo o lakšoj ozljedi koja mu je sanirana na mjestu događaja. Kako nam je tada i sam uz osmijeh rekao, »spreman je unatoč ozljedi i dalje nastaviti gasiti«.

Šokirani stanari

Dio stanara evakuiranih usred noći vratio se u jutarnjim satima pred zgradu, no na povratak u domove morali su čekati do završetka događivanja i policijskog očevida. Još uvijek su bili od pod šokom iznenadnog noćnog buđenja i naglog ustajanja iz kreveta, ali i gustog dima koji se neumoljivo širio zbog plamene buktinje.

- Moj stan gleda prema obali, a otprilike oko 2:30 sati sam začuo neko lupanje na hodniku. U prvom trenutku me to nije zabrinulo, jer imamo dosta susjeda studenata koji po noći znaju lupati vratima i galamiti. Sin se digao i otvorio vrata stana, a kad je pogledao u hodnik, ispred sebe je vidio samo dim. Očajno. Ne vidite ništa pred sobom, dok nismo ugledali vatrogasce koji su se probijali prema nama. Uputili su nas da odmah izađemo, priča nam jedan od stanara Zanonove, koji sa suprugom, sinom, nevjestom i unucima živi u stanu nagorjele zgrade.

- Gornja dva kata bila su potpuno u dimu pa se između ostalog i naš unuk nagutao dima, nalazi se u bolnici

> *U potkrovlju ima više stanova, no mišljenje nas stanara je da je problem bila drvarnica u kojoj je živio jedan par. S njima je već godinama bilo problema, dolazila je policija, a možete zamisliti kad netko živi praktički u šupi, bez sanitarnog čvora i vode. Poznato nam je i da su bili vrlo skloni alkoholu*
>
> stanar

Grad Rijeka nema stanove, već poslovne prostore

O požaru u zgradi u Zanonovoj ulici 1 u kojoj je poginula jedna osoba oglasila se i riječka gradonačelnica Iva Rinčić.

- Zaista mi je žao što je došlo do tragedije u zgradi u Zanonovoj ulici. U kontaktu sam sa svim stručnim službama, sve su relevantne službe na terenu. Tek po završetku očevida i svim utvrđenim okolnostima, znat ćemo uzrok požara i sve činjenice koje su dovele do ove tragedije, rekla je Rinčić.

Kaže da, prema informacijama koje ima, Grad Rijeka u toj zgradi nema stanove u vlasništvu, već poslovne prostore. »No više od toga u ovom trenutku ne mogu reći, dok ne budem raspolagala svim činjenicama, nakon što se utvrde sve okolnosti«, poručila je. (D. C.)

VLADA I TOMAŠEVIĆ OSUDILI NAPAD NA ČASNU SESTRU

Vlada je izvijestila u subotu, vezano za u petak ozlijeđenu časnu sestru, učiteljicu u jednoj zagrebačkoj osnovnoj školi, da su policijski službenici i zdravstveni djelatnici poduzeli su sve žurne mjere, a situaciju prati i resorno ministarstvo koje je u pripravnost stavilo tim za psihološke krizne intervencije. Zagrebački gradonačelnik Tomislav Tomašević u subotu je najoštrije osudio napad na časnu sestru te joj poželio što brži oporavak »jer je to sada najvažnije«, ali je naglasio i nužnost brze i temeljite policijske istrage. »Očekujem da policija što prije istraži sve okolnosti, od koga je došlo do ozljeđivanja časne sestre i kako«, rekao je Tomašević. Naglasio je da je ključno da se rezultati istrage čim prije objave. »Taj je događaj uznemirio brojne građane i svi žele znati kako je došlo do ozljeđivanja časne sestre«, dodao je. (Hina)

zgrade u Zanonovoj ulici

BA NOĆI trenom a osoba

Dron otkrio još žarišta

A. KRIŽANEC

Filip Milković

O stanju na terenu jučer oko podneva izjavu nam je dao i Filip Milković, zapovjednik vatrogasne postaje Centar.

- Uz pomoć drona uspjeli smo detektirati još neka žarišta. Ali to je pod kontrolom, kazao nam je Milković.

Svi su stanari još u jutarnjim satima evakuirani iz zgrade. Požar je u potpunosti oštetio krov i potkrovlje, a i na nižim katovima ima oštećenja na stropovima, gdje je prodrla voda.

O ozlijeđenom kolegi vatrogascu rekao je da je dobro.

- Naš kolega je u redu, lakša je ozljeda, sve je dobro prošlo, hvala Bogu, zaključuje Milković. (J. K.)

na kisiku i pomno ga prate svaka dva sata. I moja supruga se nagutala, ali u manjoj mjeri pa je već otpuštena iz bolnice. U potkrovlju ima više stanova, no mišljenje nas stanara je da je problem bila drvarnica u kojoj je živio jedan par. S njima je već godinama bilo problema, dolazila je policija, a možete zamisliti kad netko živi praktički u šupi, bez sanitarnog čvora i vode. Poznato nam je i da su bili vrlo skloni alkoholu, ispričao nam je stanar.

- Znam da su pronašli jedno tijelo, njega nismo vidjeli, ali nismo vidjeli niti nju. Stoga sumnjam da bi moglo biti još žrtava, rekao je.

Iz Policijske uprave primorsko-goranske potvrđeno je da je na požarištu pronađeno tijelo jedne neidentificirane osobe. Očevid će započeti kada se za to stvore uvjeti, što se očekuje nakon potpunog dogašivanja, a policija nastavlja s utvrđivanjem uzroka požara i identiteta stradale osobe.

Incident na otvorenom prostoru na području Novog Vinodolskog

Troje djece ozlijeđeno u eksploziji zasad nepoznate naprave

NOVI VINODOLSKI Troje djece ozlijeđeno je danas poslijepodne, oko 15 sati, u eksploziji zasad nepoznate naprave koja se dogodila na otvorenom prostoru na području Novog Vinodolskog.

Žurne službe odmah su obaviještene i brzo su stigle na mjesto događaja. Ozlijeđena djeca odmah su prevezena u KBC Rijeka.

- Možemo izvijestiti da su tri ozlijeđene malodobne osobe hospitalizirane u KBC-u Rijeka te su u trenutku izvještavanja izvan vitalne ugroženosti, javili su iz KBC-a Rijeka.

Iz Policijske uprave primorsko-goranske potvrdili su da se eksplozija dogodila na otvorenom prostoru te da je došlo do aktiviranja zasad nepoznate naprave.

- Policija je zaprimila dojavu o eksploziji na području Novog Vinodolskog. Eksplozija se dogodila na otvorenom, no u ovom trenutku još ne možemo precizno govoriti o kakvoj se napravi točno radi dok se ne obavi cjelokupni očevid, saznali smo od dežurne glanogovornice Policijske uprave primorsko goranske.

> *Najbitnije je da su djeca stabilno, dobio sam povrdu iz KBC-a, nemam što drugo za dodati, nego poželjeti djeci što brži oporavak te iskazati svoje suosjećanje s njima i njihovim roditeljima*
>
> Tomislav Cvitković

Očevid je u tijeku, a policijski službenici intenzivno utvrđuju sve okolnosti ovog događaja, uključujući i porijeklo naprave koja je eksplodirala. S obzirom na to da se nesreća dogodila u popodnevnim satima i brzo pada mrak, postoji mogućnost da se daljnji dio očevida nastavi sutra ujutro.

O incidentu smo pitali i gradonačelnika Novog Vinodolskog Tomislava Cvitkovića koji nam je sinoć kazao da ne zna detalje nesretnog slučaja.

- Policija ne govori što je i kako je, to će se tek utvrditi. Ono što znam je da su djeca zaprimljena u dječju bolnicu, na dječjoj kirurgiji su, ali srećom sve je dobro prošlo s obzirom na to kako je moglo biti, kazao je Cvitković.

Na pitanje je li riječ o ekplozivnoj napravi ili petardana, Cvitković odgovara kako je dobio tek informaciju da je riječ o eksplozivnoj napravi, ali ne može sa sigurnošću reći o čemu je riječ dok se ne provede istraga.

- Najbitnije je da su djeca stabilno, dobio sam povrdu iz KBC-a, nemam što drugo za dodati, nego poželjeti djeci što brži oporavak te iskazati svoje suosjećanje s njima i njihovim roditeljima, zaključio je gradonačelnik.

V. MRVOŠ, R. ŠIMONOVIĆ

Županijski sud odredio pritvor zbog mogućeg utjecaja na svjedoke

Mikuliću i kumu Krasiću mjesec dana u Remetincu

Mikulić i Krasić pod istragom su zbog sumnje da su od dvojice poduzetnika, vlasnika tri kamenoloma, primili 190.000 eura, te velike količine mesa, suhomesnatih proizvoda i građevinskog materijala kao mito za pogodovanje

ZAGREB Nekadašnji glavni državni inspektor Andrija Mikulić i njegov kum, donedavni šef rudarskog sektora u Ministarstvu gospodarstva Dragan Krasić sljedećih će mjesec dana provesti u pritvoru Remetincu. Tako je jučer popodne odlučio sudac istrage Županijskog suda u Zagrebu na prijedlog USKOK-a, a razlog pritvaranja je mogući utjecaj na svjedoke u kaznenom postupku zbog primanja i davanja mita koji se vodi protiv njih i još dvojice poduzetnika, Gorana Večkovića i Ivice Vugrinca.

SANJIN STRUKIC/PIXSELL

Nekadašnji glavni državni inspektor Andrija Mikulić

Dragan Krasić

Mikulić i Krasić pod istragom su zbog sumnje da su od dvojice poduzetnika, vlasnika ukupno tri kamenoloma primili 190.000 eura, te velike količine mesa, suhomesnatih proizvoda i građevinskog materijala kao mito za pogodovanje njihovim tvrtkama.

U priopćenju koje je jučer objavio USKOK nalaze se detalji ovog slučaja zbog kojeg su Mikulić i Krasić završili u pritvoru, za razliku od dvojice poduzetnika osumnjičenih za davanje mita koji su navodno priznali počinjenje kaznenog djela. USKOK je izvijestio i da su istragom obuhvaćene i njihove tri tvrtke.

USKOK sumnja da su Mikulić i Krasić sklopili koruptivan dogovor Večkovićem i Vugrincem kojima je trebala pomoć kako bi dobili sve potrebne dozvole za pokretanje postupaka za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina.

U zamjenu za novčane isplate i robne isporuke obvezali su se osigurati da postupanje Državnog inspektorata i Ministarstva bude usklađeno s poslovnim interesima vlasnika kamenoloma, od povoljnih mišljenja povjerenstava do izbjegavanja štetnih inspekcijskih nalaza.

Krasić je pritom, prema sumnjama, davao detaljne stručne upute, dorađivao i naknadno ubacivao dokumente u spis kako bi zahtjevi rudarskih tvrtki izgledali potpunije i bili prihvaćeni.

Mikulić je planiranjem i usmjeravanjem inspekcijskih aktivnosti u rudarstvu pazio da nadzori ne proizvode zapreke za izdavanje koncesija, proširenje eksploatacijskih polja i povećanje godišnje eksploatacije kamena. USKOK tvrdi da su Mikulić i Krasić od Večkovića primili 120.000 eura, a od Vugrinca 70.000 eura, te velike količine mesa i građevinskog materijala. Zauzvrat je, sumnja se, osigurano da službe Ministarstva prilagođavaju dokumentaciju i odluke njegovim interesima, uključujući postupke pred stručnim i drugim povjerenstvima za nekoliko aktivnih eksploatacijskih polja. Vugrinec je, pak, prema sumnjama, isplatio najmanje 70.000 eura te isporučio veće količine svježeg mesa i suhomesnatih proizvoda. Krasić mu je zauzvrat obećao da će Ministarstvo prihvatiti njegov prijedlog i pokrenuti javno nadmetanje za istraživanje mineralnih sirovina na traženom prostoru, pri čemu bi Vugrinčeva tvrtka bila odabrana kao najpovoljniji ponuditelj, a ujedno je isposlovano i povećanje najveće godišnje eksploatacije kamena.

Zlatko CRNČEC

Plenković: Tko skrene sa zakonitog puta mora odgovarati

Premijer Andrej Plenković neizravno je spomenuo ovaj slučaj jučer u govoru na izbornom saboru Zajednice branitelja HDZ-a »Gojko Šušak«.

- Oni koji se opuste, a dugo su na nekim dužnostima i skrenu sa zakonitog ponašanja moraju odgovarati. Nitko nema povjerenje za nezakonito ponašanje, nitko nije dobio mandat za to i neće ga nitko spasiti. Nema nikoga tko će ih spasiti. Svatko tko dobije povjerenje mora misliti na vašu žrtvu, misliti na zakon, misliti na etiku i misliti da svojim greškama radi sramotu svima, rekao je Plenković.

SCENIC

Scenic grupa raspolaže flotom od 28 riječnih kruzera

ISKORAK

Iskorak u oceanski kruzing Glen Moroney je napravio s brodovima »Scenic Eclipse I« i »Scenic Eclipse II«, izgrađenim na pulskim i riječkim navozima, a u novom »3. maju« upravo se gradi njihov najveći i najluksuzniji brod za polarna i ina ekspedicijska putovanja »Scenic Ikon«, dužine 205 metara i vrijednosti oko 250 milijuna eura.

3. MAJ 1905. Dok se čeka rješenje oko prodaje, na vidiku novi posao za riječke navoze

Scenic grupa želi graditi 80-metarski riječni kruzer

Početak gradnje riječnog kruzera planiran je za kasno proljeće 2026., taman u vrijeme kad se počinju značajnije oslobađati trećemajski kapaciteti koji sada intenzivno rade na »Scenic Ikonu«

Orjana ANTEŠIĆ

RIJEKA U trenutnoj pat-poziciji u kojoj (po)stoji ponuda zainteresiranog kupca riječkih navoza, ona Iskrinog brodogradilišta iz Šibenika, ali istovremeno i sudska zabrana prodaje dok se ne riješi problem tužbe za pobojnost načina na koji je država preuzela vlasništvo nad društvom »3. maj 1905«, riječko brodogradilište na dobrom je putu da osigura novi posao, i to gradnju 80-metarskog riječnog kruzera. Informaciju da su pregovori za ovu novogradnju ušli u finalnu fazu potvrdio nam je direktor Scenicove tvrtke MKM Yachts Saša Čokljat koji vjeruje da bi se dogovor mogao konkretizirati već do kraja ove godine.

Logičan nastavak

Australska Scenic grupa trenutno je u povećem investicijskom zaletu gradnje novih brodova i širenja svoje flote luksuznih kruzera, kako onih oceanskih, tako i riječnih s kojima je vlasnik Scenic grupe Glen Moroney zapravo i zakoračio u svijet kruzinga i izgradio renome kompanije. Svoj iskorak u oceanski kruzing Moroney je napravio s brodovima »Scenic Eclipse I« i »Scenic Eclipse II«, izgrađenim na pulskim i riječkim navozima, a u novom »3. maju« upravo se gradi njihov najveći i najluksuzniji za polarna i ina ekspedicijska putovanja »Scenic Ikon«, dužine 205 metara i vrijednosti oko 250 milijuna eura.

Gradnju novog broda, ovog puta kruzera za riječna putovanja, Čokljat ocjenjuje logičnim nastavkom suradnje s trećemajcima koji su se, kako ističe, dokazali kao pouzdani partneri, unatoč svim problemima s kojima se moraju nositi.

Arhiva NL

Dogovor o gradnji mogao bi biti finaliziran do kraja godine

Bude li sve teklo kako, čini se, obje strane priželjkuju, početak gradnje riječnog kruzera planiran je za kasno proljeće iduće godine, taman u vrijeme kad se počinju značajnije oslobađati trećemajski kapaciteti koji sada intenzivno rade na »Scenic Ikonu«. Princip suradnje ostao bi isti što znači da bi trećemajci odradili gradnju trupa i njegovo tehničko opremanje dok bi se menadžeriranje i angažman MKM Yachta više intenzivirao u fazi nakon porinuća. Posve je izvjesno da bi se i u toj fazi završnog opremanja novogradnje koristili raspoloživi kapaciteti i radnici riječkog brodogradilišta, uz domaće i ino kooperante i dobavljače, kao što je to bio slučaj kod »Scenic Eclipse II«, a izvjesno i u slučaju »Scenic Ikona«, čije je porinuće planirano za listopad 2026. godine.

Poslovna suradnja

Poslovna suradnja između riječkog brodogradilišta i Scenicove hrvatske tvrtke MKM Yachts definirana je ugovorom koji je potpisan 2020. godine, a »u paketu« je išla i desetogodišnja potkoncesija koja je toj tvrtki dodijeljena na jednom dijelu riječkog brodogradilišta, ukupne površine nešto manje od 21.500 četvornih metara. Prijenosom koncesije krajem 2024. godine, novi »3. maj 1905« preuzeo je i taj potkoncesijski ugovor.

Scenic grupa raspolaže flotom od 28 riječnih kruzera, a ovaj, koji je na prilično izvjesnom putu da se gradi u Rijeci, namijenjen je za plovidbu jednom od najvećih rijeka na Iberijskom poluotoku, Douro. Na službenim web stranicama Scenica može se vidjeti jedan od tih 80-metarskih kruzera koji plove Portugalom, na osnovu kojeg se može dobiti slika onog što bi se gradilo na trećemajskim navozima. Postojeći »Scenic Azure« raspolaže s 48 apartmana u koje može primiti 96 gostiju kojima je na raspolaganju all-inclusive luksuz, kakav se viđa i na njihovim drugim morskim kruzerima.

Osim u Portugalu i Nizozemskoj, Scenic je svoje riječne kruzere gradio i gradi i u Vijetnamu i Rumunjskoj. Glavnina tih brodova stacionirana je i plovi europskim rijekama, najviše po Francuskoj i Njemačkoj, a nekoliko brodova locirano je i u jugoistočnoj Aziji.

U organizaciji Udruge za bolju Hrvatsku, na Jadranskom trgu održan prosvjed protiv pretjeranog uvoza migranata

Barišić: Recimo ne zamjeni stanovništva

RIJEKA Pedesetak građana okupilo se na prosvjedu protiv pretjeranog uvoza migranata na Jadranskom trgu u Rijeci, što ga je organizirala Udruga za bolju Hrvatsku. Kako je istaknula voditeljica programa Ana Orešković, oni prosvjed organiziraju za spas hrvatske kulture, uz poruku »ne zamjeni stanovništva«.

- Ovo nije prosvjed protiv nekoga, ovo je prosvjed za naše, za našu kulturu, za naš jezik, za prava naših radnika i naših ljudi, rekla je Ana Orešković.

Prosvjed je počeo uz intoniranje hrvatske himne dok su organizatori ispred pozornice stali s transparentima »Hrvatska Hrvatima« i »Deportacija« te uz zastavu HOS-a.

Prvi je govorio Ronaldo Barišić, predsjednik Udruge, koji je skup otvorio pozdravom »Hvaljen Isus i Marija, dragi hrvatski narode«.

Ovo je Hrvatska, Hrvatska Hrvatima! - Ronaldo Barišić

- Ovo je Hrvatska, Hrvatska Hrvatima, uvijek i prije svega Hrvatska Hrvatima zauvijek. Dosta je bilo, jučer je skoro zaklana časna sestra u gradu Zagrebu, migrant ju je napao, neće nam to nitko potvrditi, ali jest i oni to čuvaju i skrivaju. Migrant je jučer umalo zaklao časnu sestru. Recimo ne zamjeni stanovništva, uvozu deportiranih migranta i prekomjernom uvozu stranih radnika. Ovo je Hrvatska, ovdje žive Hrvati, 200 tisuća nezaposlenih Hrvata, a 400 tisuća je otišlo samo u mandatu ove vlade. Vratimo Hrvatsku Hrvatima. Pozivam sve iz iseljeništva da se vrate. Sa svoje 23 godine sam organizirao prosvjed u Zagrebu i Splitu nazivaju me rasistom jer sam rekao da će napadat naše žene, a jučer je umalo zaklana časna sestra. Ja želim da ova država ostane Hrvatska, hrvatskoj djeci i hrvatskim ljudima. Da se u Hrvatskoj priča hrvatski jezik, kazao je Ronaldo Barišić.

ANA KRIŽANEC

Prosvjed protiv pretjeranog uvoza imigranata

Poručio je i da neće stati dok premijer Andrej Plenković i odgovorna Vlada Republike Hrvatske ne podnesu ostavke.

- Hrvatska Hrvatima. Pozivamo ih još jednom da zaštite Hrvatsku i deportiraju uvezene migrante, zakonske prekršitelje iz drugih država. Nemamo ništa protiv ljudi, nego protiv onih koji su vojno sposobni, napadaju i siluju, prijete, rekao je Barišić.

Prosvjed organizira Udruga za bolju Hrvatsku, a njihovu su zahtjevi: Kvota za strane radnike, u skladu s realnim potrebama gospodarstva, Zabrana prihvata deportiranih migranata, zaštita demografije i identiteta, privremena obustava uvoza radne snage, stroga primjena zakona, u slučaju težih napada na građane ili službene osobe traže brzu i strogu proceduru, uključujući ukidanje dozvole i deportaciju.

Poseban naglasak stavljaju i na sigurnosne i zdravstvene provjere, a traže i da stranici radnici moraju učiti hrvatski jezik i pismo. Također zahtijevaju redovite inspekcije i u svim agencijama i tvrtkama koje zapošljavaju strane radnike, da domaći radnici imaju prednost pri zapošljavanju te povećanje plaća i bolje uvjete za Hrvate.

J. KRŠOVNIK

ADRIATIC GATE CONTAINER TERMINAL Super Post Panamax mostovi doplovili u Rijeku

Stigle dvije nove dizalice na AGCT

Ove dizalice ujedno su i prvi prototipovi nove serije kontejnerskih mostova. Ova nova oprema omogućit će AGCT-u prihvat i opsluživanje najvećih kontejnerskih brodova koji danas plove svjetskim morima, istaknuli su iz AGCT-a

Sanja GAŠPERT

RIJEKA ›› Na Adriatic Gate Container Terminal (AGCT) jučer je vezan brod s dvije nove obalne kontejnerske dizalice, koje će omogućiti prekrcaj kontejnera s velikih kontejnerskih brodova. Jučer točno u 9,30 sati brod »Zhen Hua 25« uspješno je pristao na Adriatic Gate Container Terminal dopremajući dvije nove obalne kontejnerske dizalice koje predstavljaju značajnu investiciju u modernizaciju i povećanje kapaciteta manipulacije teretom na terminalu. Prema informacijama iz AGCT-a, brod je krenuo iz Šangaja 25. rujna te je nakon više od 16.100 prijeđenih nautičkih milja stigao u riječku luku. Tijekom sljedećih dana kontejnerske dizalice će biti iskrcane te će se obaviti tehnička ispitivanja i pripreme za puštanje u rad, a njihovo potpuno uključivanje u operativni rad terminala očekuje se do kraja godine.

- Dizalice su proizvedene u ZPMC-u, vodećem svjetskom proizvođaču opreme za rukovanje kontejnerima. Predstavljaju najnoviju generaciju Super Post Panamax kontejnerskih mostova, posebno projektiranih kako bi zadovoljili operativne zahtjeve AGCT-a, uključujući prilagođena ojačanja nosivosti. Ove dizalice ujedno su i prvi prototipovi nove serije kontejnerskih mostova. Ova nova oprema omogućit će AGCT-u prihvat i opsluživanje najvećih kontejnerskih brodova koji danas plove svjetskim morima, istaknuli su iz AGCT-a, koji nastavlja ulagati u modernu opremu kako bi podržao daljnji razvoj terminala i ojačao konkurentnost riječkog transportnog pravca ka tržištima srednje i jugoistočne Europe.

Tvrtka Jadranska vrata d.d./ Adriatic Gate Container Terminal (AGCT) je javno-privatno partnerstvo, u kojem International Container Terminal Services Inc. (ICTSI) ima 51 posto, a Luka Rijeka udio od 49 posto. International Container Terminal Services Inc. međunarodni je lučki operater prisutan na šest kontinenata u 20 zemalja diljem svijeta, upravljajući s 34 luke i terminala.

S. GAŠPERT

AGCT

16.100 milja duga je bila plovidba iz Šangaja

Dolazak novih dizalica

DEAN MIKULINIĆ

Otvaranjem klizališta i paljenjem blagdanske rasvjete, Rijeka je jučer i službeno uplovila u blagdansku čaroliju

Grad koji teče pun izvora dobrih osjećaja

RIJEKA ›› Jučer je otvoreno riječko klizalište u Exportu uz nastup Klizačkog kluba Medveščak, reviju na ledu i animacije, a kasnije je program preseljen na Korzo. Tamo je, paljenjem blagdanske rasvjete, naš grad i službeno uplovio u blagdansku čaroliju koja se ove godine prostire na čak sedam adventskih lokacija, od kojih svaka nudi jedinstveno iskustvo za posjetitelje. Prvi dan Rijeka Adventa popraćen je nastupom Prvih riječkih mažoretkinja, Gradske glazbe Trsat i koncertom Damira Kedže. Točka na i riječkog ulaska u advent bio je koncert Antonija Krištofića, koji je označio početak blagdanskog programa na Trgu Riječke rezolucije.

Uz slogan »Izvor dobrih osjećaja«, Rijeka Advent trajat će do 11. siječnja 2026., donoseći bogat program i mnoštvo događaja kako za najmlađe, tako i za one nešto starije. Korzo susreta, Rezolucija zabave, Export ice box, Riva doživljaja, Gradina svjetla, Art kvart čarolije i Kvartovi svjetla pričat će svoje posebne priče svima koji ih posjete. Korzo susreta predstavljeno je kao mjesto druženja i blagdanskog sajma, a Rezolucija zabave kao savršena kulisa za pjesmu i uživanje u vrhunskoj ugostiteljskoj ponudi. Glavna zvijezda Ledene čarolije u zgradi Exporta je Export ice box, zatvoreno klizalište na više od 500 četvornih metara, s bogatim programom za sve generacije. Romantično nazvana Riva doživljaja na Gatu predstavljena je kao pozornica adventskih glazbenih večeri i kvizova, a prepoznatljiva Gradina svjetla donosi trsatski kaštel omotan u tisuće lampica i program Zima na Gradini. U najavi je i humanitarni događaj Lampice i šapice, koji svake godine spaja blagdanski duh i brigu o životinjama, a organizira se i Fritulijada. Lokacija Art kvart čarolije u Benčiću sadržajno će ponuditi više od 30 radionica za djecu, filmske programe, sajmove rukotvorina i brojne kreativne sadržaje, a adventska se priča širi i u riječke kvartove kroz program Kvartovi svjetla.

S. MILINKOVIĆ FRANK

ANA KRIŽANEC

Riječko adventsko ruho

ANA KRIŽANEC

Ekipica u iščekivanju

NAŠ DULE **Duško Jeličić, »najbolji čovek na svete«, u Gervaisu slavio 60 godina karijere**

Srce velo kot »plamena ptica«, a ruki pune kasići seh boj i broji

Njegovih 60 godina glazbe i života isprepletenih s Opatijom potvrđuju ono što se tijekom cijelog koncerta moglo osjetiti: Dule nije samo glazbenik - on je simbol jedne zajednice, jedan od onih ljudi s kojima Opatija diše

Aleksandra KUĆEL-ILIĆ
Snimio Marko GRACIN

OPATIJA ›› Uzbuđenje je veliko, a od ovega ča ste mi parićali trebat će mi sedan dan da se oporavin. Hvala, hvala, hvala - zahvaljivao je u Centru Gervais i publici i organizatorima »najboji čovek na svete« - Duško Jeličić Dule koji je uz koncert prepun emotivnih trenutaka obilježio svojih 60 godina glazbene karijere. Dvorana je bila ispunjena »do zadnje kantride«, a program je nosio naziv »Naš Dule« i upravo je u znaku te dvije riječi i bilo sve što se odigralo te neobične večeri za koju su ulaznice rasprodane u rekordnom roku - brojni izvođači i Duletova vjerna publika potrudili su se da ovom skromnom čovjeku koji je uvijek spreman pomagati drugima na razne načine pokažu koliko ga poštuju i vole. Sasvim opravdano se za »našeg Duleta« može reći da je jedna od najomiljenijih i najkarizmatičnijih ličnosti »z našega kraja«, a svojim je glasom, dobrotom i pozitivnom energijom, ali i nezaboravnim pjesmama obilježio generacije i postao simbolom grada u kojemu živi, odnosno cijele Liburnije i Kvarnera.

Pjesma jedne duše

Večer u čast velikom promotoru čakavštine i ocu »ča-vala« počela je simbolično: kraj ulaza u Gervais svirao je Puhački orkestar Lovran, a kada je stigao slavljenik, ispratili su ga u dvoranu spletom njegovih skladbi. U dvorani je publiku dočekala scenografija koja je prizivala Duletove prepoznatljive motive - od legendarne Zastave 101, njegove nezaustavljive »plamene ptice« i karića s Balinjerade, do škamparskih vrša i instrumenata.

Nakon uvodne »Serenade Opatiji«, program je otvorio sastav Finta De Mona pjesmom »Mačak z Voloskega«, a potom je voditelj Robert Ferlin proveo sve okupljene kroz bogatu glazbenu i životnu priču čovjeka kojemu je večer bila posvećena. Publika je tako kroz fotografije, priče i izvedbe proputovala kroz Duletove početke u grupi Rojali, vrijeme nezaboravnih nastupa širom regije, osnutak Bonace 1976. godine te brojne suradnje i velike trenutke koji su mu obilježili karijeru. U programu su se redale interpretacije koje su stvarale toplu i emotivnu atmosferu, a među prvima se okupljenima obratio i Vjeko Alilović, prisjetivši se vremena hita »Petrsin i češanj« te onoga što je potom uslijedilo.

Nakon bezvremenske »Marije« u izvedbi Marija Lipovšeka Battifiace, uslijedio je govor gradonačelnika Opatije Fernanda Kirigina, koji se toplim riječima zahvalio Duletu na 60 godina stvaralaštva i neizmjernoj ljubavi prema Opatiji uslijed koje je i njezin doživotni pusni gradonačelnik. Potom je na red došao niz glazbenih posveta njegovim najpoznatijim pjesmama: klapa Baladur izvela je »Neverin«, Karin Kuljanić oduševila je s »Moji škoji«, Dellboysi su raspjevali Gervais uz »Lovran, Lovran«, a Šajeta se publici predstavio sa svojom emotivnom skladbom »Najboji čovek na svete«. Odlični su bili i Katja Budimčić Sabljar i Alen Polić s »Pod ruku me ćapaj«, a program su obogatile u nastavku još i dirljiva recitacija Marine Česen te zajednička izvedba Maura Staraja i Dječjeg zbora Lovranske črešnjice u pjesmi »Mularija«. SpartJazz Quintet donio je posebnu jazz verziju skladbe »Beli, Cres i Lubenice«, podsjećajući tako i na važnu ulogu Spartaca Črnjarića u povijesti Bonace.

Mario Lipovšek pjeva »Mariju«, a back vokalmu je vjerna Duletova »Plamena ptica«

Ono kad dupkom pun Gervais zapjeva Duletu

Od ovega ča ste mi parićali trebat će mi sedan dan da se oporavin. Hvala, hvala, hvala

Duško Jeličić Dule

Publika pjevala Duletu

Na setu zvanom »darivanje« Duletu su priznanja za izniman doprinos uručili predstavnici Grada Opatije, Festivala MIK, Balinjerade te Radio Rijeke, kao i pjesnikinja Marina Česen. Ali - to još nikako nije bilo sve. Da se ovako emotivan koncert ne može pratiti drugačije nego li na nogama i uz aktivno sudjelovanje u programu dio publike je pokazao već pri izvođenju pjesme »Petrsin i češanj«, zaplesali su i zapjevali uz izvođače, a trenutak koji će se dugo pamtiti bio je kada su baš svi u dvorani ustali i kada je cijeli Gervais iz duše otpjevao »Mariju« - kako je ki mogal. Bio je to čin kojim je, za razliku od proteklih 60 godina u kojima je Dule pjevao publici, publika pjevala - njemu.

»Petrsin i češanj« za kraj

Vrhunac glazbene priče za pamćenje uslijedio je kada je Dule napokon stupio na pozornicu zajedno s Bonacom. Publiku su oduševili izvedbama »Opatijo, Opatijo«, »Bring it on home to me«, »Sei rimasta sola«, »Ča će to mane« i »Mića Pepa« te »Da bimo i kletu«, koju su izveli Dule, Tamara Brusić i Mauro Staraj, uz video-pozdrav Nevije Rigutto iz Stockholma. Matej Plavček i Jure Kaurloto zapjevali su »Ne reči nikad rogi ribaru«, a potom su se svi izvođači vratili na pozornicu za zajedničku, snažnu i veselu završnicu - »Petrsin i češanj«. Budući da su Dule i njegova Silvana, te grupa Bonaca u našem kraju »istinske zvijezde« i tretman iz publike za njih je bio baš kao na svjetskim pozornicama, pa je legendarni pjevač pri izvođenju pjesme »Sei rimasta sola« zatrpan »rođipetima, odnosno kasićima« - grudnjacima svih boja i veličina.

Koncert je zaključen tradicionalnom »Toronjerom«, kako i priliči Bonaci, a publika je ovo glazbeno druženje privela kraju dugim stojećim ovacijama slavljeniku, pokazavši mu koliko je voljen i cijenjen. Njegovih 60 godina glazbe i života isprepletenih s Opatijom potvrđuju ono što se tijekom cijelog koncerta moglo osjetiti: Dule nije samo glazbenik - on je simbol jedne zajednice, jedan od onih ljudi s kojima Opatija diše.

NEDJELJNI plus

Trideset godina nakon osnutka, kultni riječki radio vraća se kao priča o kolektivu, kreativnom kaosu i smijehu koji se u eteru nije dao stišati

Svidovci su bili i prijatelji i kolege

Radio na kojem nikad nije bilo dosadno

PRIVATNA ARHIVA

SVID I 98,4% ŽIVOTA
KAD SE FREKVENCIJA PRETVORI U OBITELJ

Tri desetljeća nakon osnutka, Svid i dalje budi nostalgiju i to ne samo među bivšim zaposlenicima, već i među generacijom koja je odrastala uz njegove frekvencije. Svid je od početka, pa sve do kraja bio puno više od radija. Svid je bio kolektiv divno čudnovatih duša, kako onih koji su »plovili« na 98,4 frekvenciji, tako i onih koji su u toj plovidbi uživali preko zvučnika

Kolektiv divno čudnovatih duša

Danijela BAUK

Danijelo, Svid slavi rođendan.

- Rođendan, Voljene?
- Da, 30 godina od osnivanja.
- Aha.
- I što ćemo?
- Pa nešto ćemo. Moramo.

Ok, nije razgovor baš tako zvučao. Ali nije ni puno drukčije. Voljen Korić ne zove baš često. Kad nazove, nazove s razlogom. Uglavnom - s dobrim razlogom. Ni ovaj put nije bilo drukčije. Voljen Korić nije nepoznanica na riječkoj sceni. DJ, organizator, radijski voditelj, novinar, kreativac u duši s crvom u guzici. Povod - ni manje ni više nego 30. rođendan Svid radija, riječke radijske legende, simbola jednog prošlog vremena i jedne generacije. Iako je davno »upokojen«, tamo negdje 2009. godine, ostavio je neizbrisiv trag na koži i u kostima, u eteru grada na Rječini.

Kratka »povijest bolesti« kaže: osnovan 1995. godine, Svid je bio prvi privatni radio u Rijeci, nastao u razdoblju kada se hrvatska medijska scena naglo otvarala. S emitiranjem je počeo 5. prosinca 1995. Ispočetka iz neugledne hotelske sobe Nebodera, zatim iz Užarske ulice te naposljetku iz drugog nebodera, onog riječkog i Svid rock caffea. I unatoč uvjetima gotovo »garažnog« starta, vrlo je brzo izrastao u prepoznatljiv glas urbane Rijeke. Od samog početka njegovao je alternativni i neovisni karakter, čime se razlikovao od tadašnjih lokalnih medija, bio je platforma za različitu glazbu - od rocka, indieja i elektronike do riječkih demo bendova - ali i za glasove mladih autora, DJ-eva, kulturnjaka i kronično kreativne riječke scene. Uređivačka politika bila je neformalna, otvorena i često eksperimentalna. Svid je bio mjesto gdje se moglo čuti ono što drugdje nije imalo prostora.

BRAĆA PO SRCU

Tri desetljeća nakon osnutka, Svid i dalje budi nostalgiju i to ne samo među bivšim zaposlenicima, već i među generacijom koja je odrastala uz njegove frekvencije. Svid je od početka, pa sve do kraja bio puno više od radija. Svid je bio, kako će to lijepo sažeti Lea Stoiljković Medved, kolektiv. Mi ćemo dodati - kolektiv divno čudnovatih duša, kako onih koji su »plovili« na frekvenciji 98,4, tako i onih koji su u toj plovidbi uživali preko zvučnika.

- Tom pokojnom radiju danas dajemo sto pridjeva - prvi riječki privatni, neprilagođen, progresivan, slobodan, neuredan, skromnih dosega, sjajnih improvizacija, legendarnih jinglova... Ali nakon toliko godina, samo jedna riječ mu najbolje stoji - kolektiv. Jer tamo smo se kolektivno, suptilno i samoinicijativno, spletom sretno-nesretnih okolnosti, svi u nekim formativnim dvadesetima, međusobno odgajali u ljude kakvi smo danas. I do danas većinu nas povezuje 98.4% sličan sustav vrijednosti i jedna ista stvar - potpuno pomaknuti smisao za humor - formiran tada u čudnom vremenu i međusobnim interakcijama, a nikad kasnije ni u kome od nas transformiran u neki normalan, običan vic.

Primjera tog svidovskog humora ne nedostaje.

- Kad za honorar u koverti dobiješ pola novčanice od 200 kuna, bez druge polovice, malo što ti je poslije toliko uzbudljivo i smiješno. Kad nakon objave o smrti predsjednika, nenamjernim propustom, umjesto komorne glazbe tri sata ide funky, nema poslije u životu veće strepnje od otkaza. A kad jinglovi i reklame ozbiljno provociraju zdrav razum, onda autore smatraš braćom po srcu ili se za njih udaš, kaže Lea.

Na tom je radiju, prisjeća se, »jedan tip pio Coca-Colu i razbijao stolice, a desetljeće kasnije smislio cijeli art-kvart«. Jedan drugi, koji ih je kao studente mentorirao, i dandanas na njih »nekako prešutno pazi«.

- Ta se međusobna svidovska pripadnost nikada ne gasi. Ne postoji posao koji sam radila pod gorim uvjetima i na koji sam tako sretno dolazila. I onda - što mi je Svid? Pa zgoditak života! Eter u kojem smo se zarazili jedni drugima i iz kojeg stalno dolazi jeka, informira nam stavove i životne odluke. Na Svidu smo naučili imati povjerenja u smisao svakog besmisla, sažima Lea Stoiljković Medved.

PROFESIONALNA OPSESIJA

Za Envera Krivca radio je od najranijih dana bio više od medija, bio je način konzumacije života, filozofija. Kroz godine je od toplog kamina koji neprestano tinja u kućanstvu postao profesionalna opsesija, nešto čemu je, kako kaže, uvijek bježao od drugih poslova, karijera i »zacijelo boljih mogućnosti«. »A Svid radio, na kojem sam proveo 12 godina, najveći je dio tog 'zarobljavanja'«, piše Krivac.

Na Svid je došao krajem 1997. godine, kao dio ekipe koja je, na poziv Vlade Simcicha Vave, došla raditi studentsku emisiju SKIP - Studentski kulturno-informativni program.

- Nakon toga uslijedile su brojne emisije: Predator, filmski kviz s Pjerom Orlićem, a s njim sam radio i najčudniju emisiju ikad - Optigan, mutaciju između klasičnog kviza i savršenog kaosa, pa Pulsar, emisija o svemiru i svemirskim temama, pa Hanky Panky, noćni talk-show o seksualnim temama, emisija Beat-Nocha u kojoj sam tjedno recenzirao glazbene albume, brojne druge glazbene emisije, a najviše je bilo bezbrojnih glazbeno-voditeljskih šihti, s nizom najava, odjava, intervjua, glazbenih želja i meteopredviđanja. I to je tek površinsko grebanje po pokušaju kratke retrospektive. Za puni raport potrebno bi bilo nekoliko knjiga, kaže Krivac.

Realnost tvrtke, međutim, bila je daleko od romantične. Starosvidovci će reći da Svid nikada nije bio pretjerano uspješan, uvijek u neskladu između komercijalnih želja vlasnika i potpuno drugačijih programskih odluka kolektiva, taj je radio bio savršena preslika kaotičnog poslijeratnog vremena u čijem su eteru svoje glazbene, zabavljačke i društvene ideje emitirale desetine i desetine riječkih talenata, učeći se novom dobu u ludom koktelu demokracije, slobode medija i divljeg kapitalizma.

- Radilo se o nepopravljivo lošoj firmi, s ultra nekompetentnim gazdama i brojnim sličnim glavnim urednicima, s uvjetima na razini neke trećesvjetovne hijenojebine. Uvijek nam je nedostajalo, kako se kaže, 99 do 100, uvijek smo svi bili na rubu odlaska zbog kašnjenja plaća i brojnih falinga u poslovanju, proizvodnji, radnoj etici, radnim uvjetima i ostalim ljudskostima, oštro će Krivac.

Unatoč tome, dodaje, ne bi se odrekao tih godina.

- Iako sam, realno, »potrošio mladost« na jedno veliko ništa, nikad se ne bih odrekao ljudi koje sam tamo upoznao i koji me, i dandanas, prate u probijanju kroz život. Silne kolegice i kolege, mentorice i mentori, autentični, iskreni i dobri ljudi koji su me naučili biti bolji radnik i bolji čovjek, koji su me naučili stremiti perfekciji, ako je ikako moguće, bez obzira na to u kakvim se uvjetima radi. Ljudi su to koje iskreno volim, koji su me naučili puno više od toga kako raditi na tonskom pultu, kako producirati reklamne spotove i kako intervjuirati, moderirati. Naučili su me biti čovjekom u najširem smislu te površne floskule, kaže.

PRIJE SVEGA LJUDI

Za Krivca su Svid prije svega - ljudi.

- Svid pamtim po njima i Svid izjednačujem u glavi i srcu (i ostalim dijelovima tijela) upravo s njima. Oni su podsjetnik, a nadam se, barem malim dijelom i ja njima, da pogrešne odluke koje donosimo u životu i ono što se u danom trenutku može činiti gubljenjem vremena, znaju, u nastavku priče, biti upravo ono što nas definira, što nas čini. Na tome sam vječno zahvalan, upravo na ljudima. Danas, 30 godina nakon svega, radio kao nakupina žica, plastike, metala i prašine mi uopće ne nedostaje. Nedostaju mi ljudi i divna idiosinkratska iskustva koja su me izgradila. Hvala im na tome, zaključuje Krivac.

O onih famoznih »99 do 100« piše i Neven Čačić. Na Svid je, kako to često biva s važnim stvarima, slučajno zalutao. Došao je na neku nikad službeno najavljenu audiciju za glazbenog urednika, usred noći. Stariji kolega Alfio glumio je žiri koji je trebao odabrati »backup« glazbenog urednika.

- Došao sam jedne ponoći prestrašen, u strahu hoću li zadovoljiti svidovski stav o mjuzi, ali s leptirićima u trbuhu. Prva dvojica odsvirali su tri-četiri stvari i otišli, a ja... Ja sam ostao s Alfijom do kraja noćne smjene, ne dopustivši mu da zavrti jednu stvar. Bila je to ljubav na prvi i svaki sljedeći pogled. Ljubav koja je potrajala šest najljepših godina, priča Čačić.

Bilo je to doba bez Napstera i streaminga, kada se nova glazba snimala na minidiscove s posuđenih CD-ova, a po cijele noći skidala jedna mp3 pjesma jer je »internet bio mlad i prespor«...

- Ipak, to je razdoblje života koji je obilježio način razmišljanja »out of the box'« u prilikama kad ti do 100 nedostaje 99, ali na kraju uspiješ uz pomoć kolega. Nikad prije niti kasnije nisam bolje shvaćao grupu TNT Alana Forda. Škola za cijeli život. Frendovi za cijeli život, ističe Čačić.

MAGNET ZA KREATIVCE

O istom razdoblju, iz drugog kuta, govori Dražen Zima. Podsjeća da je rat završio svega četiri mjeseca prije pokretanja radija Sv. Vid u prosincu 1995. Plaće su bile nekoliko stotina maraka, internet tek u povojima,

To je period života koji je obilježio način razmišljenja »out of the box« u prilikama kad ti do 100 nedostaje 99, ali na kraju uspiješ uz pomoć kolega. Nikad prije niti kasnije nisam bolje shvaćao grupu TNT Alana Forda. Škola za cijeli život. Frendovi za cijeli život,

NEVEN ČAČIĆ

PRIVATNA ARHIVA

Neka davna vremena - Simon Dejhalla, Damir Badurina, Dražen Zima, Denis Vidović i Danijel Sorola

Gerilski uvjeti - Enver Krivac i Dražen Zima

Sanda Sušanj i Igor Večerina

Dražen Zima i Vlado Simcich Vava na kultnom svidovskom balkonu

Voljen Korić, Danijela Blanuša i Dražen Zima

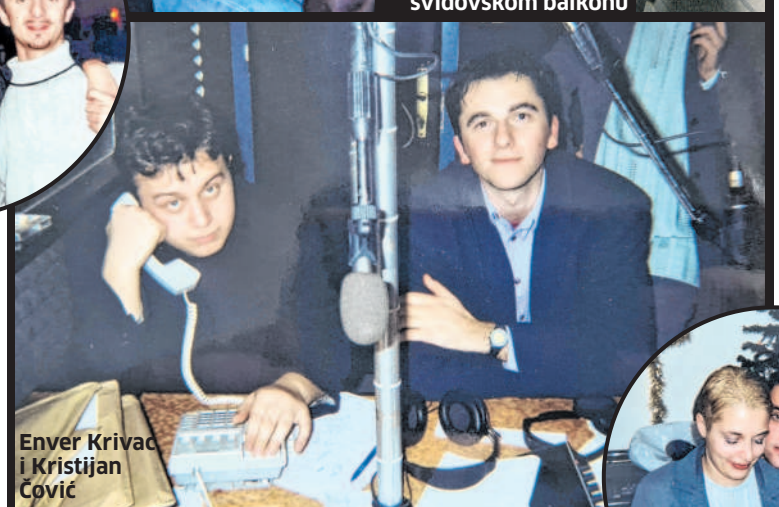

Enver Krivac i Kristijan Čović

Sandra Mijolović i Kristijan Jakobović

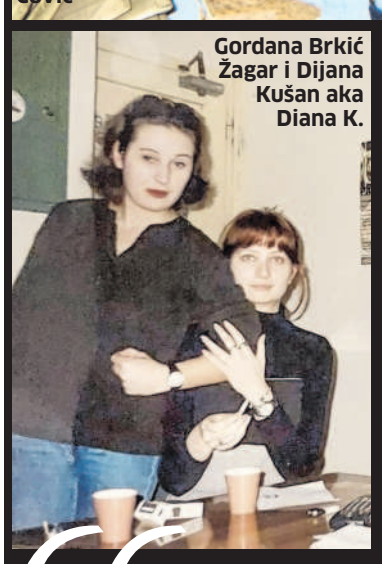

Gordana Brkić Žagar i Dijana Kušan aka Diana K.

Svid je bio gomila čudaka, svojeglavih tipova, kreativaca i divljaka koji su radili iz čistog entuzijazma i iz petnih se žila trudili biti najbolji u tome što rade. Nakon Svida ostala su čvrsta prijateljstva, veze, brakovi, suradnje na novim projektima i poslovima. Ista gomila čudaka, samo trideset godina starija

GORDANA BRKIĆ ŽAGAR

U tih kratkih 15 godina postojanja mislim da smo uspjeli značajno utjecati na društvenu i kulturnu scenu u gradu. I ne mislim pritom samo na kadrove koji su izrasli na Svidu već i na one koje je radio odgajao ispred zvučnika i davao im osjećaj pripadnosti urbanoj gerili, sinovima i kćerima asfalta

DRAŽEN ZIMA

društvenih mreža nije bilo, a MySpace i Napster još su bili budućnost.

- Radio je kao medij tada igrao značajnu ulogu među mladima. Slušao se po cijele dane i noći, da bi se došlo do informacija o novoj glazbi i društvenim događanjima. Sve što mladom čovjeku treba da bi bio i ostao 'in' mogao je dobiti na našoj frekvenciji, kaže Zima.

Ključ je bio u tome što su tu uslugu slušatelji dobivali od svoje generacije, pa je sve bilo autentično. Većina ekipe bila je u dvadesetima, »stariji« u tridesetima.

- Bitno nam je bilo gdje se može izaći plesati i dobro pojesti, kupiti prvi polovni auto, otići na kakvo putovanje. Pričalo se o rock'n'rollu, drogama i zdravlju. O pravu i pravdi. Njegovali smo buntovnički duh u skladu s našim godinama i gradom iz kojeg smo ponikli. O tome smo govorili u eteru i takvu smo publiku okupljali, prisjeća se.

Slušao se hip-hop, techno, domaće i strano, »svi žanrovi, jedino trash nije dolazio u obzir«. Učili su stvarati program u hodu, pokušavali ideje pretvarati u stvarnost, uz uspone i padove. Uvjeti su bili gerilski, pa je trebalo puno truda i kreativnosti da bi se došlo do željenog rezultata.

- To iskustvo kasnije mi se pokazalo kao prednost kad sam dolazio u kolektive s više strukture. Bili smo puni hormona, zaljubljivali se unutar i van kolektiva, sklapali brakove, počeli dobivati djecu, otvarali teme stambenog zbrinjavanja i roditeljstva… Kako smo mi odrastali, tako je s nama odrastala i slušateljska baza, kaže Zima.

Svid je, dodaje, bio magnet za kreativce koji su tražili platformu kroz koju bi se izrazili, jer postojeći mediji jednostavno nisu imali kapacitet sve to pokriti.

- Dolazili bi nam ljudi koje smo inspirirali i davali im osjećaj pripadnosti. Pružali smo svima ruku i otvarali eter. Dostupnost nam je bila srednje ime, telefoni su zvonili, a mi bismo svima nastojali pružiti informaciju koju su trebali. Koja pjesma svira, tko je u studiju, gdje se može večeras van… Sve je to išlo u paketu i bilo je dio šarma kojim je radio zračio. U tih kratkih 15 godina postojanja mislim da smo uspjeli značajno utjecati na društvenu i kulturnu scenu u gradu, vidim to po brojnim akterima koji danas zauzimaju odgovorne uloge u zajednici. I ne mislim pritom samo na kadrove koji su izrasli na Svidu, već i na one koje je radio odgajao ispred zvučnika i davao im osjećaj pripadnosti urbanoj gerili, sinovima i kćerima asfalta, zaključuje Zima.

ČISTI ENTUZIJAZAM

Ovaj glasni i anarhični medij doista je odgojio ozbiljnu gomilu DJ-a, ton majstora, PR-ovaca, marketingaša, voditelja, tehničara, producenata, budućih poduzetnika - cijeli jedan »ekosustav« koji se raspršio riječkom scenom koju stvara i dan danas. Iako se ti glasovi više ne mogu čuti na 98,4 frenkvenciji, njegovo nasljeđe ostaje snažno.

Matej Zec došao je na Svid oko 2000.

- Svid je iznimno važna stavka u mom životu. Zaposlio sam se tamo negdje oko 2000. godine, pun entuzijazma, a taj isti entuzijazam osjetio sam kod baš svih zaposlenih. U tom sam trenutku shvatio da sam na najboljem mjestu na svijetu, među najboljim ljudima. Ne među kolegama, nego među prijateljima. Pamtim da nikada nisam imao osjećaj da idem na posao, a ta činjenica sama po sebi govori u kakvom sam se okruženju našao. Iskustvo Svid radija sigurno sam ponio sa sobom i u svijet snimanja i produkcije, jer osim što smo puštali mjuzu u eter, mi smo je svi redom i proučavali, tražili, istraživali i slušali - jedni druge i naše utjecaje. Sve kolege sa Svida smatram svojim glazbenim i životnim mentorima. Kažu da radio nije sve što svira. E meni je bio, zaključuje Zec.

Svid nije bio prvi radio na kojem je radila, niti posljednji, ali je Gordanu Brkić Žagar najviše formirao. A ono najvažnije, na spomen Svida prva emocija, i nakon toliko godina, uvijek je osmijeh.

- Praviť program, kako smo posao interno zvali, čini mi se zahvaljujući Zimi, prije trideset godina bilo je nešto sasvim različito od današnjeg rada na radiju. Internet je bio misaona imenica, tek su se pojavljivali prvi mobiteli, nije bilo digitalnih snimača, gotovo sav program išao je uživo. U odnosu na danas - kameno doba. Na Svidu smo još i kuburili s osnovnom tehnikom: stalno su falile slušalice, mikrofoni su radili kad bi im se htjelo, a pisaću mašinu nismo ni imali. Zato smo izmišljali kojekakve ludorije kako bi taj program koji pravimo, na van zvučao kao da imamo svemirski brod, a ne nekoliko sobica sa studijima i režijom. Tako smo vrlo ozbiljno fingirali da se s prilozima u vijesti i program »javljamo iz redakcije«, a zapravo smo se javljali s režijskog fiksnog telefona, jednog od dva postojeća, dva metra udaljeni od onog tko je u studiju. Zato su se često u eteru čuli zvukovi koji ne spadaju u normalnu redakciju. Jednom je, naprimjer, tutta forza svirala iranska himna koju netko iz štosa stavio za melodiju zvona na mobitelu, prisjeća se gerilskih uvjeta Gordana.

Studenti i srednjoškolci bili su česti gosti. Kada bi ih u tri minute proveli kroz cijeli radio, redovito bi tražili još, da im pokažu redakciju u kojoj novinari rade i iz koje se javljaju u program.

- Svid je bio gomila čudaka, svojeglavih tipova, kreativaca i divljaka koji su radili iz čistog entuzijazma i iz petnih se žila trudili biti najbolji u onome što rade. Ostajalo se u šihtama koliko je trebalo, a ne koliko je bilo propisano. Uskakalo se u zamjene bez pitanja kad god je trebalo. Svid nam je bio mjesto na koje se mimo radnog vremena dolazilo na kavu s frendovima. Osim subotom popodne - tada bi prestajalo grijanje, priča.

Nakon Svida, ostala su čvrsta prijateljstva, veze, brakovi, suradnje na novim projektima i poslovima.

- Ista gomila čudaka, samo trideset godina starija, zaključuje.

RASULO KOJE SPAJA

Dolazak Ivana Šarara na Svid riješen je jednim pitanjem. »Želiš li biti radijski DJ?«, upitao ga je Vjeko Alilović.

Šarar nije imao pojma što se točno radi na radiju, niti je bio neki veliki fan radija kao medija, ali upravo zato je rekao: »Zašto ne!« po metodi Ježeve kućice: poći ću s vama jer volim šalu.

- To je bio način života u vremenu kada smo uglavnom zabavljali sami sebe i sve je uvijek mirisalo na moguću avanturu, kaže Šarar.

Nije bilo interneta, nije bilo društvenih mreža. Stvarati novi medij 22-godišnjaku na četvrtoj godini faksa zvučalo je ludo. Glazba mu je bila daleko najvažnija stvar u životu, a ufuravanje u ideju da sudjeluje u stvaranju javnog glazbenog ukusa – zamamno.

- Svid je bio organsko, dobronamjerno, kaotično, kreativno rasulo koje spaja ljude. Bio je centar naše društvene mreže. Bio je običan, nefolirantski i dostupan, svaka ideja koja je bacala »na zanimljivo« završila bi instant u eteru bez obzira otkuda je došla, a često je dolazila direktno s ulice čiji smo bili produžetak.

Sjedili su i »visili na radiju«, a svijet je dolazio k njima: nova glazba, bendovi, face, političari, umjetnici, poduzetnici.

- Taj spoj bivanja u epicentru glazbe i gradskih zbivanja bio je jako, jako seksi. Vjerojatno ne bih upoznao i zavolio hrpu ljudi, a prije svega kolege - Zimu i Večerinu, Restovićku i Simona, Badu i Vavu, Leu, Gogu i Voljena, o cimeru Krivcu da ne govorim, da nas nije povezalo zajedničko stvaranje koje uvijek moćnije povezuje od zajedničke dokolice. Svi zajedno bili smo »Bad Seeds bez frontmena«, zapravo »Bad Svids«. Jer radio je timski, bendovski proizvod, a te sjemenke koje smo bili izrasle su u jako zanimljive biljke bez kojih bi ovaj grad bio dosta drukčiji i prazniji. Sada, trideset godina kasnije, siguran sam da te rane, formativne dvadesete, nisam mogao provesti u boljem društvu.

Za Šarara je možda i najvažnije to što Svid nikada nije bio »uspješan« u klasičnom smislu, pa nije postojao pritisak da se uspješnost održava, a brend štiti.

- Zato je sve bio eksperiment, gomila pokušaja i pogrešaka u kojoj ljudi jašu na valu vlastitog entuzijazma dok ga ima. I zato je Svid vrhunski i potpuno slučajno odigrao ulogu ključnog gradskog kreativnog inkubatora u devedesetim i nultim godinama – i nestao, kaže.

- A ja sam u međuvremenu zavolio radio - zvuk i priče koje se stvaraju u realnom vremenu, ono što volim beskrajno više od današnjeg hipervizualnog svijeta, zaključuje.

Ljubav na radiju - Lea Stiljković Medved i Zoran Medved

Što mi je Svid? Pa zgoditak života! Eter u kojem smo se zarazili jedni drugima i iz kojeg stalno dolazi jeka, informira nam stavove i životne odluke. Na Svidu smo naučili imati povjerenja u smisao svakog besmisla

LEA STOILJKOVIĆ MEDVED

Sve je bio eksperiment, gomila pokušaja i pogrešaka u kojoj ljudi jašu na valu vlastitog entuzijazma dok ga ima. I zato je Svid vrhunski i potpuno slučajno odigrao ulogu ključnog gradskog kreativnog inkubatora u 90-im i nultim godinama – i nestao

IVAN ŠARAR

Voljen Korić i Sandra Mijolović

SKIP-ovci Enver Krivac i Alen Kapidžić

Iako je realnost Svid Radija dominantno bila ta da se radi o nepopravljivo lošoj tvrtki, s uvjetima na razini neke trećesvjetovne hijenojebine, i iako sam, realno, »potrošio mladost« na jedno veliko ništa, nikad se ne bih odrekao ljudi koje sam tamo upoznao i koji me, i dan danas, prate u probijanju kroz život. Ljudi su to koji su me naučili biti čovjekom u najširem smislu te površne floskule

ENVER KRIVAC

Igor Večerina

Cimeri - Krivac i Šarar

Iva Ribarić

Lea Stoiljković Medved i Irena Vladić

Kristijan Čović i Ivan Pletenac

Pamtim da nikada nisam imao osjećaj da idem na posao, a ta činjenica sama po sebi govori u kakvom sam se okruženju našao. Iskustvo Svid radija sigurno sam ponio sa sobom i u svijet snimanja i produkcije, jer osim što smo puštali mjuzu u eter, mi smo je svi redom i proučavali, tražili, istraživali i slušali - jedni druge i naše utjecaje

MATEJ ZEC

SVIDOVDAN

A svi oni koji su stvarali Svid i svi oni koji su uživali u njegovom programu, mogu se družiti u petak, točno na 30. rođendan upokojenog kultnog radija.

- Dođite 5. prosinca u Kružnu, u Palach na 30. SVIDOVDAN, vidjeti neke manje poznate face, čuti neke više poznate glasove, neke kultne jinglove, a možda zavrtimo i koju razarajuću pjesmu, ako ih se sjetimo, iz vremena kad je glazba bila bitn(ij)a, a playliste neformatirane i hirovite. Možda bude super, a možda i 98,4% ne, poručuju svidovci.

Jakov Sedlar, redatelj filma »260 dana« koji večeras ima riječku premijeru

NE POSTOJI POSEBNA HRVATSKA PATNJA KOJU TREBA POKAZATI

Patnja je patnja, neovisno gdje je. Film je pričanje priče. Ovaj moj, jedna je od tisuća koje su joj slične. Sve su istinite, kao što je istina da je Srbija htjela okupirati i porobiti Hrvatsku, ne mareći za zakone, ljudska prava i slično. Prema dosadašnjoj politici, Srbija se nikada neće ispričati Hrvatskoj ni za što. Marijan Gubina opraštanjem svojim mučiteljima pokazuje da nismo isti kao i oni, što je posebno važno za poruku ovoga filma

Edi PRODAN

Nakon osječke premijere početkom studenog, film »260 dana« u režiji Jakova Sedlara stiže u Rijeku 30. studenog. I ne, projekcije nije predviđena u nekom od kina, u našem slučaju to bi svakako trebalo biti Art-kino, nego u - sportskoj dvorani Zamet koja je spremna prihvatiti više od 2,5 tisuće gledatelja. Potez skoro bez presedana jer hrvatska kinematografija baš i nije navikla na velike gledateljske brojke. Ono što je također intrigantno, osim dakako samog redatelja koji je svakim svojim filmom izazivao čitav niz suprotstavljenih reakcija, tematika je filma. On naime obrađuje događaje s početka Domovinskog rata, što je u Hrvatskoj i više nego rijetka pojava. Konkretno, a otud mu i naziv, 260 je zbroj dana što je u zatočeništvu, pa tako i kao klasični rob, zajedno sa svojom obitelji, proveo glavni lik filma koji je, tada u kolovozu 1991. godine kad je zarobljen, imao samo deset godina. Srećom, Marijan Gubina je preživio tako da je u svojim odraslim danima zapisao sve što je proživio, što je i kazališno u Osijeku uprizoreno 2014. godine. Ono što je još jedan forte filma - njegov je glumački sastav. Primjerice Marijana u starijim danima glumi velika svjetska zvijezda Tim Roth, dok je u ulozi oficira JNA Armand Assante.

ANTIHRVATSKA RABOTA

Kao i uvijek kad ste vi u pitanju, vrlo brzo nakon projekcija mnogo je suprotstavljenih mišljenja. Jedno od čestih je zbog podjela uloga strancima. Koji, po mišljenju mnogih, ne mogu do kraja dočarati hrvatske patnje. Zbog čega strana ekipa? Je li to zbog znatno veće mogućnosti odašiljanja poruke svijetu?

- Nekoliko je razloga što je film na engleskom jeziku i što najveći broj uloga igraju strani glumci. Ponajprije, jer na taj način imamo mogućnost prikazati film po cijelom svijetu, a ne samo u Hrvatskoj. Posebno zato jer imamo neke legendarne holivudske glumce poput Tima Rotha i Armanda Assantea. Mogu vam reći da upravo zbog toga u ovome trenutku postoji interes za naš film u više od sto zemalja svijeta. Oni i svi ostali britanski glumci, prema izjavama svih koji su gledali film, izvanredno pokazuju sve što ovaj film treba pokazati. Talent i kvaliteta glume jedini su kriteriji pri odabiru, posebno kada se radi o privatnoj investiciji koju treba vratiti. Ne postoji posebna hrvatska patnja koju treba pokazati. Patnja je patnja, neovisno gdje je. I na kraju, u ovome trenutku smatrao sam da osim nekoliko hrvatskih glumaca koji su u filmu, nisam imao adekvatne tumače uloga koji bi bili bolji od onih koje sam angažirao na audicijama u Londonu i Los Angelesu.

Jedan ste od rijetkih redatelja koji se bavi Domovinskim ratom. Zbog čega je hrvatska produkcija o tako važnoj tematici toliko siromašna? Pa i vi ste ovim filmom čekali punih deset godina, kazališna je premijera bila 2014. godine, vi ste lani snimili film?

- Žalosno da se nitko od onih koji su zaduženi za to i koji to mogu, kao što su HAVC ili HTV prije svih, ne žele baviti tom prevažnom tematikom. Imamo stotine nevjerojatnih priča, ali Ministarstvo kulture više sudjeluje u nekim besmislenim manjinskim ili regionalnim koprodukcijama nego u stvaranju i promociji naših, hrvatskih priča. Radi se o svjesnoj antihrvatskoj raboti kojoj ne vidim kraj, što je žalosno, ali…

POLITIČKA HISTORIOGRAFIJA

Složit ćemo se da je trenutak odašiljanja poruke o užasima rata i apsolutnoj potrebi da se na sve načine izbjegne sukob, odnosno sačuva mir, jako važan. No držimo da bi jedna od jako važnih zadaća filma bila i poruka da do dana današnjeg Srbija nije priznala, ispričala se i na adekvatan način obilježila koncentracijske logore pokrenute 1991. godine, prije svega na svom teritoriju. Koliko vaš film tome silno važnom civilizacijskom pomaku može biti pomoć?

- Film je pričanje priče. Ovaj moj, jedna je od tisuća koje su joj slične. Sve su istinite, kao što je istina da je Srbija htjela okupirati i porobiti Hrvatsku, ne mareći za zakone, ljudska prava i slično. Prema dosadašnjoj politici, Srbija se nikada neće ispričati Hrvatskoj ni za što. Oni misle da su bili u pravu napraviti sve zločine, uključujući konclogore, jer oni priznaju samo granicu Virovitica - Karlovac - Karlobag. Ti bolesni umovi jedino priznaju zakon sile i tek kada im se Olujom pokazalo što ih ide, shvatili su, ali nisu odustali. Marijan Gubina opraštanjem svojim mučiteljima pokazuje da nismo isti kao i oni, što je posebno važno za poruku ovoga filma.

Kako doživljavate polarizaciju hrvatskog društva? Ne bismo spominjali podijeljenosti jer većinski dio stanovništva karakteriziraju slična razmišljanja,

CineStar uzima skoro 70 posto prihoda od prodaje ulaznica, što može biti prihvatljivo samo onima koji su financirani državnim novcem i koje nitko ne pita koliko je film zaradio na blagajni, gdje je prodan i koliko ga je ljudi gledalo. U sportskim dvoranama osjećamo se sjajno, jer su prepune i publika uživa kao i u kinima

Hrvatske filmove publika zaobilazi, jer su im očito nezanimljivi. Koliko će ljudi gledati »260 dana« ne znam, ali se nadam brojci od barem 100 tisuća

no itekako je na »polovima« vidljiva podjela na »antifašiste« i »revizioniste«. Pa i vaš film šalje poruku kako je odnos prema obitelji Gubina u najvećoj mjeri bio - fašistički, odnosno kako je dominantni karakter Domovinskog rata - antifašizam?

- Žalosti me činjenica da smo kao društvo toliko polarizirani, ali to će tako biti sve dok se ne raščiste stvari iz povijesti. Jugohistoriografija bila je vrlo politički motivirana, vrlo rijetko su primjenjivane znanstvene metode, tako da je upravo to nasljeđe ključno za ovu našu polarizaciju. No, nije mnogo bolje ni u svijetu. U pravu ste glede obutelji Gubina. Oni su zaista osjetili što znači imati posla s fašistima!

FILM U DVORANI

Vratimo li se današnjim vremenima u kojima digitalizacija poništava većinu klasičnih, »starinskih« načina okupljanja publike, vi i vaša ekipa za prikazivanje »260 dana« birate - sportske dvorane. Ne bojite li se nedovoljno ispunjenih prostora?

- Ovaj film od početka je izvan hrvatskih kanona: nema državnih institucija koje su nam pomogle, kao što pomažu članove svoga plemena, ovaj film nastao je od strane privatnog investitora Alexandera Hrkača kojemu je bio cilj napraviti za povijest istinitu priču o tome kako je stvorena neovisna Hrvatska. Osim toga, CineStar uzima skoro 70 posto prihoda od prodaje ulaznica, što može biti prihvatljivo samo onima koji su financirani državnim novcem i koje nitko ne pita koliko je film zaradio na blagajni, gdje je prodan i koliko ga je ljudi gledalo. U sportskim dvoranama osjećamo se sjajno, jer su prepune i publika uživa kao i u kinima. Nadam se da će i Zamet biti pun.

Koji je planirani broj gledatelja? Lani je sve hrvatske filmove gledalo samo 141 tisuća gledatelja, a da nije bio »Dražena« Danila Šerbedžije koji je sam ostvario više od 80 tisuća gledatelja, pitanje bi li ih bilo ni 100 tisuća. Nakon »Dražena«, film »Svemu dođe kraj« Rajka Grlića stigao je samo do 11 tisuća. Jedan od najgledanijih hrvatskih filmova aktualnog stoljeća, Hribarov »Što je muškarac bez brkova«, prema određenim zapisima ukupno, od nastanka ima oko 150 tisuća gledatelja. Odabir sportskih dvorana sluti na vašu želju za postizanjem rekorda?

- Ne zaboravite da je moj film »Gospa« 1995. gledalo 96 tisuća ljudi, a prikazivanje je prekinuto srbijanskim raketiranjem Zagreba. Hrvatske filmove publika zaobilazi, jer su im očito nezanimljivi. Koliko će ljudi gledati »260 dana« ne znam, ali se nadam brojci od barem 100 tisuća.

Ono što je također intrigantno, iako je cijena filma 2,6 milijuna eura, ne da se razabrati da su do vas došla neka prevelika sredstva iz hrvatskog proračuna? Kako uspijevate doći do novca kad je u slučaju hrvatske umjetnosti, ne samo filmske, upravo »državni« novac najvažnija podloga svega - od izdavanja zbirki poezije do snimanja dugometražnih igranih filmova?

- Nije uobičajeno da vam netko dade na raspolaganje svojih osobnih par milijuna da biste napravili film. Nije lako zainteresirati ljude za ovaj posao koji je vrlo riskantan. Mi smo potrošili mnogo više od 2,6 milijuna i sve je to pokrio čovjek kojemu sam zahvalan do kraja života, jer mi je omogućio nešto što sam, kao i on, sanjao, a mnogi snovi se ne ostvare. Nikakvu pomoć nisam dobio od Ministarstva kulture.

DRUGA DOMOVINA

Znajući za vaše česte posjete Izraelu i prijateljstva koja tamo imate, je li u planu skora projekcija »260 dana« u Tel Avivu ili Jeruzalemu? Je li naprosto to film koji na pozitivan način može djelovati na Izraelce, kao i na Palestince?

- Film će sigurno biti prikazan u Izraelu, a koliko može biti pozitivan za njihovu situaciju, teško je reći. Izrael je vrlo kompleksan, ljudi misle da se tamošnja situacija može lako riješiti, ali istina je drukčija. Kao i mnogi, želio bih da sukob prestane, ali koliko je to realno, samo Bog zna.

Idemo sad i na drugu stranu svijeta, u SAD, gdje najviše stvarate, od New Yorka do Los Angelesa gdje je film dogotovljen. Kako vidite ulogu Donalda Trumpa. Je li on SAD-u bio prijeko potreban kako bi ekonomski ojačao i vratio određeno nacionalno samopoštovanje, ili pak, što je najčešća poruka hrvatskih medija, gura svoju zemlju u provincijalizaciju, dok na globalnom planu diže ratne tenzije?

- Amerika je moja druga domovina. Tamo stalno živi i jedna moja kći s obitelji, tamo odlazim već pola stoljeća, to je moj drugi dom, tamo je jako velik broj mojih dragih prijatelja i kolega. Amerika se bitno promijenila nakon Baracka Obame, što mi nije drago, a ne mislim da Trump vodi zemlju u provincijalizaciju. Mislim da mediji kod nas nisu dobro upućeni u američku situaciju, tako da njihove analize i predviđanja ne shvaćam previše ozbiljno.

O FILMU

Temeljen na romanu koji se zasniva na istinitoj priči Marijana Gubine, film prikazuje život desetogodišnjeg Marijana i njegove obitelji, čiji miran i idiličan život iznenada biva razoren Domovinskim ratom. Sukob pustoši njihov mali grad Dalj, a obitelj doživljava golemu izdaju od svojih najbližih prijatelja i susjeda. Nakon 260 dana zatočeništva i nezamislivog nasilja, obitelj se odlučuje na hrabre poteze kako bi osigurala svoju slobodu, stavljajući na kušnju svoju hrabrost i izdržljivost. Godinama kasnije, u Marijanovu trgovinu ulazi čovjek koji u njemu ponovo budi sve uspomene koje je želio zaboraviti i prisiljava ga da ih proživi iznova. Unatoč golemim životnim patnjama, Marijan nastavlja živjeti u oprostu, uvijek tražeći pozitivno u budućnosti umjesto da se vraća i ostaje u prošlosti.

RIJEČKI FILMSKI POTENCIJAL

Koliko pratite scenu hrvatskog dokumentarnog filma. Ili da budemo do kraja precizni - njezin riječki ogranak. Kad je u pitanju ratna tematika s antiratnim porukama, izniman je film Sanjina Stanića »Kad smo bili dvadesetorica nas«, dok se kao istinski fenomen svih fenomena ističe »Fiume o morte!« Igora Bezinovića koji, iako dokumentarac, raste prema 35 tisuća gledatelja, čime ulazi i na Top20 najgledanijih hrvatskih filmova svih žanrova.

- Drago mi je čuti ove podatke, iskrene čestitke autorima. Rijeka je poseban grad, znam to od moje rane mladosti kada sam mnoge vaterpolske utakmice igrao na starom bazenu na Školjiću i tamo vodio nezaboravne razgovore s velikim Ćirom Kovačićem. Rijeka ima sve potencijale biti i značajno filmsko središte. Mnogo toga ovisit će o gradskoj vlasti koja će, daj Bože, znati prepoznati koliko će od toga grad i stanovnici Rijeke imati koristi.

DR. SC. PETRA KRPAN O BRZOJ I SPOROJ MODI TE ODNOSU FILMA I ODIJEVANJA

NOSIMO TKANINU, ETIKETU I IDEOLOGIJU

Lara BAGAR

Spora moda je novi oblik otpora. Spora moda je suprotstavljanje logici algoritma, logici hiperprodukcije i logici potrošačke automatizacije. Ona odbija ideju da vrijedimo onoliko koliko se brzo možemo mijenjati. Kupiti manje, ali bolje, danas je revolucionarnije od praćenja najnovijeg trenda. Nositi odjeću godinama postaje znak identitetske sigurnosti, a ne nedostatka. Spora moda luksuz je koji smo izgubili, nužnost koju moramo prihvatiti i otpor koji tek počinjemo razumijevati

U svijetu u kojem se trendovi mijenjaju brže nego godišnja doba, a identitet često mjeri kroz odjeću, Petra Krpan, docentica teorije mode i kulturnih studija na Zavodu za dizajn tekstila i odjeće Tekstilno-tehnološkog fakulteta u Zagrebu, podsjeća da moda nije površnost već prostor promišljanja odgovornosti i kulture. Krpan pripada onom rijetkom krugu teoretičarki koje o modi govore iznutra – kao o fenomenu, ali i kao o iskustvu. Za nju, moda je drugi sloj kože, ali i ogledalo duše: ono što nas oblikuje, ali i ono što nas uči kako se vidjeti.

Brza moda često se opisuje kao simbol suvremenog tempa života. Možemo li reći da ona zapravo odražava način na koji danas konzumiramo sve – od sadržaja do identiteta?

- Brza moda danas djeluje kao svojevrsno ogledalo društva i kulture u kojoj živimo. Ona ne odražava samo način na koji kupujemo odjevne predmete - ona odražava način na koji konzumiramo različite informacije, vrijednosti, estetike i identitete. Danas gotovo sve prolazi kroz filter brzine, preobilja i kratkog trajanja. Mi »trošimo« slike, priče i ideje istom logikom kojom kupujemo odjeću: brzo, površno, impulzivno i bez dugotrajne vezanosti. Nemamo više emotivnu vezu s odjevnim predmetom.

Brza moda je, u tom smislu, fizička manifestacija suvremene digitalne kulture. Kao što beskonačno gledamo u ekrane, tako i biramo vlastitu garderobu. Moda postaje produžetak vizualnog ritma koji diktiraju, prije svega, društvene mreže. Svaka nova kombinacija odjeće funkcionira kao nova objava, nova verzija identiteta. Zato danas odjeća ne služi samo da nas odjene - ona nas pozicionira. Ona je alat kojim uprizorujemo ono tko jesmo, tko želimo biti ili tko mislimo da trebamo biti da bismo se uklopili u određeni vizualni narativ. U mnogim aspektima, odjevni predmeti danas funkcioniraju kao dio digitalne ekonomije pažnje, čak i kad je nosimo izvan ekrana.

IDEOLOGIJA SUVREMENOSTI

Što zapravo nosimo – tkaninu, etiketu ili ideologiju?

- Dobro pitanje. Nosimo tri stvari: tkaninu, etiketu i ideologiju, ali razlika je u tome što ove tri razine više nemaju jednaku težinu. Tkanina i materijali su često najmanje važni, no ne bi trebali biti. U brzoj modi materijal je sekundaran; on je tu da izdrži nekoliko nošenja i u potpunosti nestane. Postavlja se pitanje gdje? Tkanina je postala potrošni medij, što je postalo doista zastrašujuće s obzirom na saznanja koja imamo o upotrebi kemikalija i toksičnih bojila. Etiketa je važnija od materijala. Ona funkcionira kao oznaka pripadnosti određenom vizualnom i društvenom kodu. Brand danas nosimo kao znak - kao poruku, kao algoritamski pročitljiv identitet. Etiketa postaje naš svojevrsni kod. No možda je najvažniji sloj ideologija. Brza moda utjelovljuje ideologiju neprestane proizvodnje i potrošnje identiteta. Ona normalizira ideju da je promjena nužna, da je ponavljanje dosadno, da je trajanje svojevrstan teret. To je ideologija koja nas uvjerava da je identitet nešto što možemo kupiti, vratiti, zamijeniti ili nadograditi istom lakoćom kao i majicu od 5 eura. Drugim riječima: današnja moda nije samo način odijevanja, nego način uprizoravanja sebe. Ne nosimo samo odjeću - nosimo vizualne narative. Nosimo brendove kao kodove identiteta. Nosimo ideologiju brzine, promjene i uvjetno rečeno, beskrajne mogućnosti. To nas vodi i do ključnog pitanja: ako stalno mijenjamo ono što je na površini, koliko zapravo mijenjamo ono ispod nje? Brza moda nas uči da se identitet može osvježiti jednako kao naš profil na društvenim mrežama, ali to istovremeno stvara pritisak da stalno budemo »novo izdanje sebe«. Dakle, ono što danas nosimo nije samo tkanina. To je vizualna odluka, društveni signal i kulturna poruka. To je ideologija suvremenosti - brza, intenzivna, privremena i stalno u potrazi za sljedećom novom formom.

Je li brza moda poput brze hrane naš najveći porok ili tek prolazna faza globalnog potrošačkog društva?

- U ovom trenutku, brza moda funkcionira vrlo slično brzoj hrani: dostupna je, jeftina, instantno zadovoljava, a dugoročno proizvodi štetu koju volimo ignorirati. Ali za razliku od brze hrane, koja se ipak polako transformira prema »zdravijim« alternativama, brza moda je u mnogo dubljem sukobu sa strukturom suvremenog društva, jer nije samo porok. Ona je simptom, posljedica i pogonsko gorivo istog sustava koji je stvorio digitalnu ekonomiju, hiperprodukciju i kult stalne novosti. Zato je teško reći da je prolazna faza jer bi to značilo da će se i logika suvremene potrošnje promijeniti, a to se zasad ne događa.

NOVI OBLIK OTPORA

Je li spora moda luksuz, nužnost ili možda – novi oblik otpora?

- Mislim da je najtočnije reći da je spora moda istovremeno sve što ste naveli: luksuz, nužnost i novi oblik otpora. Međutim, način na koji se ova tri pojma isprepliću otkriva mnogo više o stanju suvremenog društva nego što na prvi pogled izgleda. Najprije, spora moda jest svojevrstan luksuz, ali ne samo u smislu cijene odjevnog predmeta. Luksuz je danas sve što zahtijeva vrijeme, pažnju, strpljenje i dugoročno razmišljanje. No, to je i vrijednost stvaranja takve vrste mode.

S druge strane, spora moda je neupitna nužnost. Ako pogledamo stanje planeta, raspad radnih uvjeta, nakupljanje otpada i ekonomski model hiperprodukcije koji je postao neodrživ, jasno je da nemamo drugu opciju osim usporavanja. Tu možda leži odgovor. Današnja modna industrija funkcionira kao ubrzana mašina koja proizvodi konstantan višak - višak robe, višak otpada, višak trendova, višak identitetskih očekivanja. Svega imamo previše. Prelazak na sporije modele proizvodnje i konzumacije nije više pitanje osobnog ukusa nego preduvjet opstanka.

Spora moda je novi oblik otpora. U našoj kulturi ubrzanja, gdje se identiteti proizvode i troše brzinom kojom skrolamo sadržaje, svaki čin usporavanja postaje političan. Spora moda je suprotstavljanje logici algoritma, logici hiperprodukcije i logici potrošačke automatizacije. Ona odbija ideju da vrijedimo onoliko koliko se brzo možemo mijenjati. Odbija narativ da moramo stalno kupovati da bismo bili relevantni. Odbija vizualni imperativ neprekidne novosti. U tom smislu, spora moda nije tek alternativa brzim sustavima - ona je na neki način kontrapokret. Kupiti manje, ali bolje, danas je revolucionarnije od praćenja najnovijeg trenda. Nositi odjeću godinama postaje znak identitetske sigurnosti, a ne nedostatka.

Možda je to ključno za reći: spora moda i drugačije prakse odijevanja vraćaju subjektu moć. Vraćaju mu vrijeme, kontrolu, svijest i autonomiju nad vlastitim identitetom. U svijetu u kojem je individualnost često simulacija, spora moda ipak omogućuje autentičnost. Zato mogu reći da je spora moda luksuz koji smo izgubili, nužnost koju moramo

> Brza moda utjelovljuje ideologiju neprestane proizvodnje i potrošnje identiteta. Ona normalizira ideju da je promjena nužna, da je ponavljanje dosadno, da je trajanje svojevrstan teret. To je ideologija koja nas uvjerava da je identitet nešto što možemo kupiti, vratiti, zamijeniti ili nadograditi istom lakoćom kao i majicu od 5 eura

PRIVATNA ARHIVA

prihvatiti i otpor koji tek počinjemo razumijevati. To je promjena ritma, ne samo u praksama odijevanja, nego u načinu postojanja. I možda je to njezina najveća vrijednost: ona ne mijenja samo stvari koje nosimo nego odnos prema svijetu, prema drugima i prema sebi.

No i visoka moda nije pošteđena brzine, odnosno kvantiteta koji zamjenjuje kvalitetu. Eklatantan primjer toga su sve učestaliji otkazi i smjene u najpoznatijim modnim kućama.

- Točno, danas ni visoka moda nije svijet stabilnosti i dugoročnih vizija. Naprotiv, postala je možda i najdramatičniji primjer koliko je moda u cjelini upala u ritam koji preferira brzinu umjesto kontinuiteta. Nekoć su kreatori poput Coco Chanel, Christiana Diora, Yves Saint Laurenta ili Karla Lagerfelda godinama, pa i desetljećima, gradili identitet kuće. Imali su vremena stvoriti estetiku, filozofiju, atmosferu, ozračje brenda, njegov unutarnji svijet. Danas takav luksus gotovo da ne postoji. Kreativni direktori sklapaju kratke, intenzivne ugovore koji traju jednu, dvije, tri sezone. Mislim da je to za njih pogubno. Zato svjedočimo ovim ubrzanim smjenama. U takvom sustavu kontinuitet postaje iznimka, a rotacija pravilo. Brendovi mijenjaju kreativne direktore kao da rade »reset« identiteta, pokušavajući uhvatiti trenutni duh vremena. No time se gubi nešto ključno, a to je mogućnost stvaranja duboke, prepoznatljive estetike koja nadilazi trenutačni stil. Takav ritam je iscrpljujući i za dizajnere i za brendove. Dizajneri se iscrpljuju brzinom, a kuće gube kulturnu stabilnost. Visoka moda se tako paradoksalno približila brzoj modi, ne u kvaliteti, nego u tempu i logici stalne zamjene.

HIBRIDNI SUŽIVOT

Nove tehnologije stvorile u i nove modne opinion makere - influensere. Isto tako brza moda često oponaša estetiku, ali bez dubine i trajnosti. Lišena bilo kakve etike, perfidna je i agresivna.

Kako se ljepota prepoznaje kada nije potaknuta reklamom?

- To je jedno od najtežih pitanja današnje kulture, jer smo već više desetljeća uronjeni u vizualni, složen sustav u kojem reklamna logika određuje ne samo što je »lijepo«, nego i što je vidljivo, važno i poželjno. Influenseri su zapravo novi urednici stvarnosti: oni oblikuju naše želje, estetike i identitete mnogo snažnije nego tradicionalni modni sustav. No njihova moć počiva na paradoksu - oni proizvode privid autentičnosti da bi prodali unaprijed određenu estetiku. Brza moda to savršeno iskorištava. Ona ne proizvodi stil ni značenje već instant estetiku, kopiju, imitaciju dojma. Estetiku bez supstance, bez konteksta i bez trajanja. Upravo u tom kaosu postaje važno pitanje: kako danas prepoznati ljepotu kada je ne određuje algoritam, reklama ili prisebno kalkulirani influenser? Prva stvar koju moramo razumjeti je da se ljepota danas više ne može definirati isključivo vizualno. Vizual je postao previše kontaminiran komercijalnim interesima. Ljepota koja nije potaknuta reklamom prepoznaje se po tome što traje i kad nitko ne gleda. To je ljepota koja ne traži publiku, nego sugovornika. Ne traži brzu konzumaciju, nego odnos.

PRIVATNA ARHIVA

Odgovorni dizajner - tko je on danas: onaj koji bira prave materijale ili onaj koji pokušava promijeniti svijest potrošača?

- On nije samo onaj koji bira »prave materijale«, ali nije ni samo onaj koji želi educirati potrošača. Odgovorni dizajner je hibrid – kreator, komunikator, inovator i svojevrsni kulturalni posrednik. Jer u trenutku kada se moda suočava s ekološkom, etičkom i identitetskom krizom, sama ideja odgovornosti dobiva sasvim novo značenje. Odgovornost u modi danas je zapravo kreativna etika. To je sposobnost da dizajner stvara ne samo vizualnu estetiku, nego i novu paradigmu odnosa prema predmetima, identitetu i okolini.

Je li moguć suživot brze i spore mode - neke vrste »hibridne mode« koja bi pomirila i dostupnost i odgovornost?

- Da, moguć je, ali ne zato što će se brza i spora moda prirodno spojiti, nego zato što će stvarnost prisiliti obje strane da se promijene. Suživot je moguć jedino ako moda prihvati da više ne može biti isključivo brza, ali isto tako - da ne može biti ni potpuno spora. Hibridna moda nije kompromis, ona je logičan razvoj upravo zato jer brza moda pruža ono što suvremeni potrošač očekuje: pristupačnost, dostupnost, brzinu. S druge strane, spora moda nudi ono što suvremeno društvo treba: održivost, etiku, trajnost, odnos. Hibridna moda bi trebala biti moda koja uči iz prošlosti, odgovara na sadašnjost i ne zaboravlja budućnost.

DRUGA KOŽA

Možemo li reći da odjeća kao »druga koža« ima dublji, biokemijski odnos s nama nego mislimo? Koliko zapravo znamo o učincima tekstilnih bojila i kemikalija koje svakodnevno nosimo na koži?

- Ako je odjeća druga koža, onda je prostor u kojem boravimo treća koža – još jedna opna koja nas obavija. Tekstilna bojila, fiksatori boje, omekšivači, antibakterijski premazi, sredstva protiv gužvanja: sve su to kemijske komponente s kojima smo u intimnom kontaktu satima, svakoga dana. No ne razmišljamo o tome koliko bismo trebali. Većina potrošača vjeruje da je odjeća neutralna, pasivna, »samo tkanina«, ali to je pogrešno uvjerenje. U modnoj industriji upotrebljava se više od 8.000 različitih kemikalija u procesima bojenja i dorade, a samo mali dio njih prolazi stroga, neovisna toksikološka testiranja. Ono što nas najviše zabrinjava nije samo pojedinačna tvar, nego kumulativnost, kombinacije kemikalija koje naša koža upija kroz dugotrajno nošenje.

U vremenima kada trendovi traju kraće od jedne sezone, što zapravo znači imati svoj stil?

- Upravo zato što trendovi danas traju nevjerojatno kratko, imati svoj stil postaje važnije nego ikad. Stil više nije pitanje praćenja mode, nego pitanje unutarnje stabilnosti u svijetu koji se neprestano mijenja. Trendovi su danas brži od ciklusa proizvodnje; brži od medija; brži od našeg vremena za razmišljanje. Oni su rezultat algoritama, vizualnog virusa, trenutka koji odjekne na društvenim mrežama i nestane jednako brzo. U takvom okruženju stil postaje oblik otpora.

I naposljetku: što ostaje trajno u modi, kada sve prolazno prođe?

- Mislim da je najljepši paradoks mode upravo to što se iza sve te prolaznosti krije ipak nešto trajno. Trendovi se mijenjaju, siluete nestaju, estetike dolaze i odlaze, ali ljudska potreba da kroz odjevni predmet govori o sebi ostaje ista. Moda je oduvijek bila više od garderobe, ona je naš prvi jezik identiteta. Moda se mijenja, ali čovjekova želja za značenjem nikada ne prolazi.

INTERPRETACIJA, NE INFORMACIJA

Autorica ste knjige »Suvremena hrvatska modna fotografija od 1990-ih do 2020-ih«. Što biste poručili mladim modnim fotografima koji tek dolaze?

- Rad na tom projektu je trajao dvije pune godine. Zahvalna sam svojoj urednici Jadranki Hlupić Dujmušić koja je neprestano bila uz mene. Bilo je divno i teško istovremeno jer u Hrvatskoj ne postoje ujednačeni arhivi, a fotografija je još uvijek, često zanemarena. Poručila bih mladim fotografima - gledajte, čitajte i osjećajte. Mislim da imamo sjajne modne fotografe, one koji eksperimentiraju i čiji rad volim gledati i osjećati. Također, rekla bih im i ovo. Budite znatiželjni i budite hrabri. Moda je danas mnogo više od odjevnog predmeta - ona je vizualni jezik, prostor identiteta, tijelo u mediju, događaj. To zahtijeva fotografa koji razumije i povijest i suvremenost, ali koji se ne boji stvarati nove vizualne narative. Kroz istraživanje hrvatske modne fotografije posljednjih trideset godina uvidjela sam jedno. Najveći pomaci uvijek su se događali kada se fotograf odmaknuo od pukog prikaza odjeće i počeo graditi svijet, ne samo sliku. Ono što modnu fotografiju čini relevantnom jest sposobnost da izgradi atmosferu, emociju, ideju - da ponudi interpretaciju, a ne samo informaciju.

GREENWASHING SAVJESTI

Potrošači sve češće biraju »zelene« etikete, ali koliko je ta održivost stvarna, a koliko marketinški konstrukt - svojevrsni »greenwashing« savjesti?

- To je jedno od najosjetljivijih pitanja suvremene modne industrije, upravo zato što je odgovor nije ugodan. U većini slučajeva, »održivost« kakvu danas vidimo na policama trgovina više je marketinški konstrukt nego stvarna promjena. Drugim riječima: održivost je postala estetika, ne praksa. Modne kuće vrlo brzo su shvatile da potrošači žele kupovati s manje grižnje savjesti, ali nisu spremni bitno promijeniti svoje navike. Tako je nastao fenomen koji zovemo greenwashing – predstavljanje proizvoda kao »zelenih« i »održivih« i onda kada to nije ni približno točno. Zelena etiketa postaje zapravo psihološki mehanizam: kupac ima osjećaj da je učinio moralno bolji izbor, iako je razlika između »zelenog« i običnog proizvoda često minimalna, ako uopće postoji. Zašto se to događa? Zato što je istinski održiva proizvodnja spora, skupa i zahtijeva radikalne promjene u cijelom sistemu mode od nabave materijala do uvjeta rada, transporta i količine proizvedenih komada.

Prava održivost izgleda kao manje kupovine, sporija proizvodnja, bolji uvjeti rada, transparentni lanci opskrbe i odjeća koja traje godinama. A to nije kompatibilno s hiperprodukcijom brze mode.

PREGOVARANJE S MOĆI

Što nam filmski kostimi govore o ženskoj slobodi – od Hepburn do Prade?

- Film i moda oduvijek dijele istu fascinaciju: tijelo koje se može preoblikovati, preobraziti i iznova ispisati. Kostim u filmu ne služi samo da definira lik, on ga stvara, doslovno konstruira pred našim očima. Filmski kostimi uvijek su bili više od odjeće, oni su kodovi identiteta, maske koje otkrivaju jednako koliko i skrivaju. Od Audrey Hepburn do Meryl Streep u filmu »Vrag nosi Pradu«, svaki od tih stilova govori o trenutku u kojem se ženska sloboda redefinira. Audrey Hepburn primjer je ključnog povijesnog prijeloma. Njezin odnos s Hubertom de Givenchyjem jasno označio kao jedan od najvažnijih modnih odnosa u povijesti filma. Stvorio je estetiku koja je emancipirala žensko tijelo kroz jednostavnost, čistoću linija i osjećaj lakoće. Upravo tu počinje priča o modernoj ženskoj slobodi: u trenucima kad moda prestaje biti ornament i postaje identitetska strategija. Mala crna haljina u tom je kontekstu postala vizualni pandan ženske autonomije. Njezin šarm leži u paradoksu: minimalizam koji otvara maksimalnu slobodu. Ona je demokratična, može biti sve: ozbiljna, zavodljiva, tiha ili glasna. Zato je vječna. Ona odbacuje ideju da žena mora biti dekorativna, slojevita, ukrašena, a time upravo time postaje simbol oslobođenja.

S druge strane, »Vrag nosi Pradu« govori o sasvim drukčijoj vrsti slobode - onoj unutar neoliberalnog, korporativnog vremena, u kojem se moć mjeri brendom, kapitalom i performativnošću identiteta. Taj film otkriva tamnu stranu modne industrije – hijerarhiju, pritisak, estetizirani rad, neprekidnu proizvodnju trendova.

Od Hepburn do Prade proteže se cijela povijest ženske emancipacije: od elegancije koja oslobađa, do estetike koja zahtijeva prilagodbu; od mode kao prostora osobne promjene, do mode kao korporativnog instrumenta moći. Ako bismo taj raspon morali opisati jednom rečenicom, ona bi glasila možda ovako: Moda je oduvijek bila pregovaranje s moći – ponekad oslobađa, ponekad disciplinira, ali uvijek govori istinu o kulturi koja ju stvara.

Kowloon u Hong Kongu - najveći i najgori slum koji je ikada postojao na svijetu

SAMO NA KROVU SU MOGLI VIDJETI SUNCE

Ian Lambot/WIKICOMMONS

2,7
milijardi HKD
trošak evakuacije i rušenja

Zračna snimka Kowloona iz 1989.

Bernard KARAKAŠ

Kowloon ograđeni grad, naselja koje se u Hong Kongu prostiralo na nešto više od 2 hektara i gdje je živjelo više od 50 tisuća stanovnika, smatra se i danas, iako je srušen početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, i to nakon velikog otpora njegovih stanovnika, najgušće naseljenim područjem svijeta ikada, područjem u kojem sanitarnih uvjeta, sigurnosti, zakona, policije, pa čak ni dnevnog svjetla nije bilo

Nesnosno glasni, bučni udarci čekićša po metalu počeli su toga jutra odzvanjati zgradom znatno ranije nego inače, a zidovi od kartona, ljepenke, plastične folije i deka, sklepani s onim što je toga trenutka bilo pri ruci, nisu tu buku mogli ni najmanje prigušiti. Wan se probudio, bunovno otirući lice dok je sve tutnjalo oko njega. To je sigurno majstor Han počeo s radom ranije, ali dobro, što se može... Ustajali miris vlage u zraku pomješan sa smradom prženih ribljih kuglica bio je stalan, Wan je na njega već bio navikao, ali u ovoj buci nije mogao spavati, ma koliko umoran bio... Ionako mora napisati zadaću jer uskoro će, kada svane, krenuti u školu, pedesetak metara dalje i nekoliko katova niže... Jer u Kowloon ograđenom gradu ljudima nije bilo potrebe često izlaziti na ulicu, sve što su trebali postojalo je unutar kompleksa. Od malih stanova, mesnica preplavljenih muhama, metalnih radionica, škola, zubara, bordela, ilegalnih kockarnica... Sve je bilo na okupu, odvojeno provizornim zidovima.

NI DNEVNOG SVJETLA

Kada su prije nekoliko dana izgorjeli neboderi u Hong Kongu u kojima je stradalo više od stotinu ljudi, vijesti su za nesreću okrivljavale napučenost zgrada, bambusove skele i gorivi materijal koji je bio razbacan svugdje po zgradi. No Wang Fuk stambeni kompleks koji je sada pretvoren u zgarište bio je puno luksuzniji, prostraniji i sigurniji od Kowloon ograđenog grada, naselja koje se u Hong Kongu prostiralo na površini širine 126, a dužine 213 metara, gdje je živjelo više od 50 tisuća stanovnika. Kowloon ograđeni grad smatra se i danas, iako je srušen početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, i to nakon velikog otpora njegovih stanovnika, najgušće naseljenim područjem svijeta ikada, područjem u kojem sanitarnih uvjeta, sigurnosti, zakona, policije, pa čak ni dnevnog svjetla nije bilo.

U Kowloonu je na ovih nešto više od 2 hektara površine izraslo preko 500 višekatnica građenih bez ikakvog plana i reda, bez legalnog dovoda struje i vode... Građeno je ciglama, ali samo glavne, nosive strukture objekata, pregradni zidovi nisu bili predviđeni za takav luksuz. Pregradne stjenke rađene su od kartona, plastičnih ploča ili pak jednostavno od krpa i zastora navučenih od zida do zida. Na istom mjestu miješali su se stanovi veličine od 10 do 20 kvadrata u kojima su živjele, a ponekad i radile, cijele obitelji, s radionicama, malim postrojenjima za izradu tjestenine i rezanaca, divljim metalskim obrtima i ljevaonicama, s kockarnicama, liječničkim ordinacijama, bordelima i kockarnicama u kojima se mahjong vrtio bez prestanka, 24 sata na dan...

DIVLJE NASELJE

Svjetla na ulicama između zgrada nije bilo. Jednostavno, ulice su između zgrada bile toliko uske, nerijetko i manje od metra, da sunčevo svjetlo nije imalo šanse prodrijeti između »nebodera« od po 14 katova. Toliko su, naime, vlasti Hong Konga tolerirale visinu ove divlje gradnje jer bi u suprotnom Kowloon onemogućio slijetanje zrakoplovima na piste hongkonškog aerodroma Kai Tak u čijoj je blizini bio smješten...

Ovakvo divlje naselje stvoreno je, i opstalo, gotovo pa igrom slučaja. Kowloon je područje Hong Konga na koje se nije odnosio ugovor o najmu poluotoka kojim je Britanija na 99 godina stekla pravo na potpunu kontrolu i upravljanje, no tako je pozicioniran da vlastima Kine nije lako pristupačan bez stupanja na britanski teritorij. U vrijeme kineske revolucije i građanskog rata, velika većina Kineza koji su bili protiv Mao-a pobjegla je na Tajvan, no manji dio njih pobjegao je u ovu enklavu ni na

Život na »tlu«

Hong Kong Public Records Office

Hong Kong Government

Hong Kong Public Records Office

Jedna od »ulica« Kowloona

Hong Kong Government

Kowloon Walled City

OD 1898. DO 1990-ih NI KINA NI BRITANIJA NISU U POTPUNOSTI KONTROLIRALE PODRUČJE, 1960-IH BILA JE SNAŽNA PRISUTNOST TRIADA, A ZATIM POSTUPNO PAD KONTROLE

nebu ni na zemlji, područje na kojem su se osjećali koliko toliko sigurno. Ali bez ičega na raspolaganju. Počeli su s gradnjom provremenih nastambi i zgrada da bi napravili neki krov nad glavom, a građevine su doslovno »trpane« kako god se moglo, šireći se u visinu i širinu. S vremenom, prešutnim dogovorom, Kowloon je Kina »prepustila« na upravljanje Hong Kongu, no oni se na njega baš i nisu previše obazirali. Sudstvo tamo nije imalo nadležnost, policija nije ulazila zbog vlastite sigurnosti...

S vremenom ovaj »integrirani« dio Hong Konga otvorio se prema ostatku grada i postao njegov neslužbeni dio. No to »ni za dlaku« nije promjenilo standarde gradnje, stanovanja i života u ovom slumu gdje je gustoća naseljenosti bila 1,9 milijuna stanovnika po četvornom kilometru. Za usporedbu, gustoća naseljenosti Rijeke danas je 2.488 stanovnika po četvornom kilometru, Zagreba 2.170.

GUBITAK U MREŽI

Automobila tu, naravno, nije bilo. Jednostavno, nije bilo mjesta kojim bi mogli proći. Struja je dovučena »na divlje«, spajali su se na dalekovode koji su prolaziliu blizini, a energiju koja je trošena Hong Kong je otpisivao kao gubitak u mreži. Nitko se nije usuđivao doći blizu Kowloona i odsjeći kablove koji su bili spojeni bez dozvole jer su bili svjesni da se vjerojatno ne bi vratili živi. Voda je crpljena iz dvadesetak bunara koji su iskopani diljem naselja, a smeća su se rješavali na vrlo specifičan način. Bacajući ga kroz prozor. Naime, ono što nisu mogli spaliti u priručnim pećicama jednostavno bi izbacili na »ulicu« pa su stanovnici Kowloona neprestano nosili kišobrane, čak i kad ne pada kiša. Jer ono što je moglo na njih pasti bilo je gore od padalina s oblaka.

Krovovi su pak imali posebnu namjenu. Na neke od njih odlagano je krupno smeće poput starih televizora ili hladnjaka, dok su ostali mahom služili kao igrališta i prostor na kojemu su stanovnici mogli udahnuti malo svježeg zraka.

- Samo na krovu smo mogli vidjeti sunce. Tamo bi izlazili kada bi u stanu postajalo neizdrživo, tamo su djeca igrala nogomet, vozila bicikle. Svi su krovovi bili zakrčeni televizijskim antenama, bez ikakvih ograda, bez trave, no ti krovovi su nama bili kao najljepši parkovi, svjedočili su nekadašnji stanovnici ovog divljeg naselja.

Sigurnost i red u Kowloonu nije osiguravala policija jer oni tamo nisu zalazili. Vlast je bila pod kontrolom trijada, kineske mafije koja je Kowloon koristila kao svoju bazu za krijumčarenje heroina, a ujedno su tamo držali i cijeli niz bodela i kockarnica u koje su i odvažniji stanovnici »normalnih« četvrti Hong Konga povremeno zalazili. Policija Hong Konga nalazila se na sigurnih stotinjak metara od Kowloona, no dalje nisu išli unutra.

Uz »usluge« bordela i kockarnica, stanovnici Hong Konga, posebice oni siromašniji, koristili su nerijetko i usluge zubara koji su bili vrlo jeftini, ali, začuđujuće, i vrlo kvalitetni u svom poslu. Naime, samo cijenom i kvalitetom zubari su mogli opstati u poslu, a usmena predaja bio je jedini oblik reklame, pa su se upravo zubari utrkivali tko će uslužnije, bolje i kvalitetnije pružiti uslugu koja je donosila gotov novac. Naravno, te zubne ordinacije nisu ni približno bile slične onome što mi poznajemo. Pod svjetlom neona, vrata zastrtim ručnicima, sa zidovima s kojih se boja ljuštila od starosti, zube su popravljali na priručnim stolicama i sa starim zubarskim bušilicama. Anestetik je najčešće bio opijum, u Kowloonu lakše dobavljiv negoli stvarni lijekovi. No cijena je bila više nego prihvatljiva.

ŠKOLOVANJE DJECE

Iako zvuči čudno, u Kowloonu se pazilo i na školovanje djece. Doduše, škole nisu bile velike, organizirane su bile u nekoliko spojenih stanova, a nerijetko su ih vodili katolički misionari. No pismenost među djecom bila je relativno visoka, a pohađanje škole bilo je obavezno za prvih nekoliko razreda.

Ove nehumane uvjete života u Kowloonu poništavala je samo jedna stvar. Cijena života. Najam stana, odnosno sobe u kojoj je gorjela jedna sijalica i do koje je dolazila cijev s vodom iz bunara koštao je 35 honkonških dolara na mjesec, odnosno nešto manje od 4 eura. I to je bilo jedino mjesto gdje je sirotinja jednog od najskupljih gradova svijeta, financijskog i trgovačkog središta jugoistočne Azije mogla imati kakav takav krov nad glavom. Mjesto gdje mogu živjeti i odgajati djecu.

No s približavanjem isteka ugovora o najmu Hong Konga kojim je vlast nad tim područjem prelazila s Velike Britanije na Kinu, London i Peking dogovorili su kako ovu »crnu rupu« treba riješiti što prije. Tijekom 1993., sedam godina prije isteka najma, pred Kowloonom su se pojavili vojska, policija i bageri kako bi deportirali stanovnike i porušili nelegalne građevine, a cijelu tu zonu pretvorili u park. Nije to prošlo bez otpora, tuče, pa čak i pucnjave, no na kraju su stanonici deložirani i razmješteni, trijade rastjerane, a zgrade poravnate sa zemljom. Danas se na mjestu Kowloona nalazi zelena površina s nekoliko obilježja koje podjećaju na najveći i najgori slum koji je ikada postojao na svijetu.

ZAJEDNIŠTVO I SLOGA

Unatoč svemu, nekadašnji stanovnici Kowloona sa sjetom se prisjećaju svojeg nekadašnjeg doma. Kažu kako su uvjeti bili teški, no sve je krasilo zajedništvo i sloga. Svi su živjeli i radili zajedno, zajedno se radovali, zajedno su plakali, zajedno su rješavali probleme, ženili i udavali djecu, dočekivali unuke... Svega toga danas više nema. Siromašni stanovnici Hong Konga, koji je odavno reintegriran u Kinu i više nema nikakve veze s Velikom Britanijom ili su smještani u prihvatilišta i socijalne stanove, ili su raseljeni u unutrašnjost zemlje. Žive možda u boljim uvjetima nego li prije, no nema te bliskosti kakva je prije postojala. Samo otuđenost koja je i rezultirala činjenicom da u Hong Kongu može istovremeno plamtjeti i izgorjeti sedam zgrada pri čemu pogine stotinjak ljudi, bez da susjedi jedan drugom priskoče u pomoć i olakšaju evakuaciju i spas života.

HK archives

Zubarska »ordinacija«

HK archives

Tvornica tjestenine

KOWLOON U BROJKAMA

0,026 km
točnije 2,7 hektara

213 × 126 metara

33.000 stanovnika
službene procjene 1980-ih

50.000
u neslužbenim procjenama

1.255.000
stanovnika/km

350 - 400 zgrada

10 - 14 katova

20-30
»kvadrata« imao je prosječni stan za cijelu obitelj

1-2
metra prosječna je širina ulica

0 sati
direktnog sunčevog svjetla na tlu

1.500 tvrtki i radionica

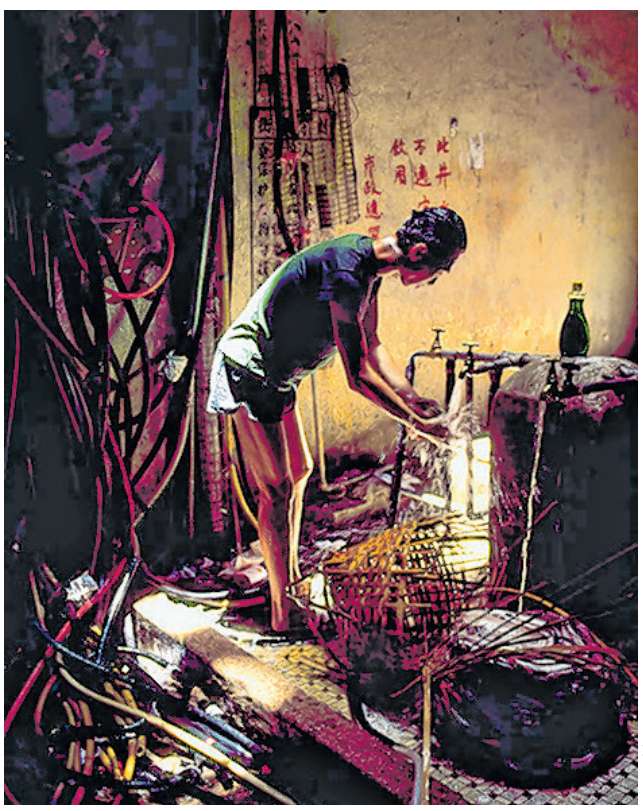
HK archives

Gradonačelnik Grada Delnica, na temelju članka 9. stavka 2. Odluke o gospodarenju zemljištem u vlasništvu Grada Delnica („Službene novine Grada Delnica“ 07/24 i 10/24), ovim putem

OBAVJEŠTAVA

da je donio odluku o raspisivanju javnog natječaja za prodaju nekretnine u vlasništvu Grada Delnica i to:

Kč.br. 4657/58, upisana u zk.ul. 606, k.o. Grbajel, pašnjak u Mala Belica, U NARAVI OKUĆNICA, površine 25 čhv (90m²).

Prema važećem Prostornom planu uređenja Grada Delnica (SN PGŽ 24/02, 11/13, SN GD 4/16 i 11/21), k.č.br. 4657/58 k.o. Grbajel nalazi se u izgrađenom i uređenom dijelu građevinskog područja naselja Guče Selo.

Početna kupoprodajna cijena, tj. vrijednost nekretnine iznosi 2.840,00 €, sve prema Procjembenom elaboratu Vedrane Knežević dipl.ing.građ., stalnog sudskog vještaka za graditeljstvo i procjenu nekretnina, čija je oznaka broj elaborata PE-22/2025-1 od listopada 2025. godine te pozitivnog mišljenja Procjeniteljskog povjerenstva PGŽ od studenog 2025. godine.

Tekst javnog natječaja za prodaju nekretnina, s uvjetima i rokovima prijave, nalazi se na oglasnoj ploči i službenoj stranici Grada Delnica, https://delnice.hr/natjecaji-grada-delnica/

Gradonačelnik
Igor Pleše, univ.spec.oec.

Saša Savanović, politologinja i književnica

PRIČA O CARRIE BRADSHAW U OSNOVI JE BAJKA, ODNOSNO IDEOLOŠKA KONSTRUKCIJA

Junaci suvremenog romana redom su pripadnici srednje i više klase koji problem novca jednostavno nemaju. Drugi čest slučaj je poznat iz serije »Seks i grad«, njena glavna junakinja Carrie Bradshaw od pisanja jedne kolumne tjedno zarađuje dovoljno za luksuzan život i preskupe cipele. To naravno nije realno, pa je priča o Carrie u osnovi bajka, ili drukčije rečeno ideološka konstrukcija. Možda zato što potječem iz drukčijeg, radničkog miljea, meni se pitanja poput novca sama nameću. A gdje je novac, tu su i odnosi moći

Edita BURBURAN

Kad se Saša Savanović prije nekoliko godina, spletom privatnih okolnosti, preselila na Vis, nije ni slutila kako će je taj otok otvoriti prema novom poglavlju osobnog i autorskog života. Odnedavno dio godine provodi i u Rijeci, balansirajući između dviju obala koje joj, kako kaže, pružaju različite perspektive, onu intimnu, otočnu, i onu urbanu, istraživačku. Srpska književnica, koja je hrvatskoj publici poznata po romanu »Novo sada«, svoju strast prema razumijevanju čovjeka proširila je na pitanja kolektivne svijesti, civilizacijskih poredaka i nevidljivih niti koje oblikuju društva.

Proučavajući stare kulture, od nekadašnje Europe bez strogo povučenih granica do kolonijalnih zajednica u Americi, Savanović izvodi provokativan zaključak: starija društva bila su humanija od današnjih. U razgovoru se posebno osvrće na stanje u Srbiji, tvrdeći da sve zemlje regije i dalje osjećaju duboke posljedice socijalističkog nasljeđa. S tim uvidima, kao i vlastitim iskustvom života na više adresa, otvara pitanja koja su istodobno povijesna, politička i duboko osobna.

DRUŠTVENE PROMJENE

Prije nekoliko mjeseci objavili ste knjigu »Novo sada« u Hrvatskoj, isto štivo objavili ste prethodno i u Srbiji. Iako započinje kao krimi roman, riječ je o političkom trileru. Što vas je odvelo u tom smjeru?

- Roman sam od starta zamišljala kao noir-socijalnu prozu, takvu književnost volim čitati i željela sam se u njoj okušati.

Tematski vaše knjige povezuju osobno i političko, intimno i društveno, što vas potiče da kroz književnost istražujete odnose moći i strukture koje oblikuju naš svakodnevni život?

- Mislim da se svako književno, filmsko, ili šire gledano umjetničko djelo mora tumačiti u kontekstu da ga možemo razumjeti. Meni je interesantno da kontekstualizaciju, naravno u mjeri u kojoj to književnost dopušta, radim u samom tekstu. U suvremenom romanu je primjerice pitanje novca donedavno bilo prilično zanemareno, za razliku od klasika 19. i 20. stoljeća. Kada se zapitamo zašto je tako, možemo uočiti kako su junaci suvremenog romana redom pripadnici srednje i više klase koji problem novca jednostavno nemaju. Drugi čest slučaj je poznat iz serije »Seks i grad«, njena glavna junakinja Carrie Bradshaw od pisanja jedne kolumne tjedno zarađuje dovoljno za luksuzan život i preskupe cipele. To naravno nije realno, pa je priča o Carrie u osnovi bajka, ili drukčije rečeno ideološka konstrukcija. Možda zato što potječem iz drukčijeg, radničkog miljea, meni se pitanja poput novca sama nameću. A gdje je novac, tu su i odnosi moći.

> **Nisam sigurna koji su dometi književnosti ili pisaca, ali sam sigurna da su priče važne, ako ne i najvažnije za društvenu promjenu. Priče o tome tko smo, pojedinačno i kolektivno, što nam je vrijedno i zašto, što želimo. Moralnost je u osnovi priča, općeprihvaćena priča o tome što je dobro, a što zlo**

Može li književnost danas još uvijek biti prostor društvene promjene, ili je postala estetski zaklon od političke stvarnosti? Pisac je nekad bio moralna savjest društva. Ima li taj pojam danas uopće smisla i tko bi uopće mogao biti moralna savjest u svijetu koji se svodi na algoritme i brendirane istine?

- Nisam sigurna koji su dometi književnosti ili pisaca, ali sam sigurna da su priče važne, ako ne i najvažnije za društvenu promjenu. Priče o tome tko smo, pojedinačno i kolektivno, što nam je vrijedno i zašto, što želimo. Moralnost je u osnovi priča, općeprihvaćena priča o tome što je dobro, a što zlo.

NALIČJE NAPRETKA

Kako se današnja politika, koja sve više podsjeća na marketinšku predstavu, odražava na unutarnji život čovjeka, na njegov osjećaj smisla i moći da djeluje? Konkretno, kako se to odražava na vas?

- Mislim da je institucionalna politika, partijska politika i širi okvir liberalne demokracije ispražnjen od političnosti, od politike, pa ne vidim da daje niti smisao niti poziva na djelovanje. Ja u njoj ipak povremeno sudjelujem, npr. glasam i okvirno pratim što se događa, zato što politička moć i dalje počiva u tom sustavu, iako veoma rijetko nalazim u tome neki smisao. Neusporedivo snažnije i smislenije političko djelovanje vidim u prostornim borbama u cilju obrane prirode i/ili javnih prostora, u raznovrsnim praksama solidarnosti kao što su flotile koje plove k Gazi ili Search and Rescue operacije na Mediteranu, blokiranje postrojenja ratnih i ekstrakcionih industrija, solidarne kuhinje ili vrtlarske zajednice.

Rekli ste da vas zanimaju stari društveni poretci, što nalazite zanimljivim u tim prošlim strukturama?

- Najprije mi je zanimljiva sama činjenica da su drukčije od današnjosti. Recimo, samo prije oko sto godina nije postojala putovnica, odnosno granični režim koji danas poznajemo, a za koji nam se danas čini da je tu oduvijek, da je »prirodan«. Što se više udaljavamo u vremenu i prostoru, od sadašnjosti i od Zapadne Europe, društvene formacije postaju raznolikije, drukčije od mjesta do mjesta i od vremena do vremena. Danas razlike opstaju na razini usko shvaćene kulture – kuhinja, glazba, jezik, religija, itd. ali je vladajući politički, ekonomski i društveni poredak – kapitalistička ekonomija, nacionalna država – neprikosnoveni standard. U političko-ekonomskom smislu svijet je prilično uniforman i predstavlja se kao najbolji od svih mogućih svjetova, kao najnapredniji, pa i kao prirodan. Ali, pitanje je napredniji u čemu, odnosno kako mjerimo napredak. U svojim dnevničkim zapisima po iskrcavanju na Karibe, u osvit kolonizacije »novog svijeta«, Kristofor Kolumbo piše kako su Europljani superiorniji od karipskih urođenika zato što imaju ubojitije oružje, što je lijepa ilustracija kriterija »naprednosti« kojeg se i danas nažalost držimo.

Ipak, nisu nas tako učili?! Mislite li da su povijesne interpretacije namjerno osiromašile naše razumijevanje prošlih društvenih modela?

- Slika progresa kao linearnog procesa koji

AUTONOMIJA NIJE RECEPT ZA MIJENJANJE SVIJETA

Što za vas osobno znači autonomija? Je li ona danas uopće moguća bez distance od civilizacijskog tijeka?

- Na tragu antropologa Artura Escobara, autonomiju ne razumijevam kao recept za mijenjanje svijeta, već kao način stvaranja novih svjetova. Autonomija nikako ne znači samodovoljnost niti samodostatnost, ona je uvijek u zavisnosti, u relaciji s drugim autonomnim jedinicama, a najprije ekosustavom. U današnjem kontekstu, autonomija za mene znači stvaranje nekapitalističkih prostora i drugih oblika teritorijalnosti i društvenosti koje su usmjerene na zadovoljavanje potreba ljudi, zajednica i prirode, organizirane oko etike brige, a ne oko stvaranja profita.

PITANJA VAŽNA ZA VIS

Dio ste kolektiva ISSA – Otočka škola društvene autonomije na otoku Visu. U programu vaše škole navedena su zanimljiva predavanja, gosti koji dolaze iz cijelog svijeta, zašto mislite da je Vis, jedan od najudaljenijih jadranskih otoka, prava destinacija za takve tematske i edukativne pristupe i razmjene?

- Vis je umnogome slučajna točka, tu smo se našli spletom privatnih okolnosti. Neki od nas žive na Visu, neki mu se redovno vraćaju. Vis ima i svoje mnogobrojne posebnosti, kao i svako mjesto kada ga dovoljno upoznate, ali s obzirom da smo na Visu, a ne negdje drugdje, njih vidimo kao važna polazišta škole. Bavimo se pitanjima važnim za Vis, kao što su voda, otpad, proizvodnja hrane, klimatske promjene, oslanjamo se na višku autohtonu kulturu, znanje i tehnologije, od »pomalo« filozofije, do suhozida ili gustirne, dok ih istovremeno promatramo u globalnom kontekstu i suvremenom trenutku. Zanima nas mogućnost alternativnih praksi društvenosti i proizvodnih odnosa koji odolijevaju kapitalističkoj logici, istovremeno teorijski i vrlo konkretno, u opipljivoj materijalnoj stvarnosti koja je uvijek fiksirana u određenom mjestu, u našem slučaju na Visu.

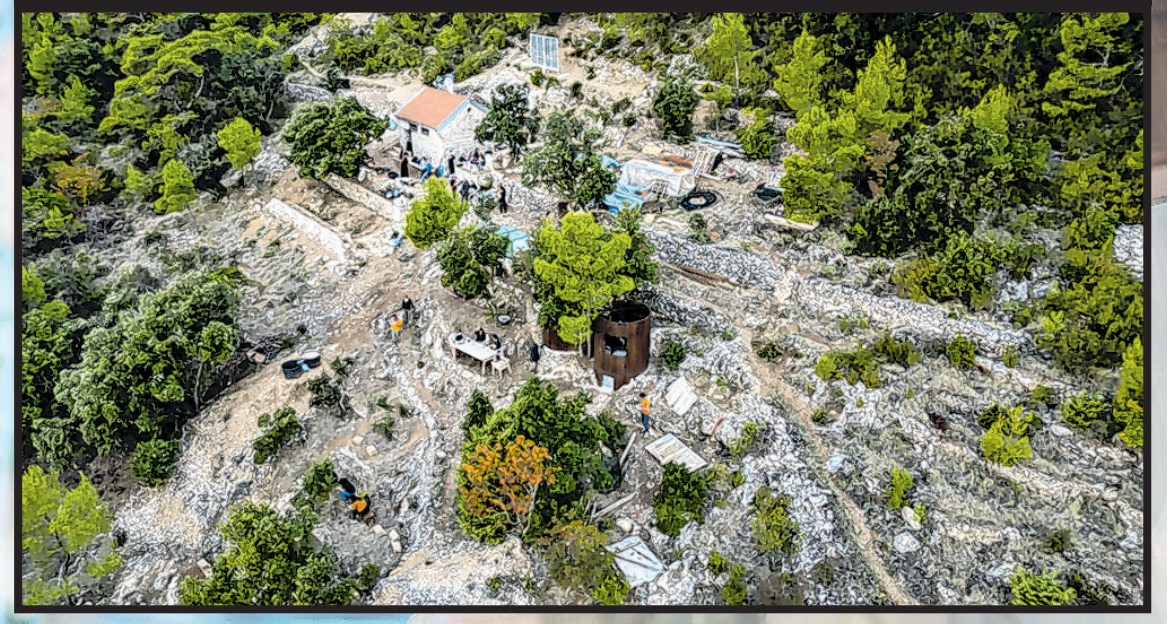

modernost vidi kao vrhunac ljudskog razvoja odavno je uzdrmana. Naličje modernističkog napretka su patrijarhat, kolonijalizam, holokaust i u konačnici ekološka katastrofa. Meni je blisko tumačenje modernosti koje daje povjesničar i geograf Jason Moore, koji njen početak vidi u konceptualnom razdvajanju Prirode i Društva i odnosa dominacije koji se među njima uspostavlja, kada zapadnoeuropski muškarac sebe počinje gledati kao superiornog u odnosu na prirodu i teži je podčiniti. Takav odnos dalje replicira i prema ljudima koje pripisuje prirodnom domenu: žene, kolonizirane i rasijalizirane. Nastao u Europi u jednom povijesnom trenutku, ovaj civilizacijski model je dalje općenito proširen na cijeli svijet, zajedno s uvjerenjem da je i najnapredniji. Drukčiji civilizacijski modeli opstaju na marginama, u živim zajednicama ili u sjećanju i sve češće su predmet zanimanja i istraživanja. Arheolog David Wengrow i antropolog David Graeber u svojoj odličnoj knjizi »Zora svega« nalaze kako su sjevernoamerička društva prije kolonizacije bila neusporedivo naprednija u odnosu na Europu tog vremena po pitanjima rodne ravnopravnosti i raspodjele bogatstva i političke moći.

> **U političko-ekonomskom smislu svijet je prilično uniforman i predstavlja se kao najbolji od svih mogućih svjetova, kao najnapredniji, pa i kao prirodan. Ali, pitanje je napredniji u čemu, odnosno kako mjerimo napredak**

SLOBODA MEDIJA

Smatrate li kako je kapitalizam na našoj periferiji specifičan po svojoj etici, ritmu ili brutalnosti? Kakva je etika kapitalističke zbilje ovdje, koliko je nalik na globalno kapitalističko ponašanje? Kako biste usporedili društveni puls Srbije i Hrvatske – tko je u većem zastoju, a tko možda još čuva neku iskru promjene?

- Rekla bih da je specifičan po mnogočemu, po brutalnosti, po povijesnom kontekstu, činjenici da je nastao na socijalističkim temeljima, iz sjemena ratnog profiterstva, specifični su dominantni resursi, pa prema tome i upadljive grane industrije, u Hrvatskoj turizam, u Srbiji rudarstvo. Ne bih rekla da je ijedna u zastoju u odnosu na drugu, one su drukčije po mnogočemu i kriza se u njima ispoljava na drukčije načine, kao i odgovori na nju, ali su obje u dubokoj krizi – krizi značenja, ekonomskog modela i modela razvoja, političkog sustava.

Ipak, današnji se čovjek sve češće odriče političnosti tražeći druge oblike samoostvarenja. Mislite li da je bespomoćnost konformiza i oportunizma glavni krivac za to ili je to znak dublje iscrpljenosti društva?

- Današnji čovjek, vođen kapitalističkom etikom, traga za samoostvaranjem točno tamo gde ga je uputio kapitalizam, u konzumerizmu. Novac je mjerilo ostvarenja i profesionalno i privatno. Krajnji individualizam, još jedna kapitalistička etička premisa, vodi u konformizam i oportunizam, jer je naš konzumerizam ujedno i naš identitet. Mi smo ono što kupujemo. Za mene se političnost krije u pitanju kako i gde možemo tražiti samoostvarenje ili šire gledano smisao, a da ga ne kupujemo niti novčano vrednujemo. Desnica ga nalazi u naciji i crkvi, »tradicionalnoj obitelji«, jasnim, dobro poznatim hijerarhijama i identitetima. Oni su svakako učinkoviti, dakle nisu iscrpljeni, ali nisu ni imuni na kapitalistički zakon vrijednosti. Alternativne forme društvenosti u kojima možemo naći zadovoljstvo i smisao su gotovo nepostojeće, a tako i prostori za samostvaranje izvan, s jedne strane kapitalističke računice, a s druge, opresivnih institucija.

Što za vas znači sloboda medija danas, u vremenu kad je svaka istina odmah osporena, kupljena ili algoritamski potisnuta? Kad govorimo o stanju u Srbiji, kako ga vi tumačite? Zbog čega su stvari kulminirale?

- Mislim da nas je još slučaj Juliana Assangea i Wikileaksa naučio kako istina nije dovoljna, pa čak i kada znamo istinu to ne znači da će se nešto automatski promijeniti. Assange je ukazao na ograničenja institucije slobodnih medija kao jamca demokratičnosti. Tako se i u Srbiji o mnogočemu zna istina, postoje zaista sjajni nezavisni istraživački mediji, ali ništa se ne mijenja. Kada se tome doda da život u Srbiji podrazumijeva neprestani agresivni »gaslighting«, bombardiranje neistinama za koje se zna da su neistine, u sasvim distorziranoj slici stvarnosti, raspolućenost je teško ignorirati. Moglo bi se reći da su stvari kulminirale između ostalog i zbog probuđene svijesti da nije dovoljno znati istinu. Konkretno o odgovornosti u vezi s padom nadstrešnice, već se traži i život u skladu s tom istinom, traži se pravda. A da bi došlo do pravde, potrebno je organiziranje, potreban je dogovor o tome kako se živi u skladu s istinom i što je pravda, kako do nje doći. S obzirom na to rekla bih da je u Srbiji na djelu stvaran politički proces koji se u najvećoj mjeri odvija izvan političkih institucija. Osim toga, u Srbiji je očito da država, uz kapital, ne radi u interesu društva, niti života generalno, već u interesu vlastite reprodukcije. Razvojni projekti koje kapital u sprezi s državom gura – u Srbiji je prema novom prostornom planu planirano otvaranje 14 novih rudnika – ne vode društvenom boljitku, već daljnjem bezumnom uništenju života.

Predstavljene Smjernice za bolje influencanje

SKRIVENI OGLASI POD POVEĆALOM

Kampanja »Važno je znati kada se plati« i nove Smjernice za bolje influencanje podsjećaju da iza svakog videa, storyja ili posta stoji odluka hoće li sadržaj biti iskreno dijeljenje iskustva ili promotivna poruka. U moru algoritama, filtera i sponzoriranih trendova, jasno označavanje kreira povjerenje. Jer u digitalnom svijetu koji se stalno mijenja samo iskren sadržaj može biti temelj zdravog odnosa između kreatora, brendova i onih koji ih prate

Tonka PAVIĆ

Živimo u svijetu koji se neprestano mijenja. Algoritmi određuju popularnost, lako je pomiješati stvarnost i umjetnu inteligenciju, trendovi na društvenim mrežama se mijenjaju iz dana u dan, a ako nam je potrebna dobra krema za lice, svaki će nam influencer preporučiti različitu i svaka je, prema njima, najbolja. Nekad nam je gospođa za pultom u Nami preporučala najbolje tenisice, sada to rade digitalni prodavači. Na platformama poput TikToka i Instagrama pregršt preporuka: »ovo ti treba«, »ovo je promijenilo moj život«, »ne znaš što propuštaš«. Bombardiraju nas sa svih strana pa se ponekad iz mora mišljenja teško da

Influencer marketing najbrže je rastući segment digitalne komunikacije i influenceri su sve relevantniji, oni će biti sve važniji u budućnosti. Posebice djeca vjeruju njihovim riječima i na temelju njih donose neke odluke

KRISTINA GOTOVAC

shvatiti koje je iskreno, a koje pažljivo dogovorena suradnja, kad je riječ o reklami, a kad o ‘ »prijateljskom« savjetu za pratitelje. Upravo se o tom problemu razgovaralo u Predstavništvu Europske komisije u Hrvatskoj, jednom od partnera inicijative »Važno je znati kada se plati«.

ODGOVORNO OGLAŠAVANJE

Gostujućim predavanjem u Europskoj kući predstavile su se Smjernice za bolje influencanje. Tom je prilikom naglašena važnost transparentnog i odgovornog oglašavanja influencera, agencija i brendova, s posebnim naglaskom na zaštitu potrošača od prikrivenih oglasa te poštovanje temeljnih etičkih i pravnih načela u digitalnom prostoru.

- Vrlo često i u suradnji s influencerima komuniciramo glavne poruke Europske komisije hrvatskim građanima, tako da nas se ova tema duboko tiče. Na regulatornoj razini osmišljavamo zakone koje ovaj digitalni univerzum čine pravednim i za potrošače, ali i za vas koji proizvodite sadržaj, kazala je zamjenica voditeljice Predstavništva Europske unije Andrea Čović Vidović.

Pod okriljem IAB (Interactive Advertising Bureau) Croatia pokrenuta je kampanja »Važno je znati kada se plati«, inicijativa koja donosi konkretne alate, edukativne materijale i standarde samoregulacije u influencer marketingu. Njezina poruka jednostavna je i iznimno važna: publika mora znati što je sadržaj nastao iz osobnog preporučivanja, a što je plaćena suradnja.

- Za etični influencer marketing na europskom digitalnom tržištu ključna je suradnja Europske komisije s nacionalnim tijelima za zaštitu potrošača. Smjernice za influencanje IAB-a Croatia i kampanja ‘Važno je znati kada se plati’ izvrsna su nova inicijativa na

hrvatskom tržištu, važan poziv industrije na transparentno digitalno oglašavanje i značajan doprinos zaštiti potrošača, istaknula je nadalje Čović Vidović, dodajući kako infulenceri na raspolaganju imaju i online Pravni hub Europske komisije kako bi mogli bolje razumjeti europske propise relevantne za svoj rad.

Influencer marketing danas je jedan od najutjecajnijih komunikacijskih kanala: fleksibilan, dinamičan i iznimno učinkovit. Njegova snaga leži u dojmu autentičnosti i povjerenju koje kreatori sadržaja uživaju među svojim pratiteljima. Upravo zato ta bliskost nosi i veliku odgovornost, prema publici koja očekuje iskrenost, prema brendovima koji ulažu u profesionalne suradnje i prema cijeloj industriji koja želi izbjeći sivi prostor prikrivenog oglašavanja.

ZAŠTITA POTROŠAČA

Kako bi se postigla veća transparentnost i zaštita potrošača, IAB Croatia razvio je Smjernice za bolje influencanje, temeljni dokument koji postavlja jasna pravila ponašanja u digitalnom oglašavanju. Smjernice adresiraju najčešće nedoumice: kada se sadržaj mora označiti, na koji način, koliko jasno i u kojim situacijama postoji komercijalni interes koji publika mora prepoznati.

- Influencer market danas je postao ozbiljan komunikacijski kanal, ima veliku odgovornost i na kraju dana – zaslužuje standarde. Svima nam je cilj podići ljestvicu, nema prostora za kritiku ili bilo što negativno, nego samo za smjernice i dobru praksu da bi na tržištu svima bilo bolje, izjavila je Dunja Ivana Ballon iz IAB-a Croatia.

Prema dokumentu, sadržaj treba biti vidljivo i nedvosmisleno označen ako influencer prima bilo kakav oblik naknade, bio to novac, proizvod, usluga ili putovanje. Isto vrijedi za korištenje affiliate linkova, kodova za popust, kao i za svaku objavu u kojoj postoji izravni komercijalni interes. Cilj je ukloniti dvojbe i osigurati da publika uvijek razumije kontekst onoga što gleda.

- Prve teme kojima smo se odlučili baviti kao radna skupina bila je komunikacija s djecom i influencer marketing. S ovim smjernicama tematiziramo i jedno i drugo jer su djeca nerijetko ciljna skupina kojima se obraćaju influenceri, istaknuo je Mario Fraculj s fakulteta Algebra Bernays, ujedno i član radne skupine zadužene za osmišljavanje smjernica.

Fraculj je dodao i kako su ih tijekom stvaranja smjernica vodila dva glavna motiva. Prvi je taj što je influencer marketing sve značajniji, globalno je ove godine procijenjen na 32 milijarde eura te će nastojati rasti kako u svijetu, tako i kod nas. Drugi im je motiv bio što influencer market nije specifično reguliran u Hrvatskoj i što često komercijalna komunikacija influencera ostane neoznačena.

- U izradi smjernica držali smo se prakse i iskustava s razvijenijih tržišta, proučili smo dokumente iz Ujedinjenog Kraljevstva, Irske, Italije i drugih razvijenih država, kazao je Fraculj.

O smjernicama su progovorili i predstavnici industrije, Kristina Gotovac iz Komunikacijskog laboratorija i Anamarija Todorić iz Hrvatske udruge digitalnih izdavača.

- Influencer marketing najbrže je rastući segment digitalne komunikacije i influenceri su sve relevantniji, oni će biti sve važniji u budućnosti. Posebice djeca vjeruju njihovim riječima i na temelju njih donose neke odluke. S te strane vidimo njihovu važnost i utjecaj, s druge strane 80 posto ljudi nije svjesno da je izloženo plaćenom sadržaju, osim ako tako ne piše. Postoji velika moć, a mala svijest društva. Upravo zato je sad pravo vrijeme za ove smjernice, istaknula je Gotovac.

Todorić je povukla paralelu s vremenom u kojem su se i mediji suočavali s novim zakonskim okvirom za partnerstva, ističući kako je i tada postojao određeni skepticizam. Dodala je kako, kada je proizvod kvalitetan i dobro napravljen, razloga za brigu nema.

PRVA LINIJA OBRANE

Za mišljenje se pitalo i one na »prvoj liniji obrane«, one koji zakone zapravo moraju prihvatiti i primijeniti – influencere.

- Nismo jedini akteri u ovoj priči. Kreće od brenda, kreće od agencije, oni bi trebali inzistirati na oglašavanju. Radila sam s četrdesetak agencija, ni jedna hrvatska me nije upozorila da, recimo, pazim koju glazbu koristim na sadržaju, jer nemamo pravo koristiti komercijalnu glazbu ukoliko je naš sadržaj plaćen. Sigurno sam i ja nekad u prošlosti pogriješila i krivo (ne)označila svoj sadržaj, ali svi se trudimo biti što više osviješteni i to je najbitnije, istaknula je infulencerica Tena Sakar Vukić.

Influencer Jan Mihaljević usporedio je plaćene oglase sa svojim poslom na radiju, istaknuvši kako je reklamni blok uvijek odvojen jingleom, baš kao što su i reklame na televiziji odvojene od regularnog programa.

- Nitko ne prozove Tarika Filipovića tijekom »milijunaša« zato što usred emisije postoji PP, odnosno vrsta plaćenog oglasa – našalio se Mihaljević.

Mlada influencerica Nika Pavičić požalila se na kriterije koje im brendovi nameću za reklamu određenog proizvoda, dajući im opširne upute i scenarij, a istovremeno im govoreći da 'budu svoji' te je istaknula kako nije jednostavno napraviti promotivni sadržaj koji će u isto vrijeme biti i autentičan te da su to dva pojma koji teško funkcioniraju jedan s drugim.

Influencer Marko Vuletić pohvalio se svojom publikom koja nema problem s njegovim sponzoriranim sadržajem.

- Stvarno ne vidim problem u označavanju svojeg sadržaja kao plaćenog, odnosno reklame. Nema razloga ne naglasiti. Kao što i drugi ljudi rade i zarađuju novce, mi ga zaradimo tako što objavimo 'post' na društvenim mrežama, nikakva sramota u tome. Nekad istinski želim preporučiti određeni proizvod, jer mi se sviđa, bez da mi itko za to plati. I to je okej, kao da nekome uživo preporučiš, a meni prirodno dođe da moram naglasiti kako objava nije sponzorirana, priznao je Vuletić, dodajući kako on stvarno uživa u svom poslu te da su ovo slatke muke.

- Drago mi je da smo dio ove priče i da to promoviramo, da se normalizira u društvu, počevši od brenda pa sve do korisnika, zaključio je Mihaljević.

NUŽNOST, NE LUKSUZ

IAB Croatia poziva influencere, agencije, brendove i medije da podrže kampanju »Važno je znati kada se plati« i potpišu Deklaraciju o boljem influencanju.

- Riječ je o javnoj obvezi etičnog i transparentnog djelovanja u digitalnoj komunikaciji, dokumentu koji potvrđuje da vjerujete u profesionalnost, poštenu tržišnu utakmicu i iskrenu komunikaciju s publikom. Pritom postajete dio zajednice koja aktivno gradi povjerenje kao temeljnu vrijednost, ističu u IAB-u.

Ako su influenceri novi digitalni prodavači, onda je transparentnost njihov najvažniji izlog. Ako smo se nekada mogli pouzdati u savjet prodavačice iz Name, danas se oslanjamo na digitalne persone čiji glas dopire do stotina tisuća ljudi, upravo zato transparentnost nije luksuz nego nužnost. U svijetu u kojem se preporuke izmjenjuju brže nego što uspijemo prijeći prstom preko ekrana, postaje jasno da nam više nego ikad trebaju orijentiri.

Kampanja »Važno je znati kada se plati« i nove Smjernice za bolje influencanje podsjećaju nas da iza svakog videa, storyja ili posta stoji odluka hoće li sadržaj biti iskreno dijeljenje iskustva ili promotivna poruka. U moru algoritama, filtera i sponzoriranih trendova, jasno označavanje kreira povjerenje. Jer u digitalnom svijetu koji se stalno mijenja samo iskren sadržaj može biti temelj zdravog odnosa između kreatora, brendova i onih koji ih prate. I zato, dok scrollamo dalje kroz beskonačan niz preporuka, podsjetimo se na jednostavnu istinu koja stoji iza ove inicijative: važno je znati kada se plati.

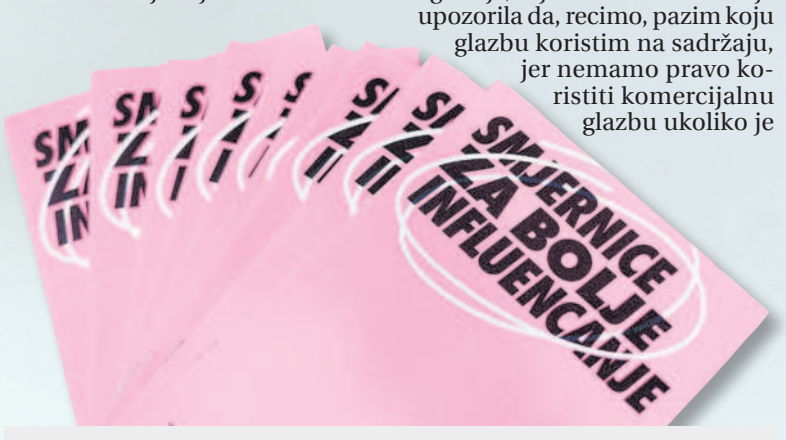

AKTIVNA ULOGA DOMAĆIH KREATORA

Smjernice potpisuju stručnjaci iz kreativnog i digitalnog sektora, među njima i Dario Marčac iz Crew Media, što potvrđuje aktivnu ulogu domaćih kreatora i agencija u oblikovanju profesionalnih standarda komunikacije.

Kao jedan od ključnih sudionika, Crew Media podržava kampanju »Važno je znati kada se plati« i promiče principe iskrene, odgovorne i profesionalne komunikacije između influencera, brendova i publike. Kao najveća zajednica digitalnih kreatora u Hrvatskoj i regiji, njihov će tim aktivno implementirati standarde iz Smjernica, ali i širiti edukaciju o važnosti transparentnosti izvan granica Hrvatske.

Smjernice za influencanje IAB-a Croatia i kampanja 'Važno je znati kada se plati' izvrsna su nova inicijativa na hrvatskom tržištu, važan poziv industrije na transparentno digitalno oglašavanje i značajan doprinos zaštiti potrošača

ANDREA ČOVIĆ VIDOVIĆ

Influencer market danas je postao ozbiljan komunikacijski kanal, ima veliku odgovornost i na kraju dana – zaslužuje standarde. Svima nam je cilj podići ljestvicu, nema prostora za kritiku ili bilo što negativno, nego samo za smjernice i dobru praksu da bi na tržištu svima bilo bolje

DUNJA IVANA BALLON

Tijekom stvaranja smjernica vodila su nas dva glavna motiva. Prvi je taj što je influencer marketing sve značajniji, globalno je ove godine procijenjen na 32 milijarde eura te će nastojati rasti kako u svijetu, tako i kod nas. Drugi je motiv bio što influencer market nije specifično reguliran u Hrvatskoj i što često komercijalna komunikacija influencera ostane neoznačena

MARIO FRACULJ

Posjetiteljski centar Kuća čaja – oaza mira u Špišić Bukovici

S POLJA U ŠALICU KOJA LIJEČI I TIJELO I DUŠU

3.500
stanovnika broji mala općina Špišić Bukovica koju čini šest manjih naselja

Duša je mirnija, živi se bez stresa - Drago Celić, Veronika Živko i Alen Jančić

Siniša PAVIĆ
Snimio Davor KOVAČEVIĆ

Vjerujem da čaj liječi dušu i da je potrebno barem šalicu čaja popiti dnevno. Možda jesmo malo Balkanci podložni kavi, ali vjerujem stvarno da u svakom čaju ima određena dobrobit i da ga treba svakodnevno piti. Pa još da je domaća sirovina, izvorna, čista, netretirana... To je najveće bogatstvo - naglašava Veronika Živko

Zima je, a kad je zima pije se čaj, bilo da je iz gušta, bilo da je iz potrebe. U nas se tako naviklo, nismo mi poput Engleza da se zbog čaja družimo svaki dan u pet popodne, ali ne bi uopće bilo čudo da se i to dogodi. A kad je već doba od čaja nema ništa logičnije nego na šalicu čaja potegnuti do Špišić Bukovice. Jer, tamo je ni manje ni više nego posjetiteljski centar Kuća čaja – oaza mira. Em čaj, em mir, tamo negdje malo iza Pitomače, tamo negdje na dva sata od Zagreba i nešto malo manje od Osijeka. Na pola puta od svega oaza mira i šalica čaja. Tko li se samo toga sjetio!?

Mir. Kad smo već kod mira njega je koliko vam drago sudeći onako iz automobila dok se čovjek vozi malenim mjestima put Špišić Bukovice. Ne gore tu neboderi jer ih i nema, na cesti tek gdjekoji čovjek na biciklu, uz cestu obrađena polja. Mir je i u centru Špišić Bukovice, valjda i zato jer je u osnovnoj školi što je tik uz Kuću čaja nastava u punom jeku. Centar mjesta i tišina. Toga u velikom gradu nema. U Kući čaja, u drvenoj, modernoj, ostakljenoj zgradi, mira je i više, skoro da ga opipati čovjek može tamo gdje sa stropa pčele i bumbari, plišani doduše, vise.

- Mir vam je ovdje, što jest jest. A drugo, sve vam tu miriše na novo. Koliko dugo uopće Kuće čaja ima - navalili mi na domaćine.

Alen Jančić je voditelj centra, Veronika Živko je referentica, recepcionarka, domaćica. Smješkaju se ono na našu prvu impresiju. Kažu, posjetiteljski centar je krenuo s radom početkom 2024.

- Iako smo relativno mladi centar dosta smo zadovoljni posjetom. Ima tu od malih vrtićkih grupa, do umirovljenika u zlatnim godinama - kazuje Alen.

KAMILICA UMJESTO DUHANA

Za djecu, kaže, pripremaju i malo duže programe u kojima je i edukativnih radionica na temu čaja, a i ručak dobiju taman tako da mogu »ubiti« pet, šest sati izleta. No, ni druge dobne skupine nemaju loš tretman. Ali, zašto čaj u Špišić Bukovici!?

- Što nije ovaj kraj poznat po nekim drugim kulturama - pitamo.

- Prije 15-ak godina na ovim poljima je bilo dosta duhana. Zadnjih 10,15 godina su se ljudi dosta okrenuli proizvodnji ljekovitog bilja, ponajprije kamilice - objašnjava Alen.

Sipa on toga još, kaže kako je na ovom virovitičkom području dvije trećine ukupne hrvatske proizvodnje kamilice u nas.

- I ova je kamilica jedna od najčišćih na svijetu. A s obzirom na to da je tu kamilica i neke druge ljekovite biljke osjetili smo potrebu ljudima pobliže objasniti njihova ljekovita svojstva, tako da smo odlučili sve te biljke prezentirati kroz čaj. Jer, svi više manje vole popiti čaj - ističe Alen.

E sada nam je mrvu jasnije zbog čega su uz centralnu Kuću čaja naokolo po dvorištu »razbacane« kućice nalik bungalovima, pa još na svakom ime jedne vrste čaja piše. Tamo kamilica, ovdje menta, evo lipe, a evo i divlje ruže....

- I sve što nudite, sav čaj što ga ovdje posjetiteljima prezentirate raste tu negdje uokolo - pitamo.

- Sva sirovina je uglavnom iz Virovitičko-podravske županije. Čaj nam pakira srednja škola iz Pitomače, a uz degustaciju imate i med lokalnog proizvođača tako da je ovo zapravo jedna lijepa lokalna priča - kazuje Alen.

Njih dvoje u kući čaja. Garant piju čaja na hektolitre kad im je to posao.

- Ja vjerujem da čaj liječi dušu i da je potrebno barem šalicu čaja popiti dnevno. Možda jesmo malo Balkanci podložni kavi, ali vjerujem stvarno

KOZAREVAC - SVJETSKI CENTAR MOTOCROSSA

Kozarevac! Svjetski centar motocrossa. E tamo na koji kilometar od Špišić Bukovice stoluju i Alan i Veronika. Dobro, ona se tamo udala, ali to je ne priječi da samo hvalospjeve o Kozarevcu sipa, ali tako da ne znaš je li šala ili je ozbiljno. Ma, činjenica je, kaže, da kad skrenete s glavne ceste jedno četiri, pet kilometara idete kroz samu pustoš, a kad pomislite da sela tu i nema, evo ga – živo selo! E to se selo nekada također bavilo duhanom, sada su neke druge poljoprivredne kulture u igri, ako je zbog ičeg žala to je zbog činjenice da su nekad susjedi jedni drugima išli u berbu, sadnju, a danas i ovdje u Kozarevcu radne snage fali. Za sve osim za motocross.

da u svakom čaju ima određena dobrobit i da ga treba svakodnevno piti. Pa još da je domaća sirovina, izvorna, čista, netretirana... To je najveće bogatstvo – naglašava Veronika.

Nismo ni svjesni koliko nam toga priroda daje, s pravom veli Veronika, kojoj je najdraži čaj od metvice. Recept je, da to odmah riješimo, jednostavan.

- Na jednu šalicu čaja od dva decilitra ide jedna čajna žličica čaja od mente - jednostavno će.

ZLATNI SUNCOKRET

Probat će se, ali vratimo se mrvu nastanku same kuće i našim domaćinima. Alen je čovjek od turizma, prije nego je imenovan voditeljem Posjetiteljskog centra bio je, među ostalim, šest godina i direktor Turističke zajednice. Nije njemu strano ni za sezone poći na more taman da razumije i kontinentalni turizam i onaj masovniji na moru.

- Znači, ljudi s mora znaju doputovati do Kuće čaja - pitamo ga.

- Znaju. I Zagreb nas je prepoznao zadnje vrijeme, i Varaždin, Karlovac, za koji dan nam dolazi grupa iz Crikvenice - kazuje Alen.

Pritom dodaje kako im je drago da je i struka prepoznala vrijednost projekta taman da je početkom godine centar zaslužio Zlatni suncokret ruralnog turizma, a koji mjesec nakon toga stigla je nacionalna nagrada za turizam Simply the best.

- I to nam je pomoglo malo da smo vidljiviji, ali svake godine nekoliko puta šaljemo naše programe i školama, udrugama tako da se čim više ljudi s tim upozna - priča Alen.

I Alen, a pogotovo Veronika tu su da dočekaju, ispričaju priču, skuhaju čajeve, pogoste goste.

- Vi ste cijeli radni dan u Kući čaja, tamo gdje je, kako lijepo piše, oaza mira. Nakon tolika mira što li se samo događa kad kući dođete - šalimo se.

- Iskalimo se na svima - smiju se Veronika i Alen.

Sva sirovina je uglavnom iz Virovitičko-podravske županije. Čaj nam pakira srednja škola iz Pitomače, a uz degustaciju imate i med lokalnog proizvođača tako da je ovo zapravo jedna lijepa lokalna priča

ALEN JANČI

Dakako da nije tako, kog bi mir nanervirati mogao. Nego, sama ideja da se ide u ovaj projekt je općinska, onda je ruku dala i županija, da bi projekt pisala županijska razvojna agencija i u sve se uključila Javna ustanova za upravljanje Virovitičko – podravske županije.

- Rezultat toga je lijep projekt, jer svi koji dolaze su oduševljeni. To nam je najveća nagrada - ističe Alen.

DIGITALNI HERBARIJ

Ma, dosta je priče, ajmo mi malo naokolo. Dajemo se Veroniki u ruke. Prva stanica prezentacijska dvorana velika taman toliko da se svašta u njoj organizirati da. Na zidu platno. U sobi polutama. Veronika stišće dugme na daljinskom. Na platnu slajdovi. Ide prezentacija koja i inače ide kad posjetitelji navrate. Priča tako Veronika o tome kako se centar sastoji od onog unutarnjeg i vanjskog dijela, spominje suvenirnicu baš kao i knjižnicu i čitaonicu u kojoj je digitalni herbarij svega što raste tu naokolo. Tu su i dva mikroskopa taman da se vidi kako mikroskopski gledano izgleda list oraha i sjeme tise.

- Vanjski dio centra je svima najatraktivniji. On se sastoji od šest kušaonica, a svaka nosi naziv jedne od biljaka koje su nastanjene u regionalnom parku Mura – Drava – Dunav. To su maslačak, metvica, kamilica, kopriva, lipa i divlja ruža. Imat ćete priliku svih šest vrsta kušati - kazuje Veronika.

Nije prezentacija, dakako, sveto pismo, mijenja sadržaj Veronika onoliko koliko je publika drugačija. Zato će nam još malo podebljati onaj odgovor na naše pitanje zašto Kuća čaja baš u Špišić Bukovici.

- Rekla bih da smo vodeća regija, čak odmah iza Egipta, po proizvodnji kamilice. Kamilica se u Hrvatskoj uzgaja na 640 gospodarstava, na 7.000 hektara površine, a od toga je 5.000 hektara baš na našim virovitičko–podravskim poljima - ponosno će, s pravom, Veronika.

Tu gdje se Podravina i Slavonija spajaju tu je, kaže, glavna baza u nas za proizvodnju kamilice. I kad se dođe u svibnju i pogleda polja puna kamilice, ima se bome što za vidjeti, nepregledna polja kamilice toliko čiste da je rado i vani koriste bilo da je čaj bilo da je dio kozmetičkih nekih preparata.

Priča Veronika i o samoj Špišić Bukovici, maloj općini od šest manjih naselja koja broji 3.500 stanovnika.

- Od Zagreba smo udaljeni 140 kilometara, od Osijeka 120. Našli smo u sredini između dvaju velikih gradova - precizira Veronika.

U Kući čaja, u drvenoj, modernoj, ostakljenoj zgradi, mira je i više, skoro da ga opipati čovjek može

DAVOR KOVACEVIC

Maslačak je dobar za poticanje apetita, kupina je za jačanje željeza, kamilica je za sve, lipa je dobra za preznojiti se kad ste gripozni, ali nije najbolji izbor za srčane bolesnike, kopriva je prirodni antidiuretik, metvica smiruje i čisti dišne puteve, zahvaljujući svježem listu stolisnika svaka rana brže zacijeli, a šipak je pun vitamina C

VERONIKA ŽIVKO

Spominje ona i plodonosne vinograde i plodna polja, spominje guste i bogate šume, a sve to opasano je rijekom Dravom taman da konstatira: »Možemo reći da u našoj maloj općini imamo sve.« Špišić Bukovica je pak od sredine 16. pa sve do sredine 18. stoljeća bila pod Osmanlijama. Po njihovu odlasku kreće izgradnja mjesta pri čemu je ključnu ulogu imala Marija Terezija koja je Antunu pl. Špišiću darovala bukovačko vlastelinstvo. Otud ono Špišić, dok je Bukovica tu od mađarske riječi bakva koja nema što nego imati veze s činjenicom da je uokolo gustih bukovih šuma. Sva je to nas, i još štošta, naučila Veronika, prije nego je i opet krenula pričati zanimljivosti o čaju.

- Čaj je aromatični napitak blago gorkog okusa i opojnog mirisa koji nastaje od biljke čajevca, a radi se od njenog lista, stabljike, korijena i ostalih dijelova - priča Veronika.

POUČNA STAZA

I svaka vrsta čaja nosi organizmu neku dobrobit, pa je, ne dvoji ona, uistinu važno popiti šalicu čaja dnevno. Ono što ćemo mi kušati su sve biljni, bezkofeinski čajevi. Pri je toga Veronika zna posjetiteljima ispričati koju i o tome kako čaj piju u Japanu, ili pak kako to čine Britanci, nasmiju se slatko svi na račun vlastite nam nemogućnosti da poput čajoljubaca na Dalekom istoku četiri sata uživamo u ceremoniji ispijanja čaja, a što više priča nekako se čovjeku više žuri dočepati šalice s napitkom.

No, prije nego se krene u kućice s čajem ostade em prošetati poučnom stazom tamo gdje raste ljekovito i začinsko bilje, pa da ga se pomiriše i dotakne, opipa, em zaviriti u duboke ladice u kojima je čaj koji će se kuhati.

- Maslačak je dobar za poticanje apetita, kupina je za jačanje željeza, kamilica je za sve, lipa je dobra za preznojiti se kad ste gripozni ali nije najbolji izbor za srčane bolesnike, kopriva je prirodni antidiuretik, metvica smiruje i čisti dišne puteve, zahvaljujući svježem listu stolisnika svaka rana brže zacijeli, a šipak je pun vitamina C - 'puca' Veronika brzopotezno.

- A koji donosi mir, ponajviše - pitamo.

- Kamilica, rekla bih, i metvica - mišljenja je Veronika.

- A je li velika greška staviti mrvu rakije, lozovače u čaj - sad već provociramo.

- Mislim da nije greška ako pazite na omjer - smije se Alen.

U teglama sa začinskim biljem zato je kadulja velike antibakterijske sposobnosti, pa peršin, pa vlasac, origano, ili, kako kaže Veronika, sve biljke pune vitamina C, A, K i E. Eto i lavande smirujuće, pa metvice, sljez koji liječi kašalj, ili pak ružmarina koji moždane vijuge podmazuje. Eto i matičnjaka citrusnog mirisa, prirodnog zaslađivača stevije, nevena koji je i za kozmetiku, dok plućnjak dakako pomaže liječenju plućnih bolesti.

- Ja ožednio - priznajemo nakon šetnje poučnom stazom.

ZDRAVICA ČAJEM

Vrijeme je okusiti ono najbolje, popiti šalicu čaja u kušaonicama čaja pa se opustiti posve. Stariji svijet tu raspreda o biljkama i čajevima, životu zapravo, a mladost se suoči sa svojim najvećim strahovima poput onog da kopriva peče i kad se kao čaj pije pa ih kroz gutljaj odagna. Krenuli mi od maslačka, dok u pozadini svira ambijentalna glazba i dok se ćuti blagi miris eterična ulja. Uz čaj na stolu i domaći med lokalnog OPG-a. Jedan zid oslikan maslačcima, na drugom piše da se taraxacum officinale iliti maslačak koristi za liječenje hepatitisa, žučnih kamenaca, žutice, gastritisa, kolitisa, cistitisa te za poboljšanje apetita i prehlade.

- Smije li se nazdraviti šalicom čaja - pitamo, baš kao što u najnovijem Jarmuschevom filmu junaci pitaju smije li se nazdraviti vodom.

Smije, složismo se u hipu. A maslačak naš domaći posve nepcu ugodan. No, ako ćemo pravo naš favorit je čaj iz druge kućice, ona menta koja se božanstveno složila s cvjetnim medom. U pola obilaska pridružio nam se i treći član ove male i vrijedne ekipe koja skrbi o Kući čaja. Eto nam i domara Drageca, Drage Celića. Pitamo u šali Dragu ostave li mu više nerada najmlađi posjetitelji, ili oni stariji. »Podjednako je to«, smješka se Drago. Potvrđuje nam i on kako je priča o ljekovitom bilju u ovom kraju stara nekih dvadesetak godina i kako je do tada duhan imao primat. Bit će da ima nešto i u toj crnici u kojoj dobro raste sve što se u nju posadi. A kako su reagirali domaći ljudi kad su čuli da će im u susjedstvu biti Kuća čaja?

- U početku i nisu bili previše oduševljeni, ali kad su grupe krenule dolaziti, promijenila se u percepcija. Mislim da su vidjeli da svi od ovog imamo koristi - mudro zbori Alen.

Kuća čaja u Špišić Bukovici, pa još oaza mira. Ako i zvuči čudno, ima to smisla. Čini taj čaj čovjeka opuštenim nekako i tko zna što bi bilo da je ona Gibinna pčela umjesto u žlici čaja završila u Kući čaja.

- Nego, koliko je vas možda promijenila činjenica da radite u Kući čaja? Jeste li drugačiji ljudi postali kad čaj pijete svakodnevno? Jeste li mirniji, bolji - pitamo domaćine prije odlaska.

- Duša je mirnija, živi se bez stresa - kaže Veronika.

- Mir neki postižemo, priroda je oko nas - veli Drago.

- A cijenu platimo kad dođemo doma, onda vidimo koliko na je ovdje mirnije - zaključuje Alen.

- Znači, valja nama piti čaj i gotovo - zaključujemo.

- Ali, kod nas - smiju se domaćini dok nam mašu na rastanku.

Uz centralnu Kuću čaja naokolo po dvorištu »razbacane« su kućice nalik bungalovima, a na svakoj ime jedne vrste čaja piše

Priča o Dorotei Vlčkovoj i Vojtechu Vlčeku, čuvarima Perunovog kola

GDJE SE LJUBAV, GLINA I MITOLOGIJA PRETVARAJU U KERAMIKU S DUŠOM

PRIVATNA ARHIVA

Lucija SUČIĆ MUDRIĆ

Vodimo se snažnim simbolima poput Sunca, biljnih elemenata, mitskih stvorenja koja u podsvijesti nose značenja. Mislim da se zato toliko ljudi samoreflektira u našoj keramici. Kupe šalicu sa zmajem jer im se sviđa, ali ga zapravo imaju već u sebi

U kreativnom ateljeu Perunovog kola nastaje jedna zaista posebna priča - Dorotea Vlčková i Vojt ch Vlček keramiku ondje stvaraju u obiteljskom ritmu, a spojila ih je prvenstveno ljubav, a potom glina i svakodnevna čudesa. Upoznali su se kao studenti u Brnu, a danas su roditelji, kreativci i čuvari svog malog svijeta u kojem umjetnost pretaču u keramičke predmete.

Kad malo bolje promotrimo njihove nadasve zanimljive radove, oni su puno više od obične keramike: to su umjetnička djela u koja su utkani tragovi nekog jednostavnog i sporijeg života, strpljenja koji svaki komad zahtijeva i staroslavenskih simbola koji su se polako, ali sigurno ušuljali u rukopis Perunovog kola.

Pričaju nam da se staroslavenska tematika u njihov likovni jezik ušuljala posve spontano, a njihovi se radovi često mogu pronaći na raznoraznim festivalima i sajmovima gdje mnogi pronađu pokoju šalicu, tanjur ili kriglu baš za sebe. U radovima ovog kreativnog dua kao da se može osjetiti - mir. Kada šalicu iz njihove radinosti napunite vrućim napitkom, ona postaje podsjetnik da jednostavnost još uvijek može biti čarobna.

Razgovarali smo s Doroteom i Vojt chom o počecima Perunovog kola, prosječnom danu u ateljeu, vrelima inspiracije, kao i planovima za budućnost njihovog kreativnog putovanja.

POČECI STVARANJA

Možete li nam reći nešto o sebi? Tko se krije iza brenda Perunovo kolo?

- Upoznali smo se u Brnu, u Češkoj 2013. godine na studiju. Odmah smo se zaljubili i evo nas danas - obitelj s dvoje djece i u zajedničkom stvaranju u Zagrebu.

Kako i kada je započela vaša priča s izradom šalica, tanjura i ostalih divnih proizvoda?

- Nakon studija na likovnim akademijama godinama smo promišljali kako integrirati umjetnost u svakodnevni život kroz posao. Na fakultetu su nas učili kako biti umjetnik, ali ne i kako od toga živjeti. Isprobavali smo razne poslove, od vrtlarstva, bauštele s rekonstrukcijom kuća glinenom žbukom do Vojtinog uzgoja gljiva. Onda je oko 2020. počeo »keramičarski boom« i nekoliko naših prijatelja se krenulo baviti keramikom i raditi konkretne stvari. Bili smo zaintrigirani. U momentu kad smo napravili prve jednostavne šalice rekla sam Vojti: »To je to. Od ovog ćemo živjeti«.

Kada je nastao prvi proizvod?

- Početkom 2021. godine, kad je naša starija kći bila na putu. Bili smo jako uzbuđeni oko radova, iako su prvi rezultati bili kvrgavi. No, kad se dodala dekoracija koja je odgovarala tom primitivnom izgledu, funkcioniralo je kao cjelina. Posuđivali smo keramičke peći naših prijatelja i tako polako usavršavali proizvod.

Kako ste ih naučili izrađivati?

- Bazu u modeliranju smo dobili na akademijama i u umjetničkim srednjim školama koje smo pohađali. Uz osnovne upute koje smo usmenim putem dobili od prodavača gline i prijatelja, u početku smo na popularnom YouTube kanalu Ancient Pottery gledali kako se glina

Vojtěch Vlček u kreativnom zanosu

PRIVATNA ARHIVA

Inspiraciju crpimo iz stila života koji je u skladu s prirodom - onog starog, rustikalnog romantičnog prizora kad je sve bilo usporenije, kad su ljudi bili prisutniji u trenutku. Kad stavite naš proizvod na stol, želimo da to osjetite

može oblikovati jednostavnim metodama primjenjivima doma. Usput smo slušali online predavanja The Potters' Round Table koja su odlična za početnike jer pokrivaju niz tema - od sastava gline do peći za keramiku i funkcionalnog dizajna. Idući korak je bio podcast For Flux Sake, koji je zalazio u malo kompliciranije tehničke teme. Puno toga smo naučili preko interneta i društvenih mreža. Trenutno Vojta prati, na primjer, poznatog britanskog keramičara Floriana Gatsbyja i Amerikanca Billvana Gildera i to mu pomaže u svladavanju vještina na lončarskom kolu. Za inspiraciju gledamo i Instagram. Nikad ne kopiramo, ali promišljamo o tuđim tehnikama i pokušavamo odgonetnuti kako je nešto stvoreno.

STAROSLAVENSKA TEMATIKA

Kada govorimo o proizvodima, koji sve postoje u ponudi?

- Fokusirani smo na šalice raznih veličina i tipova dekoracija. Uz to proizvodimo tanjure i vrčeve, zdjelice, zviždaljke, vaze, a tu i tamo u ponudu uskoči i nešto neočekivano!

Kako je nastalo ime?

- Prve dekoracije su bile biljno-geometrijske i apstraktne, kružne, uzorci koji su podsjećali na solarni kotač, energiju u pokretu. Vojta je jednom ispalio da je to Perunovo kolo - simbol staroslavenskog boga Peruna, odnosno perunica. Ali bizarno je da se on toga ne sjeća! Tako se pojavilo ime za koje nam se učinilo da bi dobro evociralo duh koji želimo da naši proizvodi nose. A i zgodna slučajnost je bila da »kolo« asocira na lončarsko kolo.

Na koji način u vaše kreacije dodajete staroslavenske motive?

- Nismo se nikad vodili time da želimo reinterpretirati staroslavensku tematiku, dogodilo se to spontano. Valjda je to u nama. Osim toga, kada svedeš likovnost na jednostavne simbole, često sličnosti nalazimo u svim starim kulturama. Spontano se to ušuljalo u naš likovni jezik, jednostavno je došlo s našim temperamentom koji pomalo naginje ezoteriji, kako je često kod svih umjetnika. Vodimo se snažnim simbolima poput Sunca, biljnih elemenata, mitskih stvorenja koja u podsvijesti nose značenja. Mislim da se zato toliko ljudi samoreflektira u našoj keramici. Kupe šalicu sa zmajem jer im se sviđa, ali ga zapravo imaju već u sebi.

Koliko je vremena potrebno da napravite jedan proizvod - primjerice, šalicu?

- Ovo je vječno pitanje na koje nema jednostavnog odgovora! Ako krenemo od toga da mijesimo glinu do toga kada šalicu vadimo iz peći nakon glazurnog paljenja, pričamo o desecima koraka. Uglavnom ne radimo jednu po jednu, nego serije. U jednom radnom danu Vojta napravi maksimalno 12 krigli, ako radi bez pauze. Meni treba minimalno 45 minuta da kriglu dekoriram. Malih oslikanih šalica za kavu stigne napraviti dvadesetak, a meni treba barem 20 minuta za dekor. Ovo zvuči kao da imamo veliku produkciju, ali naravno, nije tako. Tu su i međukoraci, predpriprema gline, keramika koja strada u procesu, greške svakojakih vrsta, vrijeme uloženo u dizajn novih radova, lijevanje gipsanih kalupa, prodaja...

KREATIVNI PING-PONG

Izrađujete li proizvode po specifičnim željama?

- Ponekad primamo narudžbe ukoliko su u vizualnom spektru onoga što inače radimo. Volimo ih raditi jer nas nekada motiviraju da razvijemo novi proizvod, ali u principu nam uzimaju puno vremena jer se često radi o van serijskoj proizvodnji. To je medalja s dvije strane.

Kako izgleda jedan prosječan dan u ateljeu?

- Vrijeme za atelje i umjetnički rad nam trenutno diktiraju naši najmlađi. Mi kažemo da igramo ping-pong s djecom, tako da uvijek jedan ima ruke u glini, a drugi se bavi kućanstvom i čuva djecu. Od 9 do 16 smo u pogonu što se tiče umjetnosti i zanata, a onda je vrijeme za obitelj i druge aktivnosti. No, nerijetko se u atelje ušuljamo i navečer, nakon radnog vremena, jer situacija stisne - bliži se neki sajam, a treba dovršiti seriju.

Što biste izdvojili kao najljepši dio vašeg posla?

- Definitivno kreativna sloboda i činjenica da se isplatilo umjetničko školovanje, to da zajedno razvijamo ideje, imamo zajednička iskustva odlaska na festivale gdje prodajemo, ponekad čak i s djecom. Često nije bilo lako jer su klinci došli u naš život kada i keramika pa nas je to dosta usporavalo. Unatoč tome, činjenica da gradimo nešto što je ljudima interesantno uz to da usput odgajamo malu djecu je jako osnažujuća. Imamo osjećaj da sve oko nas raste, buja, energija se razvija i širi, napreduje.

Otkuda crpite inspiraciju?

- Iz stila života koji je u skladu s prirodom - onog starog, rustikalnog romantičnog prizora kad je sve bilo usporenije, kad su ljudi bili prisutniji u trenutku. Kad stavite naš proizvod na stol, želimo da to osjetite. Što se likovnog dijela tiče, inspiracija dolazi iz povijesne i češke keramike, s obzirom na Vojtinu narodnost. U mislima smo snažno povezani s Vojtinim selom, K ivoklátom, koje je smješteno u dubokoj šumi te kojim dominira poznati srednjovjekovni dvorac. Općenito nas inspirira češki duh očuvanja starih zanata koji je puno snažniji ondje, nego u Hrvatskoj.

DRUGAČIJI KARAKTER

Koje su stvari omiljene među kupcima?

- Ručno oslikani predmeti, konkretno s motivom zmaja i ptice. Zabavlja me tumačiti to s psihološkog pogleda jer ptica je simbol slobode i kretanja, često i ponovnog rađanja, ako ju interpretiramo kao feniksa, vječnog života, cikličnosti. A zmaj je dvoznačajan - moćan, mudar, čuvar, ali također opasan. Te sve aspekte imamo u našim kompleksnim ličnostima i vjerujem da su zato ti motivi toliko popularni. Svaka šalica je malo drugačijeg karaktera iako se rade serije (s malim vizualnim razlikama) pa ljudi često dođu i kažu »sve mi je super, ali ova krigla je baš za mene«.

Nadate li se nekim suradnjama i je li nekih već i bilo?

- Još se razvijamo, naša keramika je mlada, i što se likovnog i umjetničkog stvaranja tiče trenutno smo ispunjeni s ovim što imamo. Ako smo nekome pak jako zanimljivi, rado ćemo saslušati prijedlog za suradnju. Najprivlačnija nam je suradnja u vidu nekakve dodatne edukacije, umjetničkih i keramičarskih rezidencija. Također imamo želju distribuirati proizvode obrta u određene trgovine, možda se prijaviti i na neku izložbu, ali sve je to putovanje koje traje i iziskuje posebnu posvetu.

ZAPRLJATI RUKE

Koji su planovi za budućnost?

- Za početak poslati obje curice u vrtić da oslobodimo oba para ruku i posvetimo se stvaranju u punom pogonu! Oboje volimo to čime se bavimo i jedva čekamo da se zaprljamo! Perunovo kolo planira proširiti djelovanje i na druge vidove umjetničkog stvaralaštva. Sve ćete saznati na vrijeme putem naših društvenih mreža na koje pozivam da nas zapratite!

PLAVI SVIJET

Piše
Branko ŠULJIĆ

Brodarski institut nestaje, mjesto znanosti ostaje

Odluka je definitivna, povratka nema – Brodarski institut ide u likvidaciju. Tako je nedavno odlučila hrvatska Vlada, a država je vlasnik te tvrtke, ili institucije, ne znam kako je okarakterizirati. Uostalom, sada je to i nevažno, kada ona zauvijek nestaje. Bolji poznavatelji Brodarskoga i svega što se s njime događalo unatrag dva, tri desetljeća, reći će da u likvidaciju odlaze ostaci ostataka nekad velike, renomirane, slavne i u svijetu cijenjene tvrtke. Predugo je trajala njena agonija, postupno propadanje i uništavanje, tako da sadašnja odluka Vlade predstavlja samo završni čin tužnog procesa.

Stara generacija poznavatelja brodogradnje i brodograđevne tehnologije sa sjetom će pamtiti Brodarski institut, prigodno o njemu popričati i, za kraj tužno konstatirati »što smo sve nekad imali, veliko, svjetsko, a danas ništa nije ostalo.« Ne jedan od takvih pritom će spomenuti njegova »brata«, još ranije ugasli riječki Brodoprojekt. Bili su veliki u svjetskim razmjerima i – zadesila ih je identična sudbina, nestali su zauvijek. Jedan ranije, drugi koje desetljeće kasnije.

Brodarski institut djelovao je u Zagrebu, ali je po svom značenju bio uistinu svjetski. Njegovi sadržaji bili su grandiozni, dostignuća na najvišoj svjetskoj razini, a kadar kojeg je okupljao istinski »trust mozgova«. Danas s divljenjem govorimo o pojedinim našim kompanijama što su uzletile u svjetske visine, o njenim kadrovima, vrhunskim stručnjacima i znanstvenicima koje je okupila. S pravom! Pritom, je bismo smjeli zaboraviti da smo takve tvrtka, i takve ljude imali i davno ranije. Svjetski vrhunske za svoje vrijeme.

UTEMELJITELJ IZ PRAPUTNJAKA

Bez obzira na zagrebački domicil, Brodarski institut bio je višestrukom i čvrsto vezan s našim krajem. O značenju za brodogradilišta, dva riječka i u Kraljevici, puno bi mogli pričati brodograditelji koji su izravno surađivali s Institutom. Druga veza, mogli bismo je okarakterizirati iskonskom za Brodarski institut, široj je javnosti slabije poznata. U stručnim i znanstvenim krugovima naše brodogradnje utemeljiteljem Brodarskog instituta smatra se prof. dr. ing. Stanko Šilović. Oni koji su ga slabo poznavali reći će za njega da je iz Zagreba, a Stanko Šilović je čovjek iz našeg kraja, rođen u Praputnjaku. U Zagrebu se školovao, stekao je diplomu inženjera brodogradnje, prvi u Hrvatskoj, 1924. godine, u hrvatskoj metropoli proveo je najveći dio radnog vijeka. Rijetki danas znaju da je u godinama prije Drugog svjetskog rata, između ostaloga, bio direktor brodogradilišta u Kraljevici. U bogatoj i plodnoj karijeri okušao se u praksi i teoriji, dao

je veliki doprinos brodograđevnoj znanosti na međunarodnoj razini. Najdublji trag ostavio je kao dugogodišnji profesor na studiju brodogradnje tadašnjeg Tehničkog fakulteta u Zagrebu.

Stanko Šilović idejni je pokretač i graditelj Brodarskog instituta, on ga je podizao do visoke međunarodne razine. Od utemeljenja, s kraćim prekidom, kroz više godina bio je njegov direktor, a suradnju s njim nije prekidao ni godinama nakon umirovljenja. Kroz Brodarski institut dao je veliki doprinos razvoju i unapređenju hrvatske brodogradnje.

ZAMIŠLJENO - NAPRAVLJENO

Gradnja Brodarskog instituta bio je izuzetno skupi projekt u kakav se nisu upuštale mnogo bogatije zemlje od tadašnje Jugoslavije. Jedinstvena tehnička institucija u međunarodnim okvirima. Utemeljen 1948. godine, izazivao je divljenje brodograđevne struke i znanosti, te zavist pomorski jačih zemalja. Osnovan je kao znanstveno istraživačka institucija za potrebe ratne i trgovačke brodogradnje. U Institutu je projektirano mnoštvo ratnih brodova, uz razvijanje sustava njihova naoružanja i opreme, uključujući podmornice kao najzahtjevniji segment ratne brodogradnje. I ono što se mora posebno istaknuti, sve se gradilo u domaćim brodogradilištima! Nemjerljiv doprinos dao je Institut i gradnji trgovačke mornarice, i to ne samo u projektantskom dijelu. Taj drugi segment možda je još važniji za funkcionalnost i eksploataciju broda.

Između ostaloga, izgrađena su četiri bazena za ispitivanje hidrodinamike brodova. To su prostori ispunjeni mnoštvom instrumenata i mjernih uređaja. U najvećem bazenu mogu se ispitivati modeli dužine do 10 metara, a opremljen je generatorom valova koji može simulirati njihovu dužinu do 40 metara. Za povlačenje brodskih modela koriste se specijalna kolica teška 55 tona koja povlače model maksimalnom brzinom od 14 metara u sekundi.

Također, Institut ima dva kavitacijska tunela za ispitivanje modela propelera. Njihov sastavni dio bile su radionice za izradu modela brodova i propelera. Kroz više od 70 godina u tim bazenima i tunelima ispitano je oko 1.500 modela brodova i 1.500 propelera, sve napravljeno u vlastitim radionicama. U svojim najboljim poslovnim godinama Institut je zapošljavao blizu 500 djelatnika.

Takve bazene i tunele malo je koja zemlja mogla priuštiti. U jednom razdoblju, osim Jugoslavije, u Europi ih je imala samo Nizozemska. Mnogi inozemni brodograditelji donosili su u Zagreb svoje projekte, na izradu i testiranje modela.

Brodarski institut bio je sastavni dio vojnog programa. Sve što je brodograđevna znanost zamislila to je napravljeno i kupljeno, bez obzira na cijenu. U zagrebačkom Sigetu, južno od Save, podignut je ogroman kompleks. Ti objekti danas imaju podosta godina, zapušteni su i oronuli. Ali, kako saznajem, dio njih dobiti će prvotnu funkciju, u njima će se ponovo obavljati znanstveno istraživačka djelatnost. Fakultet elektrotehnike i računarstva nositelj je projekta kojim se planira u tim prostorima razvijati Centar izvrsnosti, te Hrvatsku pozicionirati kao središte pomorske robotike.

GLAVNI PROJEKTANT

Svojedobno sam imao priliku posjetiti Brodarski institut, i vidjeti dio tehničkog bogatstva što se u njemu nalazilo. Nisam ga kompletno razgledao, za to bi trebalo više vremena, a ja sam na Institutu bio s ciljanim zadatkom. Imao sam tom prigodom i jedan izuzetno zanimljiv susret.

Prilikom upoznavanja s jednim od ranijih ravnatelja, na spomen mog prezimena on je rekao:

- Imamo i mi ovdje Šuljića, jedan je od naših glavnih projektanata.

U trenu ga je dozvao, približava nam se košarkaški visok čovjek, malo pognut u hodu. Pružamo si ruke i istodobno izgovaramo:

- Šuljić, Šuljić!

Razjašnjavamo obiteljske korijene, jasno, i on je porijekom iz Novalje, Mladen Šuljić. Poznavao sam mu oca Mladena, bio je istaknuti turistički djelatnik u početnom razdoblju novaljskog turističkog uzleta.

Vitalni 81-godišnji Petar Vukas majstor svog zanata

VIŠE OD ŠEST DESETLJEĆA SA ŠKARAMA U RUKAMA

Lada BURČUL
Snimio Mate KOMINA

Umorio bih se da ne radim. Volim svoj posao, čini me sretnim. Valjda ga dobro i radim kad svaki dan imam mušterije. Jako puno stalnih, ali i u prolazu mnogi navrate, ne ustuknu kad vide tako stari prostor i starog mene, smije se Vukas

63 godine staža ima Petar Vukas

U salonu kao da je vrijeme stalo....

Najstariji je frizer u Zadru i teško da bi itko, ovako »na prvu«, mogao pogoditi koliko godina radi. U kontinuitetu, bez prekida, zadarski frizer za muškarce Petar Vukas, radi pune 63 godine! U njegovom frizerskom salonu u srcu zadarske Voštarnice svakodnevno se šišaju mladi i stari, a on, 81-godišnjak, živahno šiša, brije, gladi britvom, uređuje obrve, vedro razgovara, nasmijan, na nogama osam sati svaki dan… Ne nosi naočale. Ne trebaju mu, kaže. Uvjerili smo se u to, gledajući ga kako, nakon šišanja, precizno uređuje obrve jednom Zadraninu. Ne sjeda ni dok pričamo.

K'O IZ »VELOG MISTA«

Frizerski salon za muškarce na Voštarnici Petar Vukas otvorio je 1974. godine, no raditi je počeo 1962. A u salonu vrijeme kao da je stalo. Dvije sjedalice izgledaju kao kod brice iz »Velog mista«. Nema moderne opreme, nema istaknutih proizvoda za »naj« njegu, nema ni jednog atraktivnog detalja. Petar Vukas, s češljem i škarama u rukama apsolutna je atrakcija.

- Je, sjedalice su malo stare. Pa da, koža im je ispucala već. Kupio sam ih 1974. Ali znate, to je kvaliteta, danas biste takve jako skupo platili. Velike sam novce tada dao za njih. Tko bi rekao da je to bilo prije više od pola stoljeća, smije se Vukas, kavalir koji i muškarcima pridržava kaput na izlasku iz salona.

Na vratima stoji da je ovo frizerski salon za muškarce, no šišate li i žene ponekad, pitamo.

- Pa kako bih to mogao odbiti! Ne radim frizure, ali šišanje je najmanji problem.

U prosincu navršava pune 63 godine radnog staža. Umori li se kada jer radi svaki dan osam sati.

- Umorio bih se da ne radim. Što bih po cijele dane? Da, stojim na nogama, ali navikao sam. Volim svoj posao, čini me sretnim. Valjda ga dobro i radim kad svaki dan imam mušterije. Jako puno stalnih, ali i u prolazu mnogi navrate, ne ustuknu kad vide tako stari prostor i starog mene, smije se Vukas.

Vidim, danas to čak nisu frizerski saloni, nego barber-shopovi. Ja znam svakoga lijepo i dobro ošišati, urediti do zadnje dlačice. Svjestan sam da su došla druga vremena, ali kod mene škare neće iz ruku nikada

VELIKA LJUBAV

Rado bi, kaže, obučio nekog, pa da na tom mjestu ostane frizerski salon.

- Volio bih vidjeti, kad ostarim, da ovdje i dalje Zadrani dolaze na šišanje, da prostor, koji je moj, ne dobije neku drugu namjenu.

Možda će vam zvučati kao fraza, ali uistinu bih, da se ponovo rodim, opet ovo radio. Nadam se i jednako dugo! Sretan dolazim u svoju radnju i zadovoljan odlazim. Volim svoj posao i život koji imam

Velika je ljubav ovdje uložena. Veliki broj ljudi prošao je ovdje kroz više od pola stoljeća. Bio bih sretan kada bi se tako i nastavilo, kaže Vukas, koji je frizerski zanat izučio u zadarskoj Školi učenika u privredi. Školu je završio 1960., te počeo raditi dvije godine kasnije.

- Nema nikog više od moje generacije, a da radi, kao da bi i moglo biti drugačije, kaže 81-godišnji Vukas.

U salonu radi sam i tvrdi da mu ne bi trebalo više od mjesec dana da nekog nauči zanatu.

- Ali znate, u ruke treba uzeti češalj i škare. I britvicu. Mašinice su samo za nuždu, za završni dio šišanja. Vidim, danas to čak nisu frizerski saloni, nego barber-shopovi. Ja znam svakoga lijepo i dobro ošišati, urediti do zadnje dlačice. Svjestan sam da su došla druga vremena, ali kod mene škare neće iz ruku nikada, priča nam Vukas, za kojega mušterije kažu da je uistinu uvijek raspoložen.

SVATKO IMA PRIČU

Iako u srcu Voštarnice radi 51 godinu, živi na Bulevaru i svaki dan automobilom dolazi na posao. Sâm vozi. Pitamo ga gdje nalazi volju da još uvijek, s navršenu 81 godinu života i 63 godine staža, svaki dan dolazi na posao i radi puno radno vrijeme.

- Zašto sam uvijek raspoložen? Zato što imam život, kaže Vukas.

- Nemam vam drugi odgovor. Morate imati život. I privatni i ovaj drugi, gdje ste svaki dan s ljudima. Kod mene su dolazili najugledniji Zadrani, političari i liječnici, kao i ljudi iz najnižeg sloja društva. I nemojte me pitati koga sam sve od poznatih Zadrana šišao, jer ne izdvajam nikoga. Imam jednako poštovanje prema svakoj mušteriji. Jer znate, svatko ima svoju priču. Što je ovdje ispričano, ovdje i ostaje. Svašta sam slušao i svaku osobu cijenim. Takav sam, jednostavan, kaže nam Vukas.

- Možda će vam zvučati kao fraza, ali uistinu bih, da se ponovo rodim, opet ovo radio. Nadam se i jednako dugo! Sretan dolazim u svoju radnju i zadovoljan odlazim. Volim svoj posao i život koji imam, kaže Vukas, za kojega možemo reći da je legenda grada Zadra, sa svojim neumornim radom, zaraznim osmijehom i zadivljujuće vedrim duhom.

informator

Pripremila Ana Braškić
Kontakt redakcije: informator@novilist.hr

Imate prijedlog događanja koje biste željeli objaviti?
telefon 051/650 011
fax 051/672 114 ili 051/672 118
twitter.com/novilist
facebook.com/novilisthr
Ekskluzivne vijesti potražite na www.novilist.hr

Izdvojeno

RIJEKA

Premijera filma »260 dana«

Danas u 17 sati u Dvorani Zamet održat će se svečana premijera filma »260 dana«. Riječ je o filmu snimljenom prema knjizi Marijana Gubine o istinitom događaju iz ljeta 1991. godine o patnji i stradavanju 10-godišnjeg dječaka u slavonskom mjestu Dalj nakon zločinačkog napada srpskog agresora i postrojbi bivše JNA na policijske djelatnike PP-a Dalj i ubojstvo njih 20 od sveukupno 39 mučki ubijenih policajaca, gardista i pripadnika civilne zaštite. Film je snimljen za sjećanje i s pijetetom na sve poginule branitelje, ali i kao simbol patnje, najveće tragedije i otpora hrvatskog naroda u Domovinskom ratu. Film na kraju donosi univerzalnu poruku mira. Ulaznice se mogu kupiti preko platforme Eventim.

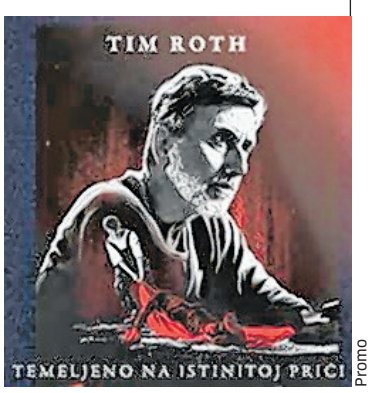

Promo

RIJEKA

Evaluacija programa

SOS Rijeka - centar za nenasilje i ljudska prava je nevladina udruga koja već više od trideset godina u lokalnoj zajednici pruža podršku osobama koje su proživjele obiteljsko, intimno partnersko i/ili seksualno nasilje. Provodi se evaluacija programa, a dio tog procesa uključuje ispitivanje potreba zajednice kako bi se kvalitetnije planirale aktivnosti i učinkovitije na njih odgovarali. Pozivaju se stoga građani i građanke da ispune kratki upitnik vezan uz ovaj projekt usmjeren žrtvama seksualnog nasilja na mrežnim stranicama.

Podaci prikupljeni putem upitnika omogućit će procjenu uspješnosti aktivnosti usmjerenih na zajednicu, te pridonijeti povećanju senzibiliziranosti za nasilja.

RIJEKA

Rijeka Advent

Danas u sklopu programa Rijeka Adventa u 16 sati na Adamićevom gatu počinje »Family Sunday«, program za najmlađe u kids corneru s poklonima i fotografiranjem s Djedom Mrazom. U 16 u Export stižu Angel&Stitch, maskote na ledu i DJ. U 17 sati na Trsatskom kaštelu počinje otvaranje Poštanskog ureda Djeda Mraza, a u 18 sati na Trsatskom kaštelu počinje svečani početak Zime na Gradini uz paljenje lampica te prigodni fire i LED program TwinFlame. Programi ovogodišnjeg Rijeka Advent održavat će se do 11. siječnja kroz sedam adventskih priča: na Korzu susreta, Rezoluciji zabave, Rivi doživljaja, Gradini svjetla te u Art kvartu čarolije, Export ice boxu i Kvartovima svjetla.

ArhivaNL

KRALJEVICA

Tradicionalno hodočašće pomoraca

Danas će se održati Tradicionalno hodočašće pomoraca, a hodočasnici u Kraljevicu dolaze po 27. put. Nakon dočeka na rivi u 10.30, slijedi sveta misa u 11 sati, a potom druženje uz marendu i pjesmu uz klapu Sv. Jakov (Jadranovo) i klapu Kraljevica.

U popodnevnim satima zapalit će se prva adventska svijeća na Trgu Zrinski i podružiti se uz topli čaj i vino.

Ljekarne

Tijekom vikenda danju je dežurna ljekarna »BRAJDA«, Krešimirova 24 (213-732). Noćno dežurstvo obavlja ljekarna »CENTAR«, Riva 18 (213-101). Noćno dežurstvo traje od 20 do 7 sati ujutro sljedećeg dana.

Danas

RIJEKA

Sajam ploča

Promo

Tradicionalno jesensko okupljanje ljubitelja gramofonskih ploča, ali i drugih glazbenih formata, Sajam ploča, 24. put održat će se danas u prizemlju zgrade Exportdrva (ulica Grobnička riva). Početak kolekcionarstva, nadopuna ili razmjena kolekcija uz ugodno nedjeljno druženje bit će začinjeno posebnom glazbenom podlogom. Dolazak su potvrdili izlagači iz svih dijelova Hrvatske kao i već tradicionalno gosti iz Slovenije, od privatnih kolekcionara do renomiranih izdavačkih kuća. Ulaz je kao i u svim dosadašnjim izdanjima, slobodan.

Misa u povodu Međunarodnog dana osoba s invaliditetom

Prve nedjelje došašća s početkom u 11 sati, u katedrali sv. Vida u Rijeci služit će se misa u povodu Međunarodnog dana osoba s invaliditetom. Predvoditelj je generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović, a događaj organizira Odsjek za pastoral osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju Riječke nadbiskupije.

Prosvjed »Ujedinjeni protiv fašizma«

Danas u 12 sati na Jadranskom trgu održat će se prosvjedni skup »Ujedinjeni protiv fašizma«. Ondje će započeti prosvjedni marš protiv fašizma koji će se kretati rutom od Jadranskog trga, preko Korza, do Spomenika oslobođenja na Delti. Ovaj se prosvjedni skup u Rijeci održava u organizaciji Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Rijeke te inicijative Građanke i građani Rijeke i inicijative Dodirni mi koljena. Organizatori pozivaju građane Rijeke da se odazovu i priključe prosvjednom skupu kojem su ciljevi ukazati na opasne pojave novog fašizma u hrvatskom društvu i pokazati da je većina slobodnomislećih ljudi spremna pružiti otpor fašističkim idejama, nasilju i agresiji.

Predstava »Izbori«

Na programu u Kulturnom centru Kalvarija večeras u 20 sati je predstava »Izbori«, satirična komedija Ri Teatra.

»Večer klapa«

U sklopu tradicionalne i višegodišnje manifestacije kulturnog amaterizma »Dani zametskega korena« koja ove godine bilježi 32 godine održavanja, večeras u 19 sati u dvorani Doma na Gornjem Zametu, M. Jadranić 2, restaurant Morčić, održat će se »Večer klapa«. Nastupaju klapa Škrljevo, klapa Skalin, klapa Gradelini i klapa Vongola.

Ulaz je slobodan.

LFF uplovljava u Rijeku

Danas u 19 sati, u suradnji s riječkim ogrankom SDK-a Prosvjeta, Demetrova 16b, prikazuje se film »El Shatt - nacrt za utopiju« Ivana Ramljaka, koji je na 21. LFF-u osvojio nagradu publike, nagradu za najbolju fotografiju i nagradu za najbolju montažu.

Stotine promrzlih i izgladnjelih ljudi plutaju na brodovima usred Mediterana bježeći od rata. Scene koje smo navikli gledati u posljednje vrijeme... Ali godina je 1944. i izbjeglice bježe iz Europe u Afriku. Nakon kapitulacije Italije, a prije dolaska njemačke vojske, Tito je uz pomoć Saveznika odlučio evakuirati 28.000 stanovnika Dalmacije u Egipat, gdje su dvije godine živjeli pod šatorima usred pustinje, u svojevrsnom komunističkom model-naselju koje je trebalo pokazati Zapadu kako će izgledati nova Jugoslavija kad završi rat. Ovo je priča o njima. Ulaz je slobodan.

Besplatna pravna pomoć

Udruga Srce za nju sklopila je suradnju s Odvjetničkim uredom Antonela Sesar koji će ženama oboljelima od raka dojke pružati besplatnu pravnu pomoć. U Udruzi ističu kako su kroz svakodnevni kontakt s oboljelim ženama spoznale da se mnoge suočavaju s pravnim problemima, te da nemaju ni snage ni mogućnost da ih same riješe. Udruga istodobno poziva i druge poslovne subjekte da podrže rad udruge i sukladno svojim djelatnostima. Žene kojima treba pravni savjet mogu se javiti na broj

Udruge 095 391 2242 radnim danom od 18 do 20 sati, nakon čega će im Udruga organizirati termin i pružiti svu potrebnu podršku u suradnji s odvjetničkim uredom Antonela Sesar.

Otvoren javni poziv

Otvoren je javni poziv za trodnevnu obuku mladih location scouting operatera u okviru projekta REEL -»Filmsko putovanje kroz Italiju i Hrvatsku«. Svrha je ovog poziva odabrati 12 budućih ili mladih location managera, filmaša, kreativnih profesionalaca ili djelatnika u turističkom sektoru koji su motivirani razvijati svoje vještine u pronalaženju lokacija unutar audiovizualne i kreativne industrije. Rok za prijavu na javni poziv je 14. prosinca. Prijave se dostavljaju na linku: https://www.art-kino.org/hr/novosti/otvoren-javni-poziv-za-trodnevnu-obuku-mladih-location-scouting-operatera. Za sve dodatne informacije ili pojašnjenja u vezi s ovim pozivom, može se kontaktirati Art-kino na: klub@art-kino.org

KOSTRENA

Rijeka Tattoo Expo

Jedan od najživopisnijih regionalnih manifestacija posvećenih body-artu, Rijeka Tattoo Expo, održava se danas u Sportskoj dvorani Kostrena.

BAKAR

Paljenje 1. Adventske svijeće u parku Banj

Paljenje prve adventske svijeće uz prigodni program u parku Banj počinje danas u 18 sati.

CRIKVENICA

Glazba i druženje

Današnji program donosi nastavak glazbenog ugođaja uz DJ Modrixa od 12 do 16 sati te DJ-a LVR-a od 16 do 20 sati, čime će se zaokružiti prvi blagdanski vikend ispunjen glazbom i druženjem.

FUŽINE

Koncert u špilji Vrelo

Tijekom nedjelje posjetitelje očekuje nastavak sajma, vožnje vlakićem te posebno događanje - koncert u špilji Vrelo.

BROD NA KUPI

Radno vrijeme Kaštela Zrinskih

Kaštel Zrinskih sa stalnim postavom »Divljina s pogledom na more« i »Interpretacijskim centrom Putovima Frankopana« radi od utorka do petka od 9 do 19 sati te subotom i nedjeljom od 10 do 18 sati.

Stalni postav Muzeja predstavlja prirodnu baštinu Gorskog kotara, od Kupske doline i krškog podzemlja, preko najznačajnijih šumskih zajednica, planine iznad šumske granice sve do neba i oblaka. Izloženo je više od 500 autentičnih eksponata koji obuhvaćaju životinje, biljke, gljive, stijene, minerale, fosile, kao i različita oruđa i alate. Posebnosti prirodne baštine Gorskog kotara ispremletene su općim temama iz bogate riznice prirodnih znanosti. U Interpretacijskom centru interpretira se tema »Odnos Frankopana i Zrinskih prema prirodi« i upoznaju tajni čuvari ovog dvora te sve lokacije na ruti Putovima Frankopana.

Kina

RIJEKA

CINESTAR

TOWER CENTER, Janka Polića Kamova 81/A, 060 32 32 33 www.blitz-cinestar.hr

»ZOOTROPOLA 2«, animirani. Redatelj: Jared Bush i Byron Howard, 2D 11.00, 11.55, 13.15, 14.05, 15.30, 16.30, 17.45, 19.05, EXTREME 2D 12.45, 15.00, 17.15; »PUN GAS«, akcijski. Redatelj: Anghel Damian, Milo Simulov, 2D 18.45, 20.00, 22.05 »DJ AHMET«, drama. Redatelj: Georgi M.Unkovski 2D 19.45; »BOG NEĆE POMOĆI«, drama. Redatelj: Hana Jušić, 2D 20.15; »JUJUTSU KAISEN: POGUBLJENJE - INCIDENT U SHIBUYI X POČINJE IGRA ODSTRELA«, anime. Redatelj: Shouta Goshozono, 2D 21.15; »ZLICA: ZAUVIJEK«, avantura. Režija: Jon M. Chu, 2D 11.45, 14.30, 17.15, 20.00, 20.55; »MAJSTORI ILUZIJE 3: SAD ME VIDIŠ, SAD ME NE VIDIŠ«, triler. Redatelj: Ruben Fleischer, 2D 17.05, EXTREME 2D 19.30, 21.45; »TAFITI: AVANTURA U PUSTINJI«, animirani. Redatelj: Nina Wels, 2D 11.55, 14.00, 16.00; »SOKOL«, dokumentarni. Redatelj: Eduard Galić, 2D 18.45; »TRKAČ«, triler. Redatelj: Edgar Wright, 2D 19.25; »ČUVAR«, horor. Redatelj: Osgood Perkins, uloge: Tatiana Maslany, Rossif Sutherland, Tess Degenstein, Erin Boyes, 2D 22.05; »MISIJA BOŽIĆ: JOJO SPAŠAVA STVAR«, animirani. Redatelj: Ricard Cussó, Damjan Mitrevski, 2D 11.00, 13.00, 15.00, 17.05; »PREDATOR: BADLANDS«, SF. Redatelj: Dan Trachtenberg, uloge: Elle Fanning, Dimitrius Schuster-Koloamatangi, 2D 18.00; »DRUGI DNEVNIK PAULINE P.«, obiteljski. Redatelj: Neven Hitrec, uloge: Katja Matković, Jakov Švarc, Aria Dunda, 2D 11.45, 14.00, 16.00; »SOKOL«, dokumentarni. Redatelj: Eduard Galić, 2D 17.45; »GABINA KUĆA LUTAKA«, avantura. Redatelj: Ryan Crego, uloge: Laila Lockhart Kraner, Kristen Wiig, Carla Tassara, 2D 11.00, 13.05; »ŠAPE U AKCIJI«, animirani. Redatelj: Benoît Daffis, Jean-Christian Tassy, 2D 15.10; »JEDNA BITKA ZA DRUGOM«, drama. Redatelj: Paul Thomas Anderson, uloge: Leonardo DiCaprio, Benicio Del Toro, Sean Penn, Regina Hall, 2D 21.50.

ART-KINO

Krešimirova 2, Rijeka; blagajna. (051) 323 261, www.art-kino.org

»DRUGI DNEVNIK PAULINE P.«, igrani. Režija: Neven Hitrec, 16.00; »BOG NEĆE POMOĆI«, igrani. Režija: Hana Jušić, 18.00; »GLAS HIND RAJAB«, igrani. Režija: Kaouther Ben Hania, 20.30.

Zelena NIT

Pripremila Mia ČELAP

DALA SVOJE Povremeno »preslagivanje« zelenog kutka sasvim prirodan proces

Kad je pravo vrijeme za oproštaj od sobne biljke

Kad biljka prestane donositi radost, a počne stvarati probleme, vrijeme je za odluku koja će osloboditi prostor i zaštititi ostatak vaše zelene kolekcije

Za mnoge ljubitelje zelenila, rastanak s biljkom može biti neočekivano emotivan trenutak. No, čak i najpažljiviji uzgajivači povremeno se suoče s činjenicom da pojedine vrste jednostavno više ne napreduju. Umjesto da unose mir i estetiku, takve biljke postaju izvor frustracije, zauzimaju dragocjen prostor ili čak predstavljaju prijetnju ostatku kolekcije. Stručnjaci savjetuju da je povremeno »preslagivanje« zelenog kutka sasvim prirodan proces.

Dugotrajna stagnacija

Jedan od najčešćih znakova da se biljka približila kraju jest dugotrajna stagnacija. Nekad bujna i živahna, s vremenom može postati troma, bezvoljna i bez znakova novih izboja. Ako ni nakon nekoliko tjedana prilagodbi – više svjetla, pažljivijeg zalijevanja, gnojidbe ili orezivanja – nema oporavka, vjerojatno je riječ o biljci koja se iscrpila i teško će ponovo oživjeti.

Ozbiljna najezda štetnika još je jedan alarm. Tripsi, grinje i brašnaste uši poznati su po tome da se brzo šire i nerijetko zaraze cijelu kolekciju. U slučajevima jače zaraze, osobito kada tretmani više ne daju rezultate, stručnjaci preporučuju uklanjanje biljke iz doma. Važno je napomenuti da se takav materijal ne odlaže u kompost, već u kućni otpad.

Problem može nastati i kada biljka jednostavno prerase predviđeni prostor. Iako je bujan rast obično znak dobre njege, ponekad niti obrezivanje ni veći lonac ne pomažu u uklapanju u interijer. Tada je dobro razmotriti doniranje u ured, školu ili prijateljima, a kao uspomenu zadržati reznicu koja će narasti u manji, praktičniji oblik.

Premalo prostora

U mnogim domovima javlja se i fenomen »previše biljaka u premalo prostora«. Zagušeni prozori, nedostatak svjetla i teško održavanje takvih kompozicija ukazuju da je vrijeme za racionalizaciju. Osim što će prostor ponovno prodisati, preostale biljke imat će više prilike za zdrav rast.

Na odluku može utjecati i promjena osobnog ukusa. Biljka koja se nekad savršeno uklapala u interijer danas možda više ne odgovara stilu doma. Ako se ni premještanjem ne postiže željeni sklad, najčešće je najbolje potražiti joj novi dom.

Posebnu pozornost treba posvetiti kućnim ljubimcima. Brojne popularne sobne biljke – od monstera do raznih ljiljana – sadrže spojeve koji mogu biti opasni za mačke i pse. Ako su ljubimci skloni grickanju listova, rizik jednostavno nije vrijedan držanja takve biljke u domu.

Ponekad je, dakle, oproštaj najzdraviji korak - za vas, vaš dom i ostatak vaše zelene obitelji.

PREVIŠE JE PREVIŠE

U mnogim domovima javlja se i fenomen »previše biljaka u premalo prostora«. Zagušeni prozori, nedostatak svjetla i teško održavanje takvih kompozicija ukazuju da je vrijeme za racionalizaciju

UNSPLASH

Vlastiti uzgoj može donijeti uštedu, mali vrt ili nekoliko tegli na prozoru mogu primjetno smanjiti kućne troškove

Vrt kao spas za kućni budžet

Unestabilnim vremenima društvo se često vraća jednostavnijim i održivijim navikama. Tako su tijekom svjetskih ratova obiteljski vrtovi bili ključan izvor svježih namirnica, a sličan se trend ponovio u pandemiji, kada su mnogi zasadili svoje prve gredice. Vrtlarstvo pritom nije samo način uštede, nego i izvor osjećaja kontrole, povezanosti s prirodom i osobnog zadovoljstva.

Čak i mali vrt ili nekoliko tegli na prozoru mogu primjetno smanjiti troškove kupnje hrane. U većini klimatskih zona moguće je uzgajati raznovrsno povrće, voće i začinsko bilje – od rajčica i salata do bosiljka i peršina. Ulaganje u sjemenke pritom je minimalno, a kada biljke počnu davati plodove, razlika u troškovima brzo se osjeti. Višak uroda moguće je sačuvati zamrzavanjem ili konzerviranjem, čime se dodatno produljuje iskoristivost.

Vlastiti uzgoj smanjuje ovisnost o promjenama cijena u trgovinama i daje veću samostalnost. Čak i skroman prostor može biti vrlo produktivan ako se pametno iskoristi – primjerice kombiniranjem kultura koje se dobro slažu ili sadnjom biljaka koje daju više berbi kroz sezonu.

Suprotno čestom mišljenju, početak ne mora biti skup. Nekoliko tegli na balkonu ili u dvorištu često je sasvim dovoljno. Stare posude, sanduci ili lonci mogu poslužiti kao odlične žardinjere, uz uvjet da su izrađeni od sigurnih materijala.

No vrtlarstvo donosi i dobrobit koju je teško izmjeriti – pozitivan utjecaj na mentalno zdravlje. Rad s biljkama smiruje, potiče strpljenje i pomaže da se barem nakratko isključimo iz užurbanog ritma. Mnogi vrtlari kažu da im vrt postaje mjesto odmora i zajedništva, osobito kada se u njega uključi cijela obitelj.

Vrtlarstvo tako postaje više od hobija – ono je način života koji spaja ekonomičnost, održivost i mir.

iSTOCK

Enogastro KUTAK

VINSKE KRONIKE VINČIĆ, GRAŠAC, GRAND FRU, 2020.

Vinogradi vinarije Vinčić

VINARIJA VINCIC

Fruška gora piše novo poglavlje vinske povijesti

Budući da Srbija nije dio europske vinske administracije, brendiranje i plasman na globalno tržište zahtjevniji su. Ipak, sve je više predanih vinara koji pomiču granice. Jedan od njih je Aleksandar Vinčić, s vinarijom i vinogradima smještenima neposredno uz hrvatsku granicu, čiji uspjeh simbolizira novu vinsku renesansu Srbije

Manuela PLOHL

Ponekad, kad se vina s druge strane Dunava pojave na našem tržištu, teško je ne zapitati se – što i kako rade naši susjedi. Govorimo o vinogradarima istočnih dijelova Fruške gore, gdje vinogradi valovito prelaze srijemsku ravnicu. Iako geološki val započinje u Slavoniji, s druge strane granice, vinska priča dobiva novi zamah, privlačeći pažnju europskih sommeliera i kritičara.

Fruška gora u Vojvodini ima dugu, složenu vinarsku tradiciju. Vinogradi postoje još od rimskog doba, a crkvene zajednice i plemići stoljećima su razvijali vinogradarstvo. Povijesti istočnog i zapadnog dijela Fruške gore neraskidivo su povezane, iako pripadaju različitim državama. Krajem 19. stoljeća vinograde je pogodila filoksera, no obnovljeni su i postali važan dio kulturnog i pejzažnog identiteta regije.

Rastuća scena

Nekada otok u Panonskom moru, Fruška gora danas čuva razne vrste tla bogata mineralima. U kombinaciji s kontinentalnom klimom i svježim vjetrovima, terroir daje skladna, živahna i duboko mineralna vina.

Iz hrvatskog pogleda, vinarstvo u Srbiji – posebno na Fruškoj gori – rastuća je scena s velikim potencijalom. No, vinari se suočavaju i s izazovima: stabilnost kvalitete, prepoznatljivost brenda i internacionalna vidljivost još su otvoreni zadaci. Iako, sve navedeno prati popriličan interes europske vinske javnosti, na koji se očekuje da vinari ispravno i brzo odgovore.

Budući da Srbija nije dio europske vinske administracije, brendiranje i plasman na globalno tržište zahtjevniji su. Ipak, sve je više predanih vinara koji pomiču granice. Jedan od njih je Aleksandar Vinčić, s vinarijom i vinogradima smještenima neposredno uz hrvatsku granicu, čiji uspjeh simbolizira novu vinsku renesansu Srbije.

U svijetu vina rijetki trenuci pretvore čašu u simbol cijele regije. Upravo to se dogodilo Aleksandru kada je njegov Grašac osvojio »Best in Show« na Decanter World Wine Awardsu, u Londonu. Nagrada je potvrdila da istočni obronci Fruške gore sada imaju glas koji odjekuje i izvan Srbije. Best in Show dodjeljuje se tek nekolicini vina među tisućama uzoraka. Sličan trenutak ponosa Hrvatska je doživjela 2016. godine, kada je Veraldin Refošk iz Istre ponio istu titulu. Danas Vinčićev uspjeh nosi sličnu težinu za Srbiju: dokaz da, unatoč složenom putu brendiranja, i njihova vina mogu doseći svjetski vrh.

U vinu se uživa i kroz izbor prostora za degustaciju

VINARIJA VINCIC

Samo iznimne godine

Iako osnovana 2020., vinarija Vinčić nosi naslijeđe staro više od 250 godina. Povijest je zapisala kako je 1771. obitelj platila ikonostas za crkvu vinom – simbol spoja tradicije, identiteta i duhovnosti. Aleksandar danas, nastavlja posao djeda Gavrila, koji je prve trsove posadio 1975. godine.

Grašac, u nas graševina, spaja terroir Fruške gore i finesu međunarodnih zahtjeva. Vinarija godišnje proizvodi oko 20.000 litara sa šest hektara vinograda, ali samo u najboljim berbama. Godine 2021. i 2022. Vinčići nisu radili berbe, jer proizvode isključivo u iznimnim godinama.

Vinogradi im se pružaju na položajima Zaravan i Gvozdenjak, na 220 metara nadmorske visine te rastu na tlima bogatim sedimentima Panonskog mora. Crvena, glinasto-ilovasta i kamenita tla, diktiraju naknadnu aromatiku u vinima, a uz česte panonske vjetrove, vinima daju svježinu, strukturu i mineralnost.

Vinogradi su na svega 500-tinjak metara od hrvatske granice, a dio njih leži na samoj liniji razgraničenja, dok je vinarija udaljena 13 kilometara od granice i nalazi se u Šidu.

Ambasador Fruške gore

U tijeku je izgradnja i nove vinarije – ne samo podruma, već i kulturnog prostora koji će objediniti vino, umjetnost i turizam. Fruška gora sada ne samo da proizvodi vino, već ga želi pokazati, doživjeti i ispričati.

Grašac je vino koje je Vinčića proslavilo na manifestaciji Decanter World Wine Awards, no portfolio vinarije uključuje i Grašac iz amfore, Pet-Nat od pinot noira i Grašac Grand Fru – vino koje ćemo danas detaljnije opisati.

Srbija će možda trebati još vremena da kapitalizira uspjeh svojih vrhunskih vinara, ali jedno je sigurno – s Vinčićem, Fruška gora je dobila svog ambasadora. On ne puni samo čaše, već vraća ponos regiji koja dugo čeka svoj trenutak na svjetskoj vinskoj karti.

ARISTOKRATSKO VINO

Kada čašu vina Vinčić Grand Fru iz berbe 2020. podignete prema svjetlu, otkriva se nježna, zlatna nijansa koja nagovještava slojevitost i eleganciju. Riječ je o Grašcu sa srijemskih padina Fruške gore, gdje vinova loza uživa u mineralnim tlima nekadašnjeg Panonskog mora. Ovdje, graševina pokazuje svoj puni karakter, izražajna i suptilna, bez pretjerivanja koje bi umanjilo njezinu autentičnost. Miris otvara paletu voćnih i cvjetnih tonova: meki, fini vosak, breskva i zrela marelica plešu s medenim nijansama grožđa i nježnom dozom žutih krušaka, jabuka i dunja. Elegantna svježina i bogata mineralnost, uz laganu dimno-slatku umami notu, daju kompleksnost i sofisticiranost, podsjećajući na vino koje se stvara za damastni stol finog restorana, gdje svaka kap priča, priču jedninstvenim jezikom terroira. Na nepcu Grašac je čist, dugačak i snažan – vino s teksturom koja zadovoljava i sommeliera i strastvenog ljubitelja vina. Limunska aromatika balansira punu strukturu tijela, dok mineralnost i suptilni začinski i flanelni tonovi stvaraju dubinu i osjećaj kontinuiranog kretanja aroma. Odležavanje u velikim hrastovim bačvama i na finim talozima oplemenjuje vino suptilnim notama drveta. No ništa u ovom vinu nije prenaglašeno. Snažno, ali izbalansirano, aromatski moćno, ali opet decentno. Posebnost ovog vina je i način pripreme: sedam različitih frakcija pažljivo je spojeno, odležavano na finim talozima, a zatim je vino provelo dodatnih 12 mjeseci u bačvama te još mjesece u boci, što mu daje strašan karakter i karizmu. Rezultat je bijelo vino koje nije samo pravi predstavnik sorte, već i odraz filozofije vinara: preciznost, strpljenje i potpuna predanost terroiru. Ujedno, s obzirom na sofisticiranost i dubinu koju ova graševina pokazuje, naziv Grand Fru djeluje pomalo stilistički neujednačeno u odnosu na ozbiljnost samog vina. Uvjerenja sam kako ovako kompleksno i elegantno vino zaslužuje ime koje s istom mjerom dostojanstva i autentičnosti odražava njegov karakter. Slične primjere susrećemo i s naše strane granice, gdje nazivi vina ponekad ne uspijevaju utjeloviti esenciju vina. Iako kvaliteta vina time nije umanjena, pažljivije promišljen naziv, onaj koji ne podsjeća na nazive sa slavnih svjetskih etiketa, već crpi inspiraciju iz identiteta vlastitog kraja, dodatno bi osnažio brend samog vina i prepoznatljivost na svjetskoj sceni. Zaključno, Grašac Grand Fru 2020. složeno je, gotovo »aristokratsko vino« – spoj mineralnosti, profinjene voćnosti i suptilnih hrastovih nota, s iznimnim potencijalom daljnjeg starenja, a u svakoj čaši osjeća se puls Fruške gore – tlo, vjetar i ruke koje ga njeguju.

VICTOR SANCHEZ Trener Rijeke imao je premijeru protiv Lokomotive na Rujevici, sad je imp

Mišković i ja razmišljam

Rijeka ima tu sjajnu povezanost momčadi s navijačima. Mi igramo s dušom pa ja i kao trener i kao navijač uživam u tome i u podršci s tribina. Nogomet je emocija. A kvaliteta naše igre čini nas optimistima - kaže Sanchez

MARKO GRACIN

PAKLENI RITAM UTAKMICA - Victor Sanchez

Danijel VUKUŠIĆ

RIJEKA Europa je na neko vrijeme ad acta, slijedi nam jedini i kakav god bio - voljeni HNL. Nedjelja, 15 sati, Rijeka kod Lokomotive na Maksimiru. Prijenos i na MAXSportu i na HTV-u. Na tribinama neizostavna, fenomenalna Armada i pokoja stotina zagrebačkih kibica. Onih divnih, apsolutno zaraženih nogometom koje ne zanima ni koliko je hladno, ni igra li Dinamo ili Lokomotiva, niti tko je protivnik. Ekipa koje ima u svakom gradu. Ako se negdje igra nogomet, oni su na stadionu.

Atmosfera na velikoj maksimirskoj stadionskoj ruini može biti svakakva osim poticajne pred punim tribinama, ali ako si prvak Hrvatske, onda ti taj dio priče mora biti zanemariv. Igraš za sebe, za klub, za navijače, za to da vratiš Rijeku u vrh. Taj motiv nosiš u sebi ili mijenjaj posao. Ili klub.

Victor Sanchez del Amo vjerojatno će malo jače izrotirati sastav jer odmah je u uvodu podvukao kako je kalendar gust, protivnik fizički moćan, a teren zahtjevan te kako će u odabiru početne momčadi tražiti ravnotežu taktike i fizičke spreme.

- Svjesni smo da nam se nastavlja vrlo zahtjevan raspored. Ali nas i veseli nas što smo u takvoj situaciji jer to znači da je momčad na visokoj razini i konkurentna u svim natjecanjima. Dolazimo iz vrlo dobrog nastupa protiv AEK-a u Konferencijskoj ligi. Nažalost, nismo uspjeli doći do pobjede, ali igrači su odigrali jako dobro. Da, nedostajalo nam je malo sreće u završnici. Sada se okrećemo novoj utakmici, ponovno fokusirani na domaće prvenstvo - počeo je Sanchez.

Znamo sve o Lokomotivi

Što danas znate o Lokomotivi, a niste znali u vašem debiju na klupi Rijeke?

- Znali smo i tada njihove jasne obrasce. Lokomotiva je fizički vrlo snažna momčad, a od prve utakmice do danas dodatno su napredovali, s vremenom su podigli fizičku spremu, mogu držati još viši tempo i još veći ritam kroz cijelu utakmicu. Agresivni su u visokom presingu, igraju vrlo direktno, imaju visoke i snažne igrače koji su dominantni u duelima. I mi moramo biti spremni za tu borbu jedan na jedan. Moramo biti dobro organizirani kako bismo izbjegli situacije u kojima su fizički jači od nas. Pametnom igrom i organizacijom igre možemo se nositi s tim izazovom - kaže Španjolac s riječke klupe.

Kreilachova ozljeda

Odigrali ste dvije utakmice pred svojom publikom u sjajnom ambijentu. Sad vas čeka sablasno more praznih sjedalica na Maksimiru?

- Ne obraćam pažnju na takve stvari. Fokusiramo se isključivo na ono što možemo kontrolirati. Ovo ne možemo i zato nije bitno. Fokus je na terenu, na igri, na protivniku i na našim igračima. Sve izvan toga ne smije nam uzeti energiju.

Postoji li šansa da vidimo Kreilacha barem nekoliko minuta prije zimske stanke?

- Ne znam. Ne radim takve prognoze i informaciju o tome najbolje je prepustiti Damiru. Ne napreduje i situacija je teška, ali to je nešto o čemu on treba govoriti. Ono što mogu reći jest da, nažalost, trenutačno ne možemo računati na njega - objasnio je Sanchez te zapravo, ne ističući to izrijekom, potvrdio da je Kreilach out najmanje do kraja jeseni.

Odličan pristup

- Čeka nas jako ozbiljan protivnik i dvoboj s Lokomotivom bit će još zahtjevniji od onog protiv AEK-a. Lokomotiva je fizički jaka momčad, igraju odlične utakmice s puno tranzicija, čak i slažu tranziciju na tranziciju pa za takvu fizičku borbu morate biti spremni. To nam je cilj, suprotstaviti se ovom teškom suparniku i... Pokušati osvojiti tri boda - počeo je Sanchez.

U posljednje dvije utakmice ste neposredno prije početnog zvižduka ostajali bez igrača zbog želučanih viroza. Kakva je situacija s Devetkom, ima li još viroznih ili ozlijeđenih osim Kreilacha i Škorića?

- Obično takve informacije saznamo vrlo blizu utakmice. Ovo su neki »pametni« virusi, čuvaju informaciju, čekaju do pred utakmicu pa nam u posljednji tren jave da imamo novog igrača s problemima zbog kojeg treba mijenjati sastav - smijao se Sanchez. - Ne, nema novih problema. Trenutačno je sve u redu. Vidjet ćemo kako će se Devetak osjećati, kakvu će imati energiju. Nadamo se da nećemo imati novih komplikacija, ali nikad se ne zna. Sada je to razdoblje, virusi su posvuda. Svaki igrač ima svoju obitelj, mnogi imaju djecu... Svi se s time susrećemo. Nadamo se da u ovom razdoblju s gustim rasporedom i malo vremena za oporavak nećemo imati dodatnih problema.

Svoj ste posao na klupi Rijeke počeli upravo protiv Lokomotive. I uzeli su vam bod na Rujevici. Vrijeme za revanš u stilu prvaka, za pobjedu na njihovom terenu?

- Baš smo analizirali tu prvu utakmicu. Jer Lokomotiva igra u vrlo prepoznatljivim obrascima. Jako su napredovali, kao i sve momčadi. Hrvatska liga je na vrlo visokoj razini. To je izvrstan miks mladih, talentiranih i gladnih igrača, dobre taktike i velike fizičke pripremljenosti. Zato je liga zahtjevna i svi konstantno napreduju. Sada počinjemo ponovno igrati protiv ekipa s kojima smo se

Aleks Stojaković, 21-godišnji ofenzivac iz Slovenije, član društva s Kajzerice koje je 5. listopada zadnji put osvojilo tri bo

Moramo posebno pripaziti na Fr

Moguće je da će igrači Rijeke biti umorni nakon nastupa u Konferencijskoj ligi, ali to je nešto o čemu ne razmišljamo. Gledamo isključivo sebe i znamo da protiv suparnika takvog kalibra moramo biti na svom maksimumu - kaže Stojaković

ZAGREB Lokomotiva danas dočekuje Rijeku s nizom od pet utakmica bez pobjede pod okriljem SuperSport HNL-a. Društvo s Kajzerice zadnji put je osvojilo tri boda 5. listopada, kada je savladan Dinamo (2:1), a u međuvremenu je u prvenstvu uknjižilo remije s Vukovarom 1991 (1:1), Slaven Belupom (1:1) i Osijekom (1:1) te poraze od Istre 1961 (1:2) i Gorice (1:4). U međuvremenu je prije mjesec dana stigla pobjeda nad trećeligašem Varteksom u osmini finala SuperSport Hrvatskog kupa (4:0), koju je obilježio hat-trick Aleksa Stojakovića unutar samo trinaest minuta.

- Tri boda su uvijek naš cilj. Protiv Rijeke idemo na pobjedu, i tu nema kalkuliranja i igranja na nulu, bez obzira na snagu suparnika. Želimo prekinuti taj niz u prvenstvu - kaže Stojaković, koji je ove sezone u HNL-u upisao tri gola i jednu asistenciju.

Lokosi danas ne mogu računati na ozlijeđenog Fabijana Krivaka, a upitni su nastupi Marka Vešovića, Domagoja Antolića i Dušana Vukovića zbog zdravstvenih problema.

- Držimo dobru razinu igre i samo nam detalji nedostaju da zabijemo još koji gol više. Svaki dan radimo na realizaciji i nadamo se da ćemo pokazati poboljšanje u tom segmentu. Što se tiče utakmice s Rijekom, znamo da će trener složiti taktiku koja nam može donijeti uspjeh - dodaje Stojaković.

Nije tajna da u nogometu postoji mantra koja kaže da momčadi koje su pod tjednom nastupale u klupskim natjecanjima UEFA-e idućeg vikenda nisu na vrhuncu svog energetskog kapaciteta. To me na Kajzerici nitko ne pridaje pažnju.

- Moguće je da će igrači Rijeke biti umorni nakon nastupa u Konferencijskoj ligi, ali to je nešto o čemu ne razmišljamo. Gledamo isključivo sebe i znamo da protiv suparnika takvog kalibra moramo biti na svom maksimumu. Mislim da smo tijekom ove sezone dovoljno puta dokazali da znamo i možemo igrati kvalitetan nogomet - objašnjava 21-godišnji ofenzivac iz Slovenije.

Unatoč nešto slabijem bodovnom ulovu u zadnjih mjesec i pol dana, Lokosi vjeruju u sebe i računaju da danas mogu osvojiti tri boda u sučeljavanju s aktualnim prvakom. S druge strane, itekako su svjesni snage i kvalitete

Š. ZELIĆ/PIXSELL

JADRAN - MLADOST 11:16

Vaterpolisti Mladosti pobjednici su Kupa Hrvatske. U finalu u Šibeniku Zagrepčani su svladali splitski Jadran 16:11 (6:2, 3:2, 4:2, 3:5). Za Mladost to je 11. trofej pobjednika Kupa Hrvatske, prvi poslije pet godina. Splićani su nakon nešto više od jedne minute igre ostali bez Marinića Kragića i Zovića, isključenih do kraja dvoboja.

9. put Francuz Sebastien Ogier (Toyota) osvojio je naslov svjetskog prvaka u reliju, izjednačivši rekord svog sunarodnjaka i imenjaka Loeba

...erativ pobijediti ih u Zagrebu

...no jednako...

Utakmice 15. kola:

Vukovar 1991 - Osijek	2:2
Hajduk - Varaždin	1:1
Istra 1961 - S. Belupo	1:1
Lokomotiva - Rijeka	15.00
Gorica - Dinamo	pon 18.00

Hajduk	15	9	3	3	23:14	30
Dinamo	14	9	1	4	28:13	28
S. Belupo	15	6	4	5	22:22	22
Varaždin	15	5	5	5	17:18	20
Istra 1961	15	5	5	5	15:19	20
Gorica	14	5	3	6	19:21	18
Lokomotiva	14	4	6	4	16:20	18
Rijeka	14	4	5	5	22:17	17
Osijek	15	2	6	7	13:19	12
Vukovar '91	15	2	6	7	15:27	12

Sljedeće kolo (6. prosinca): Slaven Belupo - Gorica (5. prosinca), Dinamo - Hajduk, Rijeka - Vukovar 1991, Varaždin - Lokomotiva (7. prosinca), Osijek - Istra 1961 (7. prosinca).

Stadion Maksimir - Sudac: Ante Terzić (Podstrana)

susreli u prvom dijelu sezone i jasno vidimo njihov napredak. Ali... Isto tako vidimo da smo i mi jako napredovali! Takav je sport. Ako ostaneš na istoj razini, drugi će te prestići. Ne smijemo izgubiti mentalitet svakodnevnog napretka. I tu smo na dobrom putu, igrači imaju odličan pristup i vidi se napredak moje momčadi.

Emocija

Rezultat u posljednjoj utakmici nije bio onakav kakvom smo nadali, ali razina Rijekine igre, kao i utakmicama prije toga, daje razlog za optimizam. Zapravo i kad ne pobijedite, rastete iz utakmice u utakmicu?

- Radimo na tome. I još nešto mi je vrlo važno, osjećamo povezanost s navijačima. Volim da moje momčadi imaju dušu: da igraju sa žarom i s dovoljno kvalitete da se povežu s navijačima. Kao navijač uživam u tome, svi koji vole ovaj sport dijele tu strast. Volim to osjetiti kod svoje momčadi, a ne samo da brojim statistiku i rezultate. Želim osjetiti nogomet i to pokušavam prenijeti igračima, da igraju s osjećajem, a ne samo s taktikom. Kad to uspiješ, povežeš se s navijačima. To je moja filozofija. Nije samo taktika, kondicija i brojke, ima tu i emocija.

Jeste li bili u kontaktu s predsjednikom nakon zadnje dvije utakmice i ako jeste, što vam je rekao?

- Jesam, ali ne samo nakon ovih dviju utakmica, u kontaktu smo svaki tjedan. Imamo vrlo dobru komunikaciju sa sportskim direktorom, upravom i predsjednikom. On je osoba kod koje se vidi da, iznad profesionalnog, postoji i ljudski aspekt. Puno mu je stalo do toga i to mi se jako sviđa jer dijelim tu filozofiju. Ako se brineš o ljudima koji rade za tebe, posao ide bolje. U sportu smo ponekad toliko fokusirani na učinak i rezultat da zaboravimo da iza toga stoje ljudi. Kad brineš o ljudima i izvedbe su bolje. U tome se predsjednik i ja 100 posto slažemo. U stalnom smo kontaktu i osjećam da je zadovoljan i radom i rezultatima. Ne želim govoriti u tuđe ime, ali moj je dojam vrlo jasan, svi smo usklađeni i guramo u istom smjeru. I uvjereni smo da smo na dobrom putu - rekao je Sanchez.

Doći će i serija naših pobjeda

Igrate dobro, ali bodovni učinak je ispod očekivanja. Je li pritisak, imperativ osvajanja tri boda u svakoj narednoj utakmici utoliko veći i teži za momčad?

- Ma na to sam već puno puta odgovorio. Pritisak je maksimalan, uvijek. Kad želiš pobijediti i to ne bilo kako nego na pravi način, ja ne znam može li biti veći pritisak od toga neovisno o broju osvojenih bodova. Svjesni smo okruženja u profesionalnom sportu, ne ovisi sve o nama jer i protivnici žele isto. Svaka utakmica je prilika da budeš bolji i pametniji od protivnika. Na dobrom smo putu. Momčad napreduje i igra vrlo dobro. Nadamo se da ćemo poboljšati realizaciju, jer uzorak je isti od početka sezone - stvaramo puno prilika, a previše promašujemo. A to je ključno za rezultat, učinkovitost u oba kaznena prostora. Zadovoljan sam jer vjerujem da će rezultati doći ako nastavimo igrati ovako konzistentno. Onda će doći i kontinuitet pobjeda - uvjeren je trener Bijelih.

...oda

...ruka

suparnika, s naglaskom na, naravno, Tonija Fruka.

- Nema sumnje da nas očekuje teška i zahtjevna utakmica. Ove sezone već smo igrali na Rujevici i uvjerili smo se da je Rijeka stvarno kvalitetna ekipa. Na kraju krajeva, u prošlom kolu su zabili pet komada Hajduku. Sada su zbog toga sigurno puni samopouzdanja, a imaju i Tonija Fruka koji je na toj utakmici zabio hat-trick. Jasno nam je da na njega moramo posebno pripaziti - zaključuje Stojaković.

D. PETROVIĆ

S. MIDŽOR/PIXSELL

NEMA IGRANJA NA NULU - Aleks Stojaković

Hajduk i Varaždin remizirali u derbiju kola

Duvnjak eurogolom otkinuo bod lideru

Gosti su poveli sjajnim pogotkom Duvnjaka (44'), a Splićani izjednačili golom Šege (54'). Varaždin od 70. minute igrao bez isključenog Boršića

Z. BARIŠIN/PIXSELL

SVAKOME PO BOD - Niko Sigur i Mario Marina

SPLIT ›› Utakmica 15. kola: Hajduk - Varaždin 1:1 (0:1). Stadion Poljud. Sudac: Dario Bel (Osijek). Strijelci: 0:1 Duvnjak (44'), 1:1 Šego (54'). Žuti kartoni: Šego, Šarlija, Livaja (Hajduk), Jovanov (Varaždin). Crveni karton: Boršić (70'-drugi žuti).

HAJDUK: Silić, Hodak (61' Karačić), Šarlija, Mlačić, Hrgović (72' Hrgović), Sigur, Pajaziti (80' Sanyang), Almena, Krovinović, Rebić (61' Livaja), Šego.

VARAŽDIN: Zelenika, Jovanov (90'+2' Jovanovski), Škaričić, Barać, Boršić, Marina (72' Puclin), Duvnjak, Latković (73' Tepšić), Mamić, Vuk, Mamut (63' Tavares).

U prvom subotnjem susretu 15. kola HNL-a nije bilo pobjednika, nogometaši Hajduka i Varaždina odigrali su na Poljudu 1:1 (0:1) čime su Splićani drugu ligašku utakmicu u nizu ostali bez pobjede.

Gosti su poveli sjajnim pogotkom Duvnjaka u 44. minuti, dok je na 1:1 izjednačio Šego u 54. minuti.

U uvodnim minutama nešto su više loptu u svojim nogama imali igrači Hajduka, ali prvo uzbuđenje su kreirali gosti. U 7. minuti je Jovanov pred domaća vrata uputio mješavinu udarca i ubačaja, ali niti je lopta bila precizna, niti je do nje stigao napadač Mamut.

Taj pokušaj bio je jedini vrijedan spomena u uvodnih pola sata igre. Gusto i organizirano se Varaždin branio i čekao svoju šansu, dok su Splićani pokušavali pritiskati i napadati, ali ovaj put nisu bili niti malo konkretni.

Veliku šansu gosti su propustili u 34. minuti kada je Mamić uposlio Vuka, a ovaj nije uspio zaobići domaćeg vratara Silića koji je spriječio najgore. Deset minuta kasnije ipak nije bilo spasa za Silića i Hajduk nakon briljantnog pogotka Duvnjaka. Igrač Varaždina je bio prvi na odbijenoj lopti te je sa skoro 25 metara potegnuo poluvolej, a lopta se efektno od grede odbila u mrežu za vodstvo Varaždina - 0:1.

Tek je primljeni pogodak razbudio Hajduk koji je najbolju šansu stvorio u nadoknadi prvog dijela. Glavom je pucao Rebić, a lopta završila na vratnici.

Uspio je Hajduk brzo početkom nastavka izjednačiti i to zaslugama Zelenike. U 54. minuti pogriješio je vratar Varaždina koji je dodao loptu Almeni, a ovaj je asistirao Šegi koji je bio miran i precizan za - 1:1.

Nakon sat vremena igre na travnjak je istrčao Livaja, a gosti su po drugi put mogli povesti u 69. minuti. No, Mamut je dugo čekao i isparila je time opasnost po Hajduk koji je u 70. dobio novi vjetar u leđa. Tada je Boršić zaradio drugi žuti karton.

Livaja je imao šansu u 75. minuti. Uputio je volej udarac koji je otišao iznad grede. Pet minuta kasnije odličan pokušaj Almene zaustavio je Zelenika, dok u nastavku akcije Pajaziti nije bio precizan. S igračem više Hajduk je potpuno dominirao i nizale su se šanse pred gostujućim vratima.

Na ulasku u sudačku nadoknadu imao je domaćin novu šansu. Iz blizine je pucao Šego glavom u bliži kut, ali i taj je udarac iščupao gostujući Zelenika i sačuvao veliki bod na Poljudu.

Istra 1961 - Sl. Belupo 1:1

Istra 1961 - Slaven Belupo 1:1 (0:1). Gradski stadion Aldo Drosina. Gledatelja: 1.574. Sudac: Patrik Kolarić (Čakovec) - 6. Strijelci: 0:1 Nestorovski (45' - 11m), 1:1 Prevljak (90'+3'). Žuti kartoni: Koski, Maurić (Istra 1961), Caimacov, Žuta (Slaven Belupo).
ISTRA 1961: Kolić 6, Koski 6,5, Robertsson 6 (77' Heister -), Kumar 6,5, Jay 6
(69' Prevljak) 7, Ayuma 6 (61' Djuric 6), Radošević 6,5, Maurić 6,5, Frederiksen 6, Lončar 6,5 (77' Bangura -), Lawal 7.
SLAVEN BELUPO: Čović 6, Krušelj 6, Božić 7, Kovačić 6,5, Žuta 6 (86' Jakir -), Caimacov 6 (70' Liber) 6,5, Ćubelić 6,5, Šuto 6 (86' Filipović -), Jagušić 6,5, Mitrović 6 (80' Međimorec -), Nestorovski 6,5.
Farmaceute je u vodstvo doveo Nestorovski u 45. minuti iz kaznenog udarca nakon što je lopta u ruku pogodila Robertssona, da bi se u 93. minuti ukazao Prevljak i kreirao remi svojim drugim prvenstvenim golom. (I. C.)

UKRATKO

DANIELI TOPIĆ ZLATO

Daniela Topić i Stipe Barić

HKS

KAIRO ›› Daniela Topić osvojila je zlatnu medalju na Svjetskom prvenstvu u parakarateu. U finalnom susretu kategorije K22 za osobe s intelektualnim poteškoćama Daniela Topić je bila bolja od Slovakinje Lucke Vlkove 39,5;39,0. Daniela je osvojila broncu na SP-u u Budimpešti prije dvije godine.

Stipe Barić nastavio je uspješan rezultatski niz, osvojivši u broncu istoj kategoriji. Josip Šteko izgubio je susret za brončano odličje u kategoriji K10 za slijepe i slabovidne, a još su nastupili Toma Goatti Matijević, Roko Boduljak, Niko Žutelija i Petar Harambašić.

Ivan Kvesić ostao je bez finala u četvrtfinalu kategorije -84 kg. U četvrtfinalu je pobijedio Marokanca Mehdija Sritija (5:2), ali u polufinalu je poražen od Turčina Arslana Hasana (2:2) i danas će se boriti za broncu.

ZRINKA LJUTIĆ SEDMA

COPPER MOUNTAIN ›› Zrinka Ljutić zauzela je sedmo mjesto u veleslalomu Svjetskog kupa u Copper Mountainu. Ljutić, koja je imala treće vrijeme druge vožnje, zaostala je 1.55 sekundi za Novozelanđankom Alice Robinson. Druga je bila Austrijanka Julia Scheib (0.96), a treća Norvežanka Thea Louise Stjernesund (1.08). Za Robinson to je peta pobjeda u Svjetskom kupu u karijeri.

Danas skijašice voze slalom (18 i 21 sat). (Z. H.)

PIASTRIJU SPRINT U KATARU

LUSAIL ›› Australac Oscar Piastri (McLaren) pobjednik je sprint utrke za Veliku nagradu Katra Svjetskog prvenstva u Formuli 1. Piastri je startao s prve pozicije te je vodio od prvog do zadnjeg metra utrke, slaveći ispred Britanaca Georgea Russella (Mercedes) i Landa Norrisa (McLaren), dok je branitelj naslova svjetskog prvaka Nizozemac Max Verstappen (Red Bull) završio na četvrtom mjestu.

Norris je i dalje vodeći u ukupnom redoslijedu vozača s 396 bodova, Piastri se primaknuo na 22 boda zaostatka, dok Verstappen zaostaje 25 bodova. Do kraja sezone su ostale još dvije utrke, današnja i za VN Abu Dabija za sedam dana.

RIJEKA - SV. JAKOV 21:5

RIJEKA ›› Susret 5. kola Super lige boćara: Rijeka - Sv. Jakov-Jadranovo 21:5. Boćalište Podvežica. Rezultati, pojedinačno (2:0): Načinović - L. Šipek 13:4. Krug (2:0): Percan - Klarić 20:19. Par (2:0): Flego, Jelovica - Šaban, Petz 6:5. Trojka (2:0): Gulja, Cuculić, Dorić - Jerčinović ml., Poslek, A. Šipek 13:4. Brzinsko izbojanje (2:2): Načinović - Klarić 42/46:43/47, Cetina - A. Šipek 40/48:38/48. Precizno izbijanje (4:0): Gulja - Šaban 14:13, Dorić - Poslek 17:12. Brzinsko štafetno izbijanje (2:0): Načinović, Cetina - Klarić, A. Šipek 47/58:45/57. Pojedinačno (1:1): Percan - Jerčinović ml. 9:9. Par (4:2): JeloviCa, Načinović - Petz, Tomić 9:7, Flego, Dorić - Šaban, Klarić 7:8, Cuculić, Juretić - L. Šipek, Knežević 13:5.

Uvjerljiva pobjeda Riječana u derbiju susjeda. Inspiriranim domaćinima pripalo je nekoliko tijesnih dvoboja pa su na kraju ostvarili uvjerljivu pobjedu. U derbiju kola Pula je u Poreču pobijedila Istru17:9.

Ostali rezultati: Zrinjevac - Otok 23:3, Naklice - Metković 12:14. **Poredak:** Pula 15, Istra Poreč 12, Zrinjevac 9, Rijeka 6, Metković 6, Sv. Jakov-Jadranovo 3, Naklice 3, Otok 3 boda. (Z. H.)

SPORT NEDJELJOM

NOGOMET

PRVA ŽNL (13.30)
RIJEKA (Omladinsko): Stari grad - Omladinac
LOVRAN: Lovran - Rab
MALI LOŠINJ: Lošinj - Vihor
DELNICE: Goranin - Mune

KOŠARKA

PRVA LIGA (M)
CRIKVENICA (Gradska dvorana, 16): DepoLink Škrljevo - Omiš ČT

DRUGA LIGA - ZAPAD (M)
KRK (16): Krk - Pazin

ODBOJKA

SUPERSPORT SUPERLIGA (M)
ZAGREB (14): Dinamo - Rijeka

PRVA LIGA (Ž)
RIJEKA (Dvorana mladosti, 17): Rijeka - Olimpik

PRVA B LIGA - ZAPAD (Ž)
PAZIN (17): Pazin - Kostrena

DRUGA LIGA - ZAPAD (Ž)
CRIKVENICA (17.30): Crikvenica - Sv. Matej 06

TREĆA NL ZAPAD Nogometaši Pomorca remizirali s liderom u

Pazinki jesenski

BORBENO U ŽUKNICI - Adrian Blečić i Gabriel Buršić

D. MICULINIĆ

Kostrenjani i Pazinjani podijelili su bodove u ne odveć zanimljivoj, šahovskoj utakmici, nakon koje su svakako zadovoljniji Pazinjani koji su u domaćinskoj atmosferi Žuknice došli do jesenske titule

Denis FRANČIŠKOVIĆ

POMORAC	1
PAZINKA	1

KOSTRENA ›› Utakmica 15. kola Treće NL Zapad: Pomorac - Pazinka 1:1 (1:1). Stadion Žuknica. Gledatelja: 200. Sudac: Sandro Miličković (Rijeka) - 6,5. Strijelci: 0:1 Rojnić (10'), 1:1 Matković (45'+1'). Žuti kartoni: Lapić, Burul (Pomorac), N. Pavat (Pazinka).

POMORAC: Nicoletti 6, Bradarić 5,5 (od 62' Biškupović 5,5), Mikulica 6 (od 86' Pičuljan -), Stojković 6, Lapić 6, Blečić 5,5 (od 62' Mendrila 6), Burul 6, Benčić 5,5, Šprem-Veljavečki 6 (od 86' Ende -), Matković 6,5, Rupčić 6.

PAZINKA: Jadreško 6, E. Pavat 6, Rojnić, Buršić 6,5 (od 73' Tanković -), Ivetac 6 (od 79' Krištofić -), Lenić 6, Mofardin 6, Rabar 6, Munoz 5,5 (od 67' Prenc 5,5), Ivetić 6 (od 73' N. Pavat -), Maružin 5,5.

Pomorac i Pazinka podijelili su bodove u šahovskoj, ne odveć zanimljivoj utakmici, nakon koje su svakako zadovoljniji Pazinjani koji su u domaćinskoj atmosferi Žuknice došli do jesenskog naslova. Kostrenjanima je u toj utrci igrala samo pobjeda koju po prikazanom nisu zaslužili tako da su Pomorci nakon derbija nabijenog emocijama i vrijednim ulogom zasluženo morali čestitati Istranima.

Gosti iz Istre nametnuli su svoj gard od početka utakmice, djelovali čvršće, agresivnije i bili prvi na drugim loptama. Pritom su često koristili i elemente visokog presinga. Pomorci su se tražili, izgledali su poprilično nepovezano i puno griješili. Na ruku im nije išao niti rani minus, Pazinka je povela već u 10. minuti. Ivetić je pucao kraj gola, a lopta pritom zakačila domaćeg braniča, uslijedio je korner nakon kojeg je najsnalažljiviji bio Rojnić te kraj smušene domaće obrane poslao loptu u kut ukopanog Nicolettija - 0:1.

Bio je popriličan hladan tuš za Kostrenjane na ugodnom suncu studenog, a gostujuće plave dodatno su nosili i grlati navijači.

Čvrdsti bedem

Pazinka je stvorila čvrsti dvostruki bedem ispred svojih vratiju, a Pomorci, koji su ionako imali problema s organizacijom napada, teško su dolazili do prilika. Zapravo, onog toliko željenog sadržaja, dobrih prigoda i akcija bilo je na kapaljku. Rojnić i Lenić sigurno su dirigirali gostujućom obranom, a Blečić kao najistureniji domaći igrač teško je dolazio i do zraka i do lopte.

Bila je to igra s puno neforsiranih pogrešaka, nekako više su brige oba sastava vodila o svom golu i kako ne ispasti iz igre kroz neko otvaranje, nego kako ugroziti protivnika.

Bradarićeva šansa

I onda se pomalo neočekivano dogodio drugi najzanimljiviji detalj prvog poluvremena. U prvoj minuti nadoknade nakon ubačene lopte s lijevog krila, uža obrana gostiju loše je reagirala u petercu, bilo je to neuspješno čišćenje lopte, točnije više asistencija za Matkovića koji je samo podmetnuo glavu i poslao loptu u mrežu s četiri metra za svoj deveti ligaški pogodak - 1:1. Sudac je odmah označio kraj poluvremena koji je ovog puta vidno šokirao Pazinjane.

Pomorci su već na početku nastavka mogli povesti, Bradarić je u 46. minuti neočekivano izbio sam ispred vratara, ali nije najbolje reagirao,

Nogometaši Grobničana ostvarili prvu pobjedu ove sezone u posljednjem jesensk

Bosančić i Grgić ukrasili feštu

GROBNIČAN	3
ULJANIK	0

POČASNI UDARAC - Doris Miculinić i morčići Grobničana

MAVRINCI ›› Utakmica 15. kola SuperSport Druge NL: Grobničan - Uljanik 3:0 (1:0). Stadion Adelija Beba Haramija. Gledatelja: 500. Sudac: Zvonimir Matković (Osijek) 7. Strijelci: 1:0 Bosančić (41'), 2:0 Grgić (57'), 3:0 Grgić (79'). Žuti kartoni: Ciglar, Momčilovski (Grobničan), Zgrablić, Siljan, Malaj (Uljanik).

GROBNIČAN: Jurčević 6,5, Bosančić 7 (od 88' Rožajac -), Corelli 6,5, Pilčić 6,5 (od 78' Momčilovski -), Mrvčić 6,5 (od 71' Dukađin -), Vinarš 6,5, Delibegović 6,5, Grgić 8 (od 88' Katelan -), Ciglar 6,5, Batarelo 6,5 (od 88' Došen -), Srzentić 6,5.

ULJANIK: Bodetić 5,5, Gagula 6, Siljan 6, Perić-Komšić 5,5 (od 83' Malaj -), Zgrablić 6 (od 83' Vujanić -), Cukon 5,5 (od 46' Rossi 5,5), Žiković 5,5, Matas 5,5 (od 62' Giljanović 5,5), Ahmeti 5,5, Buić 5,5 (od 83' Yatera -), Šćira 6.

Konačno su i nogometaši Grobničana dočekali prvu drugoligašku pobjedu ove sezone. Iz 15. pokušaja, doduše pritom tek drugog pred svojim navijačima, upisali su trobod koji će im donijeti nešto mirniju zimsku stanku nakon koje će u čak 12 utakmica zaredom biti domaćini.

Utakmica je počela kratkim programom svečanog otvaranja novoga terena u kojem su pored predstavnika lokalne samouprave, klupske Uprave sudjelovali i Mići dondolaši. Klupskoj legendi Dorisu Miculiniću pripala je čast izvesti počasni udarac. Golgeteru Draženu Pilčiću, koji već sada ima osiguran status klupske legende, prije 15 dana pripala je čast zabiti prvi službeni pogodak na novom travnjaku, a blizu drugog pogotka bio je u 18. i 21. minuti. U obje situacije dobro je reagirao vratar Mihael Bodetić, inače brat Noela, prvotimca Rijeke.

Klinci Grobničana glasno su prizivali vodeći pogodak svojih seniora i dočekali ga u 41. minuti. Grgićev ubačaj Pilčić nije uspio primiti na vrhu peterca, ali odbijanac se pretvorio u idealnu asistenciju za

posljednjem jesenskom kolu

i naslov

Lopac: Nadam se da ćemo u Pazinu igrati za prvo mjesto

D. MICULINIĆ

Tomislav Lopac

Tomislav Lopac, trener Pomorca: - Bila je ovo šahovska partija dvaju različitih nogometnih stilov. U zadnjih šest, sedam utakmica ušli smo u neku malu krizu rezultata, jer tereni su postali oštećeniji. Mi igramo drugačiji tip nogometa od Pazinke, oni igraju dosta na prekid i duge lopte te imaju nekoliko jako dobrih pojedinaca koji to dobro prate. Nakon primljenog gola smo preuzeli igru, bili smo bolji i zasluženo izjednačili. U nastavku smo kroz igru htjeli do drugog pogotka i imali neke poluprigode. Sve u svemu remi je realan i čestitam Pazinci na naslovu. Nadam se da ćemo krajem svibnja u Pazinu igrati utakmicu za prvo mjesto. Nedostaje nam koji bod više, ali moramo biti zadovoljni.

Saša Lukman, trener Pazinke: - Bio je ovo pravi derbi najboljih ekipa u ligi. Mi smo odlično krenuli i nagrađeni smo pogotkom, a nakon toga smo malo patili do poluvremena. Drugo poluvrijeme smo kontrolirali iako nije bilo velikih šansi. Pomorac je po meni bio bolji jedino od 25. do 45. minute, sve ostalo je bilo na našoj strani. Činilo se da ćemo mi zabiti taj drugi pogodak, jer Pomorac je malo pao. Odluka? Nadam se da ćemo prije zadnje utakmice riješiti naslov, ali ako tako bude sigurno ćemo napuniti stadion.

Semafor

Rezultati 15. kola: Banjole - Novalja 4:0, Buje - Nehaj 2:1, Kraljevica - Crikvenica 0:0, Lokomotiva - Jadran-Poreč 6:1, OŠK Omišalj - Krk 1:0, Rudar - Halubjan 3:1, Vinodol - Naprijed 5:0.

Poredak: Pazinka 27, Buje 27, Pomorac 26, Krk 24, Kraljevica 22, Naprijed 20, Lokomotiva 20, Banjole 19, Rudar 18, Jadran 17, Vinodol 16, Halubjan 15, OŠK Omišalj 13, Novalja 11, Crikvenica 9, Nehaj 9.

lopta se odbila u korner. Gosti su uzvratili u 53. minuti iz prekida, Ivetić je ubacio u srce šesnaesterca, a Rojnić mlako pucao glavom u naručje Nicolettija.

Nastavak susreta donio je obostrano isti obrazac igre u kojem je bilo dosta opreza i igre za prevagu na sredini travnjaka. Monotoniju je donekle razbudila 76. minuta kada je Entony Pavat s više od 30 metara silovito opalio i na muke stavio Nicolettija.

Do kraja nije bilo velikih izbuđenja, pogodak je mogao pasti slučajno ili nakon neke veće pogreške. Pazinjani su burno proslavili jesenski naslov sa svojim brojnim navijačima.

Niko Gajzler, napadač Orijenta, nakon poraza Sesvetama u 16. kolu Prve NL

U posljednje vrijeme suđenje je užasno

Na poluvremenu smo imali jasan dogovor za nastavak, ali onda se dogodio drugi žuti karton Brautu koji nije trebao biti dosuđen - tvrdi prvi strijelac Crvenih

D. MICULINIĆ

AMBICIOZAN POGLED NA PROLJEĆE - Niko Gajzler

UTAKMICE 17. KOLA:

Opatija - Jarun	1:1
Sesvete - Orijent	1:0
Hrvace - Dugopolje	0:1
BSK - Dubrava	0:0
Rudeš - Karlovac	ned 12.30
Cibalia - Croatia	ned 13.30

Dugopolje	17	9	3	5	18:14	30
Rudeš	16	9	5	3	30:15	29
Dubrava	17	7	5	5	17:17	26
Karlovac	15	7	3	4	22:15	24
BSK	17	6	5	6	20:16	23
Cibalia	15	6	5	4	14:12	23
Sesvete	16	5	8	3	13:11	23
Orijent	17	4	8	5	20:18	20
Jarun	17	4	7	6	18:21	19
Hrvace	16	4	5	7	18:23	17
Croatia (Z)	16	3	5	8	16:20	14
Opatija	17	3	5	9	10:24	14

Sljedeće kolo (14. veljače 2026.): Croatia - Hrvace, Dugopolje - Rudeš, Karlovac - BSK, Dubrava - Opatija, Jarun - Sesvete, Orijent - Cibalia.

RIJEKA Nogometaši Orijenta porazom u Sesvetama zaključili su jesenski dio sezone. Krimejčani su odigrali vrlo pristojnu utakmicu, zapravo jednu od boljih u posljednje vrijeme, no to im nije bilo dovoljno da izbjegnu treći uzastopni poraz i tako produže niz bez pobjede na osam utakmica (pet remija i tri poraza). Doduše, ovoga puta pored nekih internih slabosti razloge poraza mogu tražiti i u sucu Nikolu Vukoviću (isključenja Filipa Brauta), ali i vrhunskoj reakciji Ivana Šaranića. Napadač Sesvećana početkom nastavka postigao je rijetko viđeni pogodak, koji je podsjetio na majstorije Zlatana Ibrahimovića.

Vjera u sebe

- Prije svega odigrali smo odličnu utakmicu - govorio je nakon utakmice Niko Gajzler, napadač Orijenta. - U prvom poluvremenu su nas naši domaćini malo stisnuli, ali nakon toga smo preuzeli inicijativu. Bila je to otvorena utakmica. Imali smo nekoliko šansi i šteta što nismo zabili. Na poluvremenu smo imali jasan dogovor za nastavak, ali onda se dogodio drugi žuti karton Brautu koji nije trebao biti dosuđen. Morali smo reagirati sa zamjenama pa nas je stigao pogodak. Šaranić je postigao strašan gol! Nismo se nakon toga predavali, imali smo nekih situacija i prava šteta je što na kraju nismo uzeli barem bod. Suđenjem definitivno nismo zadovoljni. Bilo je užasno. Ali, ne samo na ovoj utakmici, već i na posljednjim susretima.

Orijent je u 17 jesenskih kola osvojio tek 20 bodova i prezimit će nadomak zone borbe za ostanak. Do devetog kola osvojeno je 15, a u posljednjih osam kola tek pet bodova. Druga polovica jeseni definitivno ne može dobiti prolaznu ocjenu.

- Možemo na to i tako gledati... Ali, vjerujemo u sebe. Ne razmišljamo o borbi za ostanak što neki spominju. Želimo se boriti za prvo mjesto. Vjerujem da se na proljeće to može ostvariti bez obzira na bodovni zaostatak za vodećim momčadima. Imat ćemo tijekom zimskih priprema dovoljno vremena da poradimo na nekim stvarima. Ponajprije na sigurnost kada imamo loptu. Doduše, teško je to postići na ovakvim terenima. Sada slijedi odmor pa reset i onda opet krećemo jako prema proljeću.

Borba za vrh

Krimejčanima kao da je u nekim utakmicama nedostajalo malo više odlučnosti ili »krvoločnosti« da nekoliko utakmica prelome na svoju stranu.

- U nogometu je vrlo bitno da stalno pokazuješ istu želju. Protiv Sesvećanama smo u tom smislu bili na razini, ali nije nam se vratilo jer u prethodne dvije utakmice protiv Opatije i BSK-a nismo bili pravi. Moraš stalno biti na visokoj razini ako u nogometu želiš napraviti nešto opipljivo. Slažem se, u nekim utakmicama nam je nešto malo nedostajalo da ih dobijemo. To su te male razlike od ekipe do ekipe. Zato velike ekipe osvajaju prvenstva! Vjerujem da to imamo u sebi, ali to se tek treba probuditi u nama.

Gajzler je s pet golova prvi Orijentov strijelac u prvenstvu. Nije tajna da ga prate i neki superligaši...

- Igrač sam Orijenta. Ako se nešto dogodi ove zime super, ako ne, ja sam u Orijentu. Glavom i tijelom u nadi da možemo izboriti plasman u SuperSport HNL - poručio je Gajzler.

Ivan VOLARIĆ

om nastupu u SuperSport Drugoj NL

Poredak

Ostali rezultati 15. kola: Uskok - Solin 0:0, Lučko - Đakovo 1:3, Radnik - Jadran LP 3:1, Segesta - Varteks 4:0, Bjelovar - Hrvatski dragovoljac 1:1, Kustošija - Mladost 1:2, Dugo Selo - Trnje (Z) 3:0.

Poredak: Mladost 33, Kustošija 31, Segesta 28, Jadran 27, Uskok 26, Radnik 25, Solin 24, Uljanik 22, Đakovo 20, Varteks 19, Lučko 19, Trnje 14, Bjelovar 13, Grobničan 10, Dugo Selo 10, Hrvatski dragovoljac 8 bodova.

Franka Bosančića koji je poslao loptu u suprotni kut - 1:0.

Na poluvremenu utakmice svojih pet minuta dočekali su morčići Grobničana, a u 57. minuti Bosančiću se isplatio visoki presing. Siljan je izgubio loptu nadomak vlastitog kaznenog prostora pa skrivio prekršaj iz kojega je Šimun Grgić prebacio živi zid i atraktivnim pogotkom razveselio navijače Grobničana - 2:0.

Drugi pogodak definitivno je oslobodio domaće svakog grča pa su počeli igrati na trenutke dopadljivo i atraktivno. U 66. minuti Delibegović je napravio sve što i Grgić kod gola, ali je njegov pokušaj završio na gredi. U 74. minuti razigrani Grobničani zaboravili su na - obranu. Srećom po njih budan je bio vratar Jurčević koji dobio izravni duel sa Šćirom. Četiri minute kasnije brzonogi Grgić je iskoristio »kratki spoj« između Buića i vratara Bodetića pa vrškom kopačke poslao loptu preko istrčalog vratara Uljanika za konačnih 3:0.

I. VOLARIĆ

Manchester City tek u sudačkoj nadoknadi slomio otpor Leedsa

Joško Gvardiol strijelac

MANCHESTER Joško Gvardiol bio je strijelac za Manchester City u domaćoj pobjedi protiv Leeds Uniteda s 3:2 u susretu 13. kola Premier lige. Gvardiol, koji je odigrao čitav susret, postigao je pogodak za vodstvo svog sastava od 2:0 u 25. minuti. Prethodno je Foden već u 1. minuti zabio prvi gol. No, Leeds je u nastavku preko Calwert-Lewina u 49. i Nmeche u 68. minuti izdjednačio, samo da bi Foden drugim golom na utakmici u prvoj minuti sudačke nadoknade ipak osigurao tri boda za City.

Ovom pobjedom City je stigao na drugo mjesto ljestvice sa 25 bodova, četiri manje od vodećeg Arsenala, a dva više od trećeg Chelseaja uoči današnjeg ogleda dvaju londonskih sastava.

REUTERS

SLAVLJE - Joško Gvardiol

Ostali rezultati: Brentford - Burnley 3:1, Sunderland - Bournemouth 3:2, Everton - Newcastle 1:4. **Poredak:** Arsenal 29, Manchester City 25, Chelsea 23, Sunderland 22, Aston Villa 21, Crystal Palace 20...

Iznimno teško su nogometaši Bayerna potvrdili ulogu favorita u 12. kolu Bundelige te su na svom terenu svladali St. Pauli s 3:1. Sve do 93. minute bilo je 1:1, a tada je Diaz okrunio pritisak domaćina, dok je sve zaključio Jackson trećim golom Bayerna i potvrdom novog slavlja u 97. minuti. Josip Stanišić zaigrao je za Bayern od 65. minute.

Rezultati: Hoffenheim - Augsburg 3:0, Borussia (M) - Leipzig 0:0, Union Berlin - Heidenheim 1:2, Werder - Köln 1:1, Bayer - Borussia (D) 1:2. **Poredak:** Bayern 34, RB Leipzig 26, Borussia (D) 25, Bayer 23, Hoffenheim 23, Stuttgart 22...

Nogometaši Barcelone upisali novu pobjedu u 14. kolu LaLige, na svom su Camp Nou svladali Alaves 3:1. Gosti su poveli iz prvog napada preko Ibaneza, ali Lamine Yamal (8') i Dani Olmo (26', 90'+3') kreirali su preokret vrijedan vrha ljestvice. Barca ima dva boda više od Reala i utakmicu više.

Serie A, 13. kolo: Como - Sassuolo 2:0, Genoa - Verona 2:1, Parma - Udinese 0:2, Juventus - Cagliari 2:1. **Poredak:** Roma 27, Milan 25, Napoli 25, Inter 24, Bologna 24, Como 24, Juventus 23...

Poraz izabranica Ivice Obrvana u drugom nastupu na Svjetskom prvenstvu rukometašica

Hrvatska - Danska 24:35

ROTTERDAM ›› Utakmica 2. kola skupine A Svjetskog prvenstva rukometašica: Hrvatska - Danska 24:35 (10:16). Ahoy Arena. Suci: Youchef Belkhiri, Sidali Hamidi (Alžir)

HRVATSKA: Bešen, Burić 2. Barišić 3 (2), Zrilić, Šenvald 2, Milosavljević 5 (2), Pavlović 1, Šimara 1, Barbara 2, Malec, Zetović, Petika 1, Vuković 1, Bule 1, Vuljak 3, Prkačin 1.

DANSKA: Helene Hansen, Hageson 5, Anne Mette Hansen 1, Haugsted, Kristensen, Bardrum Larsen 2, Andrea Ulrikka Hansen 5 (2), Jorgensen 4 (2), Thestrup, Friis 2, Andersen 1, Paulsen 3, Milling, Haličević 6, Moller, Scaglione 6.

Isključenja: Hrvatska 10, Danska 6 minuta. **Sedmerci:** Hrvatska 5 (4), Danska 4 (4).

Danska je ostvarila očekivanu visoku pobjedu nakon što je u nastavku protutnjala kraj Hrvatske.

Tina Barišić i Ana Šenvald te Katarina Pavlović su na startu u tri navrata dovele u vodstvo ekipu Ivice Obrvana, koja je od početka nizala tehničke greške pa su danske favoritkinje slijedom toga u osmoj minuti ostvarile prvo vodstvo, 4:3. Hrvatska je ipak izjednačena nakon prve trećine poluvremena, a onda su se Dankinje počele odvajati s igračicom više. Viđena je skandinavska brza serija od čak četiri gola i odjednom je 9:5. Tena Petika i Katja Vuković su uspjele prepoloviti razmak pa je danska klupa reagiraladok se njezin napad često razbijao o borbenu hrvatsku obranu. Stao je, međutim, i hrvatski napad, slijedom toga suparnice su došle do prednosti od pet golova (13:8). U preostalih pet minuta do poluvremena, nakon što Barišić nije realizirala sedmerac, Scaglione i prijateljice su ostvarile i najveću prednost, 16:10.

U dva, tri brza napada okončana s krila Dankinje su odjednom umaknule na velikih devet koraka prednosti i postalo je evidentno kako hrvatska kola brzo jure nizbrdo. Bez obzira na to što je do kraja utakmice preostalo odigrati još skoro cijelo poluvrijeme, neizvjesno je jedino kolika će biti razlika za favoritkinje. Na koncu tog monologa je 35:24.

J. ČABRAJA/KOLEKTIFF/HRS

MALO RADOSTI - Dejana Milosavljević i Andrea Šimara

Hrvatska u ponedjeljak od 18 sati igra s Japanom, koji je jučer poražen od Rumunjske s 31:27. Pobjeda Obrvanovim igračicama donosi drugi krug. (I. D.)

UKRATKO

RIJEKA - MLAKA 2:6

RIJEKA ›› Susret 9. kola HEP Superlige kuglačica: Rijeka - Mlaka 2:6 (8:16, 3.439:3.492). Kuglana Mlaka. Rezultati: M. Juričić - Repnik 1:0 (2:2, 580:564), Kircher - Bogdanović 0:1 (0:4, 568:602), Gizdulić - Gal 0:1 (2:2, 558:581), Cindrić - Strelec Juvančič 1:0 (2:2, 583:546), Grdić - Polanšćak 0:1 (1:3, 600:608), I. Juričić - Pofuk 0:1 (550:591).

Rijeka je prijetila, ali Mlaka je došla do bodova i čuva vrh ljestvice sa četiri boda prednosti. Matea Juričić je s dvije devetke u završnici došla do boda za domaći sastav, Iva Cindrić je potvrdila visok let u poretku za igračicu lige, ali to je bilo sve od Rijeke, iako je Anamarija Grdić srušila je 600 čunjeva, 173 u prvom setu. No, na kraju je bod odnijela sjajna Paula Polanšćak. (Z. H.)

VRIJEDNOSNICE OSIJEK 59 CRIKVENICA 88

OSIJEK ›› Utakmica 8. kola Prve lige košarkaša: Vrijednosnice Osijek - Crikvenica 59:88 (17:25, 14:17, 7:33, 21:13). SD Jug. Gledatelja: 50. Suci: Hartman, Barišić i Žulj.

VRIJEDNOSNICE OSIJEK: Stojčić 12 (2-4), Gavranović 4 (2-4), Mihić 10 (1-1), Pranjić, Pleša 4 (2-2), Vujeva 8, Budač 4, Ćosić 12 (2-2), Pavlović 2, Barač 3.

CRIKVENICA: Vucić 9, Došen 19 (1-4), Šulentić 4, Došen 9 (1-2), Butorac 18 (2-2), Pepelar 6 (1-1), Filipović, Šamanić, Karabaić 8, Perić 15 (2-3), Ćošić.

Crikveničani su upisali očekivanu pobjedu nad posljednjeplasiranim Vrijednosnicama. Za osječku ekipu igraju kadeti i juniori, a oni su se dobro i držali u prvom poluvremenu. No, sve je bilo riješeno u trećoj dionici, koju je Crikvenica dobila 33:7. Kirci su sada na devetom mjestu ljestvice s omjerom 3-4. (K. B.)

ŠKRLJEVO U CRIKVENICI PROTIV OMIŠA

CRIKVENICA ›› Košarkaši DepoLink Škrljeva danas na domaćem terenu nastavljaju s prvoligaškim obvezama, ali ne u Kostreni, već u Crikvenici. Zeleni su zbog zauzetosti dvorane prisiljeni dočekati Omiš Čagalj Tours u Gradskoj dvorani u Crikvenici. Susret počinje u 16 sati te je ulaz za sve besplatan. Škrljevo će morati pronaći rješenje za Amerikanca Victora Nwagbaraocha, prvog strijelca Prve lige, koji u prosjeku zabija 27 poena. (K. B.)

PLAMEN P. - FSV 91:67

POŽEGA ›› Utakmica 8. kola Premijer lige košarkašica: Plamen Požega - FSV 91:67 (26:17, 26:16, 24:10, 15:24). SD Tomislav Pirc. Gledatelja: 50. Suci: Grubišić, B. Holjevac i K. Holjevac.

PLAMEN POŽEGA: Caicedo 18 (4-7), Brkičić 4, Grizelj 9 (3-3), James 16 (4-5), Miletić 7, Nikšić, Soldo 5 (3-8), Mamić 14 (2-2), Princip, Benić 2, Boyett 6, Petrak 10 (6-6).

FSV: M. Glomazić 2 (2-2), Mašić 12 (7-10), Konjević 13 (5-8), Zukanović 14 (6-6), Brajac 8 (0-1), P. Glomazić, Ratković 2 (2-2), Vidović 2 (2-2), Jurčić 1 (1-2), Džidić, Brandić 7, Pozder 6 (0-1).

Riječke su košarkašice brzo posustale. Susjede na sredini ljestvice su se već na kraju prvog poluvremena odvojile na »plus 19« na krilima Mayre Caicedo i Ivane Mamić. Čak tri inozemne igračice kod domaćina su bile previše za mladu i neiskusnu riječku ekipu. U startnoj petorci FSV-a bila je i 16-godišnja Mia Glomazić, a solidnu su minutažu dobile još dvije 16-godišnjakinje, Mijina sestra blizanka Petra i Lana Pozder. (K. B.)

ODBOJKAŠKI DERBI NA TRSATU

RIJEKA ›› Odbojkašice Rijeke danas igraju jednu od važnijih utakmica sezone. Riječanke na Trsatu od 17 sati dočekuju Olimpik u derbiju jedinih neporaženih ekipa u Prvoj ligi. Iako je tek osmo kolo, bit će to susret nakon kojeg će jedan klub steći minimalnu, ali itekako vrijednu prednost u borbi za direktan plasman u Superligu. Druga ekipa lige će imati šansu doći do elitnog društva u razigravanju s pretposljednjim klubom Superlige. (K. B.)

IGOR HINIĆ Trener vaterpolista Primorja Erste Bank

Ostvareni svi ciljevi

Imamo kvalitetu više nego što smo je imali proteklih godina. Ali pita se nešto i druge - rekao je trener Primorjaša podsjetivši na tolika zvučna imena Mladosti, Jadrana i Juga AO

Igor DUVNJAK

A. KRIŽANEC

NA KOMANDNOM MOSTU - Igor Hinić

RIJEKA ›› Siječanjsko Europsko prvenstvo vaterpolista u Beogradu je smješteno usred klupske sezone, treneri u klubovima su stavili točku na »i« i poslali ekipe na odmor, čekajući nova okupljanja te povratak reprezentativaca s EP-a. Strateg Primorja Erste Bank Igor Hinić je na svoj način prokomentirao dugu natjecateljsku stanku koja je pred njegovom momčadi.

- Sezona je čudna već sama po sebi, ispada da su dvije sezone u jednoj - kaže Hinić. - Dugo sam u vaterpolu, a mislim da ta pauza nikada nije bila tolika, riječ je o skoro tri mjeseca stanke. Recimo, mi smo sada u nekakvom razdoblju slobodnog vremena, a onda ćemo nanovo krenuti u pripreme za drugi dio sezone. Pritom u svemu treba tražiti formu.

Stoljetna izložba

Dok igrači razmišljaju kako plivati sa suparnicima, trener se mora snalaziti kako nakon ulaska u luku čim bolje pripremiti ekipu za nova isplovljavanja koja se sada doimaju jako dalekima.

- Osobno sam stajališta kako treniranje nije nikada nešto loše, uvijek je dobro raditi. Tu i tamo se igračima sve to popne na vrh glave, ali kada kada odradimo ciklus priprema, tada generalno nikada nemamo problema s ozljedama. Pokušat ćemo sve izbalansirati u situaciji kada u siječnju nećemo biti kompletni. Inače, bit ćemo bez utakmica jedanaest tjedana. Kompletirat ćemo se tek 10-15 dana prije nastavka sezone. U svemu tome trebat će tražiti igračku, natjecateljsku formu. Treba vidjeti i s kim igrati trening utakmice jer će puno drugih igrača biti angažirano po reprezentacijama za EP u Beogradu.

Primorjaši već uobičajeno sezonama pokazuju navijačima novo lice, tako je i ovog puta kada je na Kantridi bio novi postav ove već stoljetne riječke izložbe na vodi. Pritom je potopljen Solaris, a veliki favorit Mladost je iznenađen vatrometnim remijem 17:17.

- Pokazali smo zadovoljavajuću razinu igre, ostvarili smo ciljeve kojem sam zadao. Mislim na pobjedu sa Šibenčanima u Rijeci, a uz to je bio apsolutni imperativ proći u iduću fazu Konferencijskog kupa. Sve ovo je apsolvirano. U dvije utakmice s Mladosti u Kupu je isto bilo u redu,. S obzirom na tijek događanja u bazen, u Splitu smo protiv Jadrana možda trebali doći do bodova. Bili smo blizu. Neće uvijek biti tako, ali toj dobroj igri uvijek moramo težiti. Imamo Antonija Vukojevića, koji koji je bio na skoro 15 obrana. Puno nam je stvari išlo u korist, naravno zahvaljujući i nama. Ostao mi je neki žal što nismo uzeli koji bod, čak i pobijedili. Podsjećam da se ova ekipa nije slagala za pobjeđivanje Mladosti ili Jadrana, najbolje u Hrvatskoj, već da bude za gornji dio super jake Regionalne lige od prošle sezone. Sada ovaj sam rezultat s Jadranom i kako su momci grizli, super sam zadovoljan. Od igrača sam dobio sve što sam želio.

Kvaliteta više

Nova imena stalno stižu na Kantridu kao što nam vjetar uvijek donosi neke druge oblake, ove sezone Primorjaši su jako renovirali sastav. Jedan od njih, povratnik Marko Radulović, poručio je da se Primorje EB već godinama nije ovako pojačalo. Druga je pjesma što riječki klub igra u vrlo jakoj domaćoj konkurenciji.

- Definitivno mi imamo kvalitetu više nego što smo je imali proteklih godina. Dobili smo je i na centru sa Semanom, na lijevoj strani su Radulović i Ivan Vukojević, sa Srđanom Baucalom smo malo dobili tvrdoću u obrani, sada tu ima više »mišića«. Ekipa je dobro balansirana, bolja je. No, u odnosu na koga je bolja? Imamo Mladost, koja je prošle sezone bila najjača, a sada se pojačala. Nije tu samo stvar u nama, pita se dosta i konkurente. Kroz tu prizmu treba i gledati utakmice koje igramo s najboljima, pričamo konkretno o Mladosti, Jadranu, Jugu AO. Ovi posljednji su recimo spoj mladosti i kvalitete, tu su imena kao Žuvela, Joković, Bušlje, imaju Popadića. Sve su to momčadi koje imaju po pet, šest reprezentativaca. Recimo u Jadranu su među ostalima Bijač i Fatović koji su na svojim pozicijama među dva, tri najbolja na svijetu. To je velika kvaliteta ekipe s Nemetom, Matkovićem... O Mladosti pak da ne pričamo, ima cijelu momčad bivših i sadašnjih reprezentativaca. Kada se na papir stavi cijena i kvaliteta, vidi se da su te njihove momčadi kvalitetnije, treba biti realan. Naravno da želimo pobijediti ove ekipe, ali treba biti strpljiv u svemu ovome.

Igor Hinić je dao slobodno igračima kroz tjedan, ekipa će se okupiti u ponedjeljak za novu etapu rada. Novi predah je oko Božića i Nove godine, a onda će se nanovo nastaviti »uobičajeni dani za sportaša«, kako ih opisuje trener sastava s Kantride.

Luka Babić strijelac nogom

Primorjaši su u Splitu uoči posljednje minute vodili 13:12, u »minimalcu« favorita Jadrana 14:13 odjek je izazvao »nogometni« pogodak Riječanina Luke Babića koji je poentirao nogom.

- Kada Luka Babić prebacuje loptu nogom prema golu, onda to daje začin utakmici. Bio je to super potez. Stvarno mi je drago da je Luka načinio takav potez i da je sada na društvenim mrežama, to je i za njega velika stvar. Nisam to s klupe odmah dobro vidio, ali jesam kasnije. Super, to sve čini igru. Lijep je to potez, žao mi je kada smo ga već imali, što to nismo okrunili boljim rezultatom.

SUPERSPORT HMNL Futsal momčad Rijeke upisala i četvrtu prvenstvenu pobjedu u nizu

Raspucani Riječani devetkom nastavili pohod prema vrhu

Gospari su zahvaljujući uvođenju igrača-vratara uspjeli doći na 8:5 u 31. minuti, a onda je Teo Turk pogodio s gola na gol i ugasio nade gostiju

Ivan VOLARIĆ

RIJEKA	9
SQUARE	6

RIJEKA Utakmica 7. kola SuperSport HMNL-a: Rijeka - Square 9:6 (6:1). Dvorana mladosti. Gledatelja: 600. Suci: Jelić (Varaždin), Kramar (Varaždin), Bagarić (Umag). Strijelci: 1:0 Husarić (7'), 2:0 Rosić (8'), 2:1 Đuraš (9'), 3:1 Čengić (12'-ag), 4:1 Rosić (16'), 5:1 Suton (19'), 6:1 Suton (20'), 7:1 Bilić (22'), 7:2 Džanković (26'), 7:3 Kuraja (27'), 8:3 Bilić (28'), 8:4 Đuras (30'), 8:5 Barbosa (31'), 9:5 Turk (33'), 9:6 Čengić (37'). Žuti kartoni: Rosić, Fetić, Kamauli (Rijeka), Santos (Square).

RIJEKA: Saaf, Bilić, Turk, Suton, Rosić; Tomić, Matijević, Hajdaraj, Dani, Fetić, Husarić, Malinić, Kamauli.

SQUARE: Primić, Čengić, Perović, Kuraja, Đuras; Prce, Konsuo, Džanković, Barbosa, Lang, Kljunak, Santos.

Futsal momčad Rijeke upisala je i četvrtu uzastopnu prvenstvenu pobjedu uz rekordni broj postignutih pogodaka otkada nastupaju u SuperSport HMNL-u. Riječka publika mogla je vidjeti čak 15 golova, od toga devet u mreži gostiju iz Dubrovnika, koji ovoga puta na svojim vratima nisu imali raspoloženog reprezentativca Zorana Primića.

Upozorenje

Antonio Lang imao promašio je dva zicera u uvodnih pet minuta. Bilo je to rano upozorenje za Riječane i poziv na buđenje. Ubrzo je odgovorio Dani pogodivši vratnicu, a onda je u 7. minuti Bilić izveo korner, Fetić asistirao za Husarića koji je zakucao početno vodstvo Bijelih. Minutu kasnije Rosić je uz desnu aut liniju u malom prostoru okrenuo Čengića pa odmah iz prve poslao dijagonalu u suprotni kut iznenađenog Primića - 2:0. U 9. minuti Đuraš je na drugoj vratnici pospremio odbijanac u mrežu za 2:1 i izazvao lavinu pogodaka u gostujućoj mreži. Turk je u 12. minuti ponovo vratio Riječane na dva gola prednosti iznenadivši vratar Primića direktnim udarcem iz auta. Doduše, u tome mu je pomogao Čengić koji je skrenuo loptu i uhvatio svojeg vratara na krivoj nozi - 3:1.

D. MIĆULINIĆ

GOLIJADA U BIJELOM - Vratar Dubrovčana Zoran Primić nemoćno prati radost Alena Fetića, Đorđe Rosića i Tea Turka

Četiri minute prije odlaska na odmor ponovo je Rosić pokazao da je izuzetno moćan u igri jedan na jedan. Prevario je Barbosu pa ljevicom pogodio za 4:1. U završnici prvoga poluvremena goste su stigla i dva gola kapetana Sutona kao najava njihove rezultatske katastrofe.

Divlji zapad

Nastavak je bio poput revolveraškog dvoboja na Divljem zapadu. Gosti su zaigrali s igračem-vratarom, a to se nerijetko ove sezone pokazalo kao veliki izazov za Riječane. Uspjeli su se Gospari približiti na tri gola zaostatka (8:5) nakon pola sata utakmice, a onda je Teo Turk pogodio s gola na gol i praktički ugasio sve nade gostiju. Uostalom, puno toga govori potez Dubrovčana koji su dvadesetak sekundi prije kraja jednostavno stali s igrom i prepustili Riječane zasluženom slavlju sa svojim navijačima.

Semafor

Ostali rezultati 7. kola: Vrgorac - Dinamo 3:3, Osijek - Torcida 3:1, Olmissum - Crnica 4:2, Futsal Istra Pula - Novo Vrijeme (ned. 19). **Poredak:** Dinamo 16, Olmissum 15, Rijeka 15, Osijek 14, Torcida 10, Futsal Istra Pula 7, Crnica 7, Novo vrijeme 5, Square 5, Vrgorac 2 boda.

SPORTSKA NEDJELJA NA RADIO KORZU

NEDJELJA, 30. STUDENOG 2025. U 15:00 SATI
SUPERSPORT HNL - 15. KOLO

Stadion Kranjčevićeva, Zagreb

NK Lokomotiva

SuperSport HRVATSKA NOGOMETNA LIGA

HNK Rijeka

Reporter:
Hrvoje Mavrović

Sponzori prijenosa:

RAVU OPTIKA • OPTOMETRIJA • SLUŠNA POMAGALA

radiokorzo sportska redakcija 98,4 FM

98,4% DOBRE GLAZBE

SJEĆANJA

Dragi

BORNEO

Otišao si rano, ostavio baku u žalosti. Imam jedinu nadu.

Vjerovao si u Gospoda Isusa Spasitelja. Bog naš Stvoritelj, svega što se vidi. Kad bude sudio žive i mrtve, neće Tvoj Duh ostati u izgubljenim.

Hvala Bogu.

Baka LJUBICA

187014

Tužno sjećanje s nadom

BORNEO BALJAREVSKI

30.11.1980. - 30.11.2006./2025.

Neka miruje svakome njegova rana s pouzdanjem u Gospodina Isusa Krista i Njegov Mir. /Ivanovo evanđelje 14, 27/

Majka MARIJA GALIĆ

188911

Sjećanje na najmilije

IVANKA SERŠIĆ

rođ.DEKANIĆ

30.11.2014. - 30.11.2025.

MARIJAN SERŠIĆ

21.8.2005. - 21.8.2025.

Sin DAVOR s obitelji

188503

Tužno sjećanje na voljenu

MARIJA KREŠIĆ ROĐ. ZAVADA

30.11.2015. - 30.11.2025

Kćer MARINELA i sin KREŠIMIR s obiteljima

188823

DAR ČITATELJIMA

KALENDAR ZA 2026. GODINU

u subotu, 6. prosinca

partneri projekta HEP JADROLINIJA Paket24 BRZA DOSTAVA HRVATSKE POŠTE STUDENTSKI CENTAR RIJEKA

OGLASNI RIJEKA RADNO VRIJEME

PONEDJELJAK - PETAK
8 - 18 SATI
(osmrtnice se primaju do 17,30 sati)

SUBOTOM ZATVORENO
NEDJELJOM I PRAZNICIMA
13 - 18 SATI
tel: 051 212 102

DNEVNI HOROSKOP

OVAN 21.III. - 21.IV.

Idućih bi se dana mogle pojaviti neugodnosti na poslu. Potrebno je dobro razmišljati o svakom novom potezu, kako ne bi bilo posljedica. Danas ćete biti dobro raspoloženi, a dosta ćete razgovarati o svemu.

BIK 21.IV. - 21.V.

Bit ćete dobro raspoloženi prema okolini. Mogli biste se zabavljati, ali sada vam je na prvome mjestu odmor. Želite iskoristiti svaki trenutak slobodnog vremena. Misao o početku radnog dijela tjedna nije vam draga, jer ćete imati puno obaveza.

BLIZANCI 22.V. - 21.VI.

Idućih bi dana mogli doći rezultati vaših poslovnih napora. Na poslu ne bi trebalo biti sukoba, a događat će se dosta toga dobrog zbog čega ćete biti zadovoljni. Mirna nedjelja vam samo dijelom odgovara. Potrudit ćete se izaći i družiti se s prijateljima.

RAK 22.VI. - 22.VII.

Kako tijekom nedjelje nema poslovnih obveza, imat ćete vremena razmišljati o drugim stvarima. Ljubavna situacija je povoljnija nego proteklih dana, te biste se trebali potruditi da u razgovoru s partnerom riješite neke dileme.

LAV 23.VII. - 22.VIII.

Idućih bi dana bilo dobro preispitati odnose s nekim od suradnika ili poslovnih partnera. Neke bi vam stvari mogle smetati i to je potrebno riješiti. Potrudite se kako biste svoje poslovne planove što bolje isplanirati. Imat ćete dovoljno vremena za to.

DJEVICA 23.VIII. - 22.IX.

Prilično ste sigurni u sebe, ali svejedno ste oprezni. Emotivna situacija je prilično dobra i s tim možete biti zadovoljni. Ima dosta toga dobrog što se oko vas događa i u čemu možete uživati.

VAGA 23.IX. - 22.X.

Preko vikenda uspjeli ste se rasteretiti od svakodnevnih obaveza. Ne želite svima oko sebe objašnjavati što se događa. No, sa suradnicima treba razgovarati jer vam treba podrška.

ŠKORPION 23.X. - 21.XI.

Prilično će olakšanje biti prisutno tijekom cijelog današnjeg dana, a probudit će se u vama neki novi optimizam. Poboljšat će se vaše raspoloženje. Ugodno ćete se osjećati u obiteljskom okruženju, a odgovarao bi vam izlazak i rekreacija.

STRIJELAC 22.XI. - 21.XII.

Proteklih ste dana imali prilike riješiti dosta poslovnih problema. Zbog toga sada možete biti opušteni. Odgovarat će vam društvo prijatelja s kojima se možete zabaviti ili razgovarati o svemu onome što nije vezano uz posao i probleme.

JARAC 22.XII. - 20.I.

Bilo bi dobro razmisliti o onome što vam se tijekom posljednjih nekoliko tjedana događalo. Treba vidjeti što ste radili dobro, a što niste. Ne treba prepustiti neke od dobrih poslovnih prigoda koje bi se mogle pojaviti. Bit ćete uspješniji.

VODENJAK 21.I. - 18.II.

Pred vama je dosta novoga, ali ni u što ne treba ulaziti bez dobro razrađenog plana. U svakom slučaju morate biti spremni i računati ne samo na uspjehe, nego i na probleme.

RIBE 19.II. - 20.III.

Pred vama je prilično miran dan. Ne treba se baviti stvarima koje su vezane uz posao. Više pažnje posvetite kreativnosti koja će sada biti potaknuta. Možete dosta toga napraviti, no potrebno je uložiti i dosta napora.

FENIKSOV SUDOKU

		3	4					
	2			5		7	8	
	1				6			9
		7						1
	8						7	
6						2		
9			3				6	
	7	1		6			5	
					2	4		

RJEŠENJE

FENIKS ENIGMATSKI MAGAZIN

7	1	4	2	9	5	6	3	8
3	5	6	4	8	9	1	7	2
2	6	8	7	1	3	4	5	9
8	3	2	1	4	7	5	9	6
4	7	6	5	3	2	9	8	1
1	9	5	8	2	6	7	4	3
9	4	3	6	7	8	2	1	5
6	8	7	3	5	1	2	9	4
5	2	9	1	6	4	3	6	7

Dogodilo se na današnji dan

Završila je primarna misija letjelice Mars Express

Godine 2005. završila je primarna misija letjelice Mars Express, zabilježeno je u arhivskoj građi gdje stoji i da je letjelica lansirana 2. lipnja 2003. uz pomoć rakete Sojuz-Fregat i pri lansiranju je imala masu od 1.223 kilograma. Primarna misija završila je 30. studenog 2005. Na sebi je nosila sedam znanstvenih instrumenata te sondu Beagle 2, koja je nestala na površini Marsa. Mars Express ima dimenzije 1,5 x 1,8 x 1,4 metara, a solarne ploče zauzimaju 11,4 m². Najveće postignuće Mars Expressa je dokaz da na Marsu ima tekuće vode. Sustav za praćenje položaja pratio je Mars Express tijekom cijeloga puta. Također, došlo je i do korekcije putanje da bi sonda mogla stići do Marsa. Korekcije putanje su se radile s dva ili više motora koji proizvode potisak od 10 njutna. Kad je Mars Express došao do Marsa, oko njega je kružio pod nagibom od 86,3 stupnjeva u odnosu na ekvator i napravio je jedan krug za 6 sati 43 minute. Putovao je u jako eliptičnoj orbiti: najbliži mu je bio 258 km, a najviše se udaljio od njega 11.560 km. Mars Express je nosio u sebi tri antene za istraživanje ispod površine Marsa. Prva od njih, i najveća, prva se trebala otvoriti, pa su zatim znanstvenici čekali potvrdu je li se prva antena otvorila do kraja jer ako se prva antena nije otvorila do kraja, a počnu se otvarati druge dvije antene, cijeli eksperiment je mogao propasti. Srećom, prva antena se otvorila do kraja i Mars Express je mogao početi istraživanje Marsa. Godine 2018. koristeći Marsis, Mars Express je otkrio tekuću vodu na Marsu. Područje vode podsjeća na jezero i nalazi se ispod površine. S obzirom na to da je okoliš Marsa neprijateljski za razvoj života nagađa se da se, ako život na tom planetu i postoji, razvija ispod površine. Marsis nije mogao detektirati kolika je dubina »jezera« koje je otkriveno, ali se pretpostavlja da minimalno metar duboko, piše u materijalima. (S.U.)

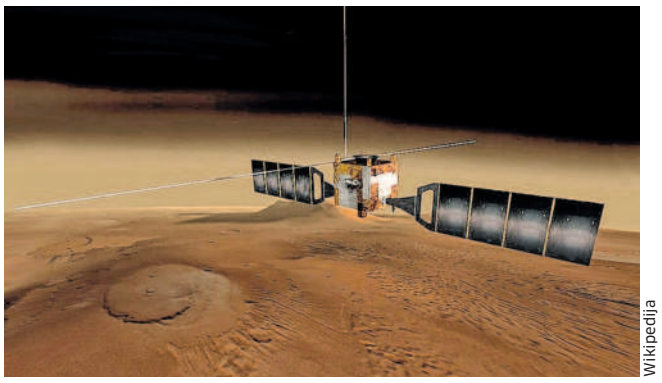

Wikipedija

DRŽAVNI HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD

DHMZ

www.meteo.hr

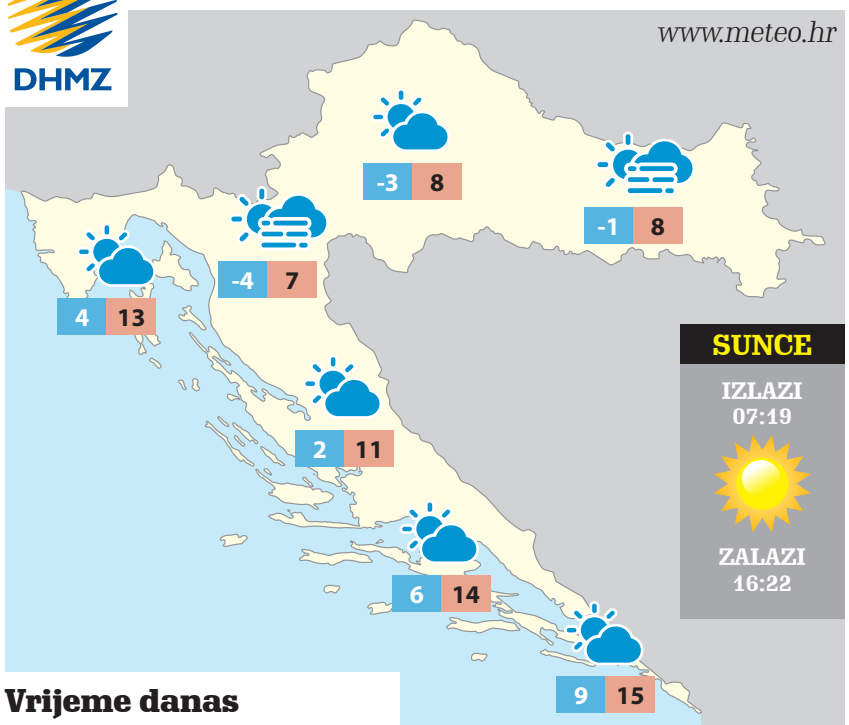

Vrijeme danas

Pretežno sunčano. U noći i ujutro lokalno je moguća magla, osobito u gorskoj Hrvatskoj te u Posavini. Navečer sa zapada postupan porast naoblake. Vjetar na kopnu slab. Na Jadranu ujutro slaba do umjerena bura, zatim većinom umjeren sjeverozapadni vjetar. Najniža temperatura zraka uglavnom od -5 do 0, a na Jadranu između 4 i 9 °C. Najviša dnevna od 5 do 10, a na Jadranu između 12 i 15 °C.

Sljedeća 3 dana

U ponedjeljak djelomice sunčano. U utorak i srijedu promjenljivo i pretežno oblačno mjestimice s kišom, a na Jadranu su mogući i pljuskovi s grmljavinom. Vjetar na kopnu većinom slab, na Jadranu slabo do umjereno jugo. Temperatura zraka u manjem porastu.

MJESEČEVE MIJENE

20.11.	28.11.	5.12.	11.12.
07:47	07:59	00:14	21:52

Biometeorološka prognoza

FENIKSOVA SKANDINAVKA

AUTOR: MARKO ĆORAK	CIRKULACIJA	PRVI POZNATI HRVATSKI KNEZ	NEDOSTIŽAN UZOR	ARGENTINSKI NACIONALNI PLES	SLAVNA ISTOČNONJEMAČKA PLIVAČICA, KORNELIA	LJUBO STIPIŠIĆ	KEMIJSKI ELEMENT (ZNAK Y)	GLUMAC GREGUREVIĆ	NASLOVNI JUNAK (PASTIR) NAZOROVOG ROMANA	ITALIJA	BRISAČ ZA OBUĆU PRED VRATIMA	DRUGO IME KNJIŽEVNIKA DOYLEA	SKUP APARATA, POSTROJENJE
ZAVRŠETAK TEKSTA KARIKATURE													
PRIPADNOST VLADARU (POV.)										KANONA ČOVJEK KOJI ČINI GLUPOSTI, GLUPAN			
TENDENCIJA RAZVOJA						ROĐACI, SRODNICI I SVOJTA MJESTO KOD OZLJA							
DIVLJI MAGARCI U ZEMLJAMA JZ AZIJE								STOTI DIO ISLANDSKE KRUNE TVORAC					
STARA JEDINICA ZA MJERENJE KOLIČINE TOPLINE									GLUMICA DELANY TVORNIČKA DVORANA				
					BELGIJA		PODVODNI RIBOLOVAC, ĐANI AZEMINA OD MILJA					TRICIJ LUČKI PELJAR	
					POKRAJINA U JUŽNOAFRIČKOJ REPUBLICI						LUTECIJ OSOBNA ZAMJENICA		
					NEVODIČ, DIELEKTRIK								
					DESNI PRITOK DRAVE U SLAVONIJI								

RJEŠENJE: OBITELJ ILI OCA, PODANSTVO, TOP, TREND, RODBINA, ONAGERI, AURAR, KALORIJA, DANA, B, UHAĆ, T, NATAL, LU, IZOLATOR, KARAŠICA.

LUMEN
ENIGMATSKI PRILOG NEDJELJOM
NOVI LIST
BROJ 831

AUTOR: RAJKO RICIJAŠ | ARTILJERIJSKO ORUŽJE, KANONA | ISPUŠTANJE GLASA NA KRAJU RIJEČI | UMJETNIČKI STIL IZMEĐU BAROKA I NEOKLASICIZMA | FENIKS: ŽUČNI KANAL / PEĆNICA (NJEM.) | VODITELJICA DOKUM. SERIJALA IZ KRIŽALJKE NA SLICI | STUPITI U PROSTORIJU | ČEDOMIR IVAKOVIĆ | "OPSEG" | TALIJANSKI MODNI KREATOR, GIANNI | STRUKTURNI I FUNKCIJSKI DIO STANICE | BODLJIKAV LISTOPADNI GRM IZ POR. KRKAVINA, DIRAKA

MJESTO KOD POREČA

POVUĆI VLASTITE RIJEČI | "ERRATA" / TALIJANSKI FIZIČAR I ASTRONOM, GALILEO

KRVOPROLIĆE, MASAKR (MN.) | ARHEOLOG NOVAK / REDATELJ RUSSELL

FENIKS: ČEP OD PLUTA (NJEM.) / NEPLODNOST | KONJ UVJEŽBAN ZA KAS / BIV. MALIJSKI DIKTATOR, MOUSSA

FENIKS: HTV-OV DOKUMENTARNI SERIJAL O DOMAĆOJ POPULARNOJ KULTURI S VODITELJIMA NA SLICI | "SAMOBORSKA GLAZBENA JESEN" | GRKOKATOLIČKI EPISKOP | RIMSKI BOG SVAKOG POČETKA | EDIBOVA IMENJAKINJA | AZIJSKE ZVIJERI IZ PORODICE MAČAKA | NE (TURC.) / SUSTAV HIPERBOLIČNE NAVIGACIJE | JUŽNOITALSKA PUČKA LAKRDIJA / GLUMAC MUZAFERIJA | FRANCUSKA GLUMICA, ISABELLE ("DIABOLIQUE")

UKRASNA BILJKA IZ PORODICE PERUNIKA, SABLJIĆICA | NIŽI TURSKI PLEMIĆ / MJESTO KOD VUKOVARA | GLUMICA MARGITIĆ / RABOTA, SLUŽBA

TAL. VIOLONČELIST, ANTONIO (DJELOVAO U ZAGREBU) | JADNICE, BIJEDNICE / SAUDIJSKA ARABIJA | ALAIN DELON / OTAC OD MILJA, ĆAĆA

VODITELJ HTV-OVOG DOKUMENTARNOG SERIJALA IZ KRIŽALJKE NA SLICI / PRIČA IZ ŽIVOTA BOGOVA | "JUG" / KATRAN, PAKLINA

OSOBINA ONOGA KOJI JE SKLON RAZMIŠLJANJU | "SINGLE EUROPEAN ACT" / NEON | ALBANSKA "HINA" / UMA THURMAN

"IZVIĐAČKI KLUB" | "KELVIN" | RIMSKI: 5 / SUMPOR | AMERIČKA GLUMICA, OSKAROVKA EVA MARIE / "SIMENS" | SLAVONSKI SUHOMESNATI SPECIJALITET / MALTA

SCORSESEOV FILM S DE NIROM | PROFESIONALCI

KRIŽALJKA

VODORAVNO: 1. Službena novčana jedinica neke zemlje, **7.** Izraelski nogometni klub iz Tel Aviva, **13.** Stručnjaci u znanosti o jezicima, književnostima i kulturama istočnih zemalja, **15.** Najstroža kazna u nogometu, **16.** Grad na istoimenoj rijeci (porječje Pečore) na sjeveroistoku europskog dijela Rusije, **17.** Prilog; odatle (reg.), **18.** Omera od milja, **19.** Ime glumice Swinton, **21.** Kratica za "Microsoft Operations Manager", **22.** Ime makedonskog političara Maleskog, **24.** Slavni japanski gimnastičar, Yukio, **26.** Kratica za "New Jersey", **27.** Rijeka u Normandiji, lijevi pritok Eure, **28.** Veliki ručni nož za obrezivanje granja i loze (mn.), **30.** Auto-oznaka za Našice, **31.** Ime šahista Nimcoviča, **33.** Zvučno sredstvo ostvarenja jezika (za razliku od pisma koje je likovno), **35.** Najraširenija jezik semitske porodice.

OKOMITO: 1. Autonomna pokrajina u Srbiji, **2.** Sprava za mjerenje gustoće tekućina, **3.** Državna smotra literarnog, dramskog i novinarskog stvaralaštva učenika osnovnih i srednjih škola, **4.** Majčin brat, **5.** Glazbena oznaka za: otegnuto, zadržavajući glas (tal.), **6.** Papin godišnji prihod (mn.), **7.** Kratica za "Hrvatski atletski savez", **8.** Autonomna pokrajina u sjevernoj Italiji (hrv. naziv: Južni Tirol), **9.** Ime slikara Mondriana, **10.** Legura volframa i osmija, **11.** Pramjera, **12.** Dvoličnjak, prijetvornik, **14.** Američki glumica ("Skandal"), **20.** Kratica za "Domain Name System", **23.** Prilog; jedva dostatno, tijesno, **25.** Okidač, obarač (turc.), **28.** Kuglasta bakterija, **29.** Ime radijske voditeljice Derniković, **32.** Inicijali bubnjara Starra, **34.** Kratica za "Oklahoma".

Autor: Živko BARIŠIĆ

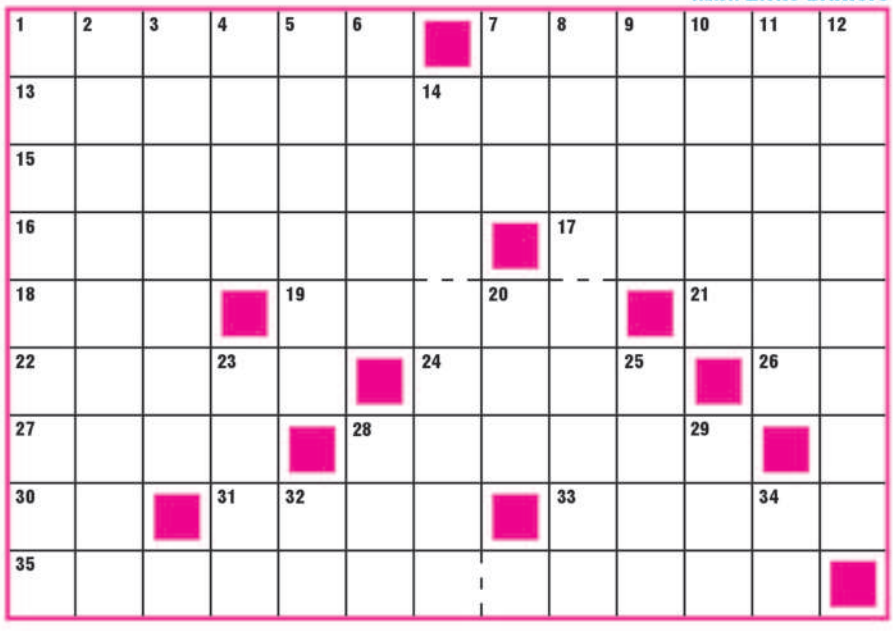

TALIJANKA

VODORAVNO: 1. Autobiografski roman Marije Jurić Zagorke, **2.** Taktilnost, dodirljivost - Kratica za "radijus", **3.** Prednji dio tijela od vrata do trbuha u kojemu se nalaze srce i pluća (razg.) - Predmet ili osoba označeni sa brojkom 6 (tramvaj, karta, igrač i dr.), **4.** Trubni znak povečerja (kod konjice u nekim vojskama) - Glumica Satiričkog kazališta "Kerempuh", Branka, **5.** Udarac u karateu (atemi) - Plovilo pravokutna oblika bez vlastita pogona, koje se pri plovidbi vuče, teglenica - Znak za magnezij, **6.** Legendarni finski dugoprugaš, Paavo - Velika poteškoća u životu, **7.** Zapadni dio Nove Gvineje - Sol kromne kiseline, **8.** Prilog; manje od svega drugog - Nadimak Novaka Đokovića.

OKOMITO: 1. Stanovnik glavne slovenske luke, **2.** Završni postupak oplemenjivanja tekstilnih materijala, **3.** Tajna, **4.** Planinski kraj u sjeverozapadnoj Grčkoj - Mamljenje, **5.** Inicijali bivšeg ministra Ljubičića - Ime pjevačice Arapović, **6.** Nijedna stvar - Složeno slovo, **7.** Starorimski pozdrav - Poprečne niti kod tkanja, **8.** Američki glumac i redatelj, oskarovac Kevin ("Ples s vukovima"), **9.** Biljka iz porodice glavočika, troskotnjača (senf!), **10.** Karakterističan način pisanja - Omer od milja, **11.** Znak za tricij - Žičano glazbalo s trapezoidnom rezonantnom kutijom, **12.** Politički skandal koji je izbio u SAD-u krajem 1986. zbog prodaje oružja Iranu.

Autor: Živko BARIŠIĆ

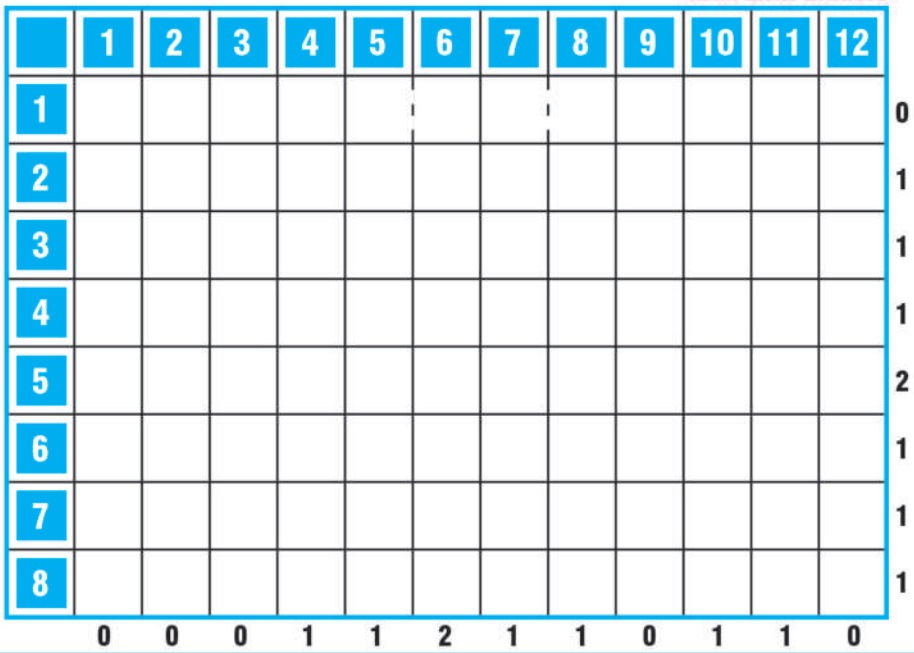

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1													0
2													1
3													1
4													1
5													2
6													1
7													1
8													1
	0	0	0	1	1	2	1	1	0	1	1	0	

NOVI LIST
ENIGMATSKI PRILOG NEDJELJOM
LUMEN

OSMOSMJERKA

U mreži pronađite i zaokružite nazive biljaka (po porodicama i rodovima) koje možete vidjeti u opatijskim parkovima dane u popisu abecednim redom. Ako sve uradite kako valja preostala slova dat će naziv još jedne biljke, zimzelenog grma (na slici) iz istoimene porodice.

B	A	N	A	N	A	LJ	I	LJ	Š
A	V	K	U	B	R	E	Z	A	Z
M	A	G	N	O	L	I	J	A	L
R	G	A	K	I	T	U	Ž	S	O
Č	A	S	P	Č	I	M	Š	I	L
A	E	A	E	A	V	A	R	T	E
M	N	M	Ž	J	C	I	K	A	S
I	E	U	P	I	I	A	R	P	I
M	R	T	B	R	M	R	O	A	N
O	D	U	L	E	E	I	V	L	A
Z	LJ	A	N	I	L	S	A	M	LJ
A	K	I	R	U	K	R	J	A	Š
A	K	I	Č	O	V	A	L	G	R
A	N	I	V	O	K	I	Ž	O	B

- AGAVA
- BANANA
- BOŽIKOVINA
- BREZA
- BRŠLJAN
- BUKVA
- CIKAS
- ČAJ
- ČEMPRES
- DREN
- GLAVOČIKA
- JAVOR
- KAMENIKA
- KURIKA
- LIPA
- LJILJAN
- LJUBICA
- MAGNOLIJA
- MASLINA
- METLIKA
- MIMOZA
- MRČA
- PALMA
- PATISA
- RUŽA
- TRAVA
- VRIJES
- ZLOLESINA
- ŽUTIKA

RJEŠENJE:

PREMETALJKA

Na RTL-u on radi...

NOVINARSKI!

RJEŠENJE:

BRODOVLJE TEŽINA

Ispunite mrežu danim shemama brodova. Brojevi van mreže govore koliko ima popunjenih polja u odgovarajućem retku (stupcu). Niti jedan brod se ne dodiruje s drugim, čak ni dijagonalno.

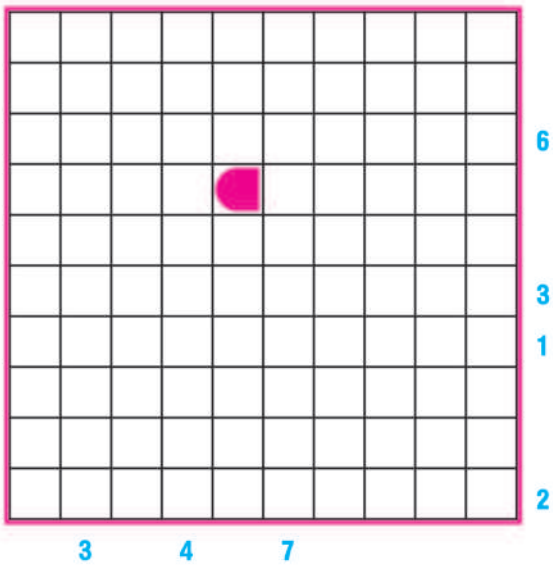

SUDOKU TEŽINA

	5							9
							2	
			6	1	5	7		
6			5	9			4	
	9	5		2		8	1	
	4			8	7			6
		3	9	7	1			
	8							
4							5	

ABC SPOJNICE

Spojite neprekinutim vodoravnim i okomitim linijama slovo A sa slovom A, slovo B sa slovom B itd. Sva polja mreže moraju biti iskorištena, a linije spajanja ne smiju se sjeći.

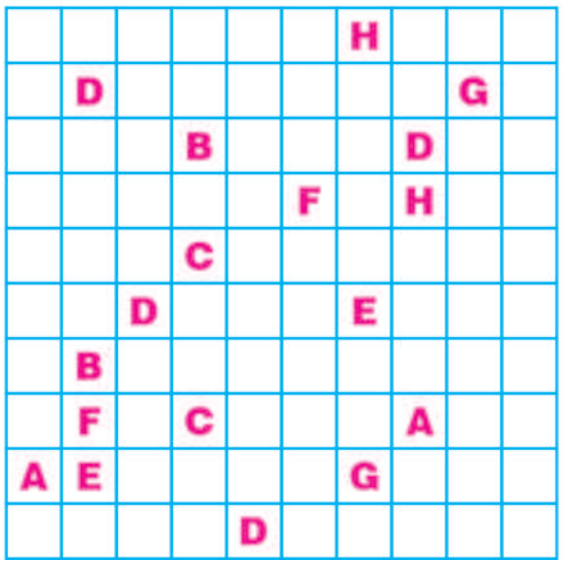

SPOJITE BROJEVE

20 RAZLIKA

REBUS

ODGONETKA: 4, 5, 6; FRAZA: 1, 4, 1, 4, 1, 4

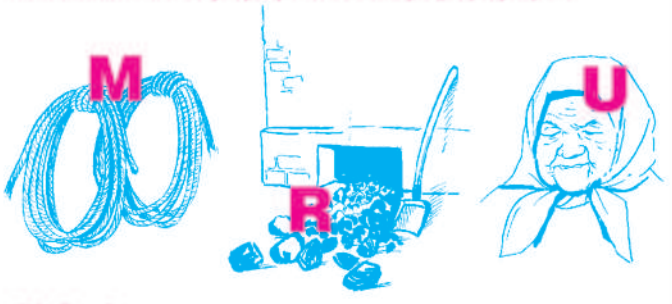

Rješenje:

RJEŠENJA

Izrada: redakcija "Feniksa"
Urednik: Vedran Vučinić
Izdavač: Novi list d.d.

OSMOSMJERKA: ŠIMŠIR
PREMETALJKA: IVAN SKORIN
REBUS: MUŽA DRUGA LJUBAKA

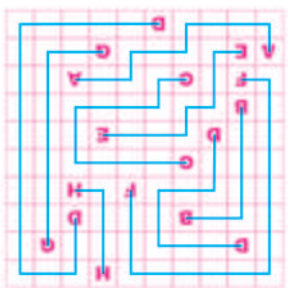

2	5	9	8	6	3	1	7	4
1	7	3	4	5	2	6	8	9
8	4	6	1	7	9	2	3	5
9	6	5	7	8	1	4	2	3
3	1	8	6	2	4	5	9	7
7	2	4	3	9	5	8	1	6
6	9	2	5	1	8	3	4	7
4	8	7	9	3	6	2	5	1

FENIKS

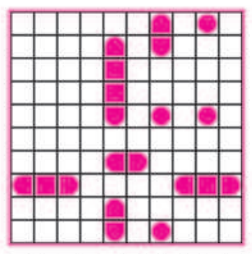

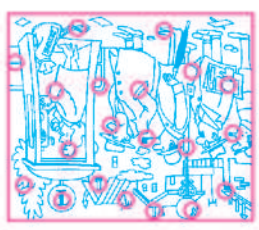

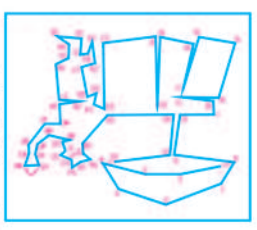

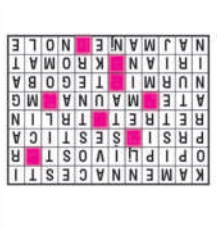

FILM DANA

RATNI HRT1 21.10

Operacija Kromit

OPERATION CHROMITE, 2016.

Režija: John H. Lee

Uloge: Lee Jung-jae, Beom-su Lee, Liam Neeson

Špijunski ratni film prati priču o odvažnoj tajnoj operaciji. Američki general Douglas MacArthur poslao je tim špijuna da prikupi informacije o sjevernokorejskoj obrani prije pokretanja operacije iskrcavanja u Inchonu...
Iako je priča u filmu fiktivna, temelji se na istinitoj priči o »Operaciji rendgen«.

DOKUMENTARAC HRT2 10.30

Čvrsto na zemlji sa Zacom Efronom

Zac i Darin u Melbourneu testiraju svoje kulinarske vještine, zatim putuju na otoke u Torresovom prolazu, kako bi bolje razumjeli utjecaj podizanja razine mora.

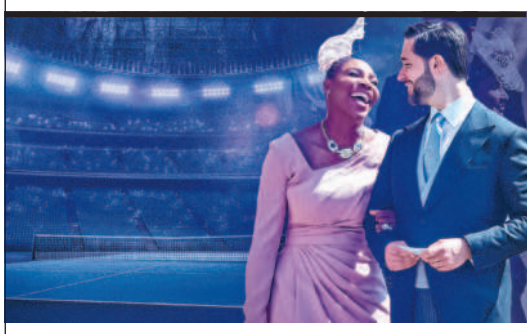

DOKUMENTARAC HRT2 22.00

U areni: Serena Williams

Tijekom nastupa na Italian Openu ljubav je buknula kad je Williams upoznala Alexisa Ohaniana, suosnivača Reddita. Nedugo nakon zaruka Williams je 2017. godine otišla na Australian Open u nadi da će osvojiti svoj 23. Grand Slam turnir. No imala je jednu veliku tajnu.

Nacionalni programi

HRT 1

07.20 Svjedok optužbe, am. film (1957.) - Zlatno doba Hollywoda
09.20 Pozitivno
09.50 Biblija
10.00 Novigrad Podravski: Misa, prijenos
11.05 Rude i rudari, pučka i predajna kultura
11.40 TV kalendar
12.00 Dnevnik 1
12.15 Sport
12.18 Vrijeme
12.20 HAK - promet info
12.30 Plodovi zemlje
13.25 Split: More
14.00 Nedjeljom u 2
15.07 Blaž među ženama, humoristična serija (9/14)
15.55 Mir i dobro
16.25 HAK - promet info
16.30 Vijesti
16.50 Apetitlih - Apfelstrudel i Kaiserschmarrn, doku. serija (2/6)
17.20 The Voice Kids (2) (2/9)
18.59 Vrijeme
19.00 Dnevnik 2
20.08 LOTO 6
20.15 Superpotjera
21.10 Operacija Kromit, južnokorejski film (2016.)
23.00 Dnevnik 3
23.19 Vijesti iz kulture
23.30 Ja, Douglas Fairbanks, doku. film
00.25 Veliko čišćenje, francuski film (1981.)
02.30 Plodovi zemlje
03.20 Nedjeljom u 2
04.20 Rude i rudari, pučka i predajna kultura

HRT 2

06.45 DW: Sutrašnjica danas
07.15 Svijet znanosti
07.45 Fino i vino
08.15 Rekreacija
08.50 Gran Hotel (1), serija (6/14)
09.40 Gran Hotel (1), serija (7/14)
10.30 Čvrsto na zemlji sa Zacom Efronom (2), doku. serija (4/8)
11.20 Krimi matineja: Grantchester (7), serija (2/6)
12.10 Krimi matineja: Foyleov rat (3), serija (3/4)
13.50 Magazin LP
14.20 Brže ne može, doku. serija (1/4)
14.55 SuperSport HNL: Lokomotiva - Rijeka, prijenos
16.55 Serijski brijači - Meksiko, doku. serija (1/4)
17.55 Skijanje, Svjetski Kup: Copper Mountain – slalom (Ž), prijenos 1. vožnje
19.00 Petar Grašo u Areni Zagreb 2022., 1. dio
20.00 Stadion
20.55 Skijanje, Svjetski Kup: Copper Mountain – slalom (Ž), prijenos 2. vožnje
22.00 U areni: Serena Williams - Tenis i ljubav, doku. serija (7/8)
22.55 Foyleov rat (3), serija (3/4)
00.30 Grantchester (7), serija (2/6)
01.15 Zagonetni slučajevi sestre Bonifacije (1), serija (7/10)
02.00 'Ko te šiša (4), humoristična serija (2/20)
02.30 Klub čitatelja
03.25 Noćni glazbeni program - spotovi

HRT 3

06.37 Juhuhu - program za djecu
13.00 Bilješke o jeziku: Od Liča do Liplja - kako se govori u Gorskom kotaru
13.20 Godine za pamćenje: 1968., doku. serija (2012.) (5/5)
13.50 Svijet kakav je nekad bio: Klonimirovi filmski zapisi - Hong Kong 1965.-1969./KINA, doku. serija (33/55)
14.00 Klasici narodu: Ivo Andrić - Na Drini ćuprija (11/15)
14.50 Duoptrija: August Lešnik
15.40 Pogled kroz meandar, doku. film (2015.)
16.00 Ovo je filozofija: Descartes, doku. serija (8/24)
16.55 Dvoboj kod Silver Creeka, am. film (1952.)
18.10 Doručak s autorom: Hiroko Oyamada
19.10 Vrijeme je za jazz: JazzHR 2022., Simun Matišić Sextet, 2. dio (2022.)
20.00 Jedno djelo (1): Josip Seissel - Pafama (6/13)
20.10 Vodimo vas ... Monika Leskovar i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Pascala Rophéa - KD V. Lisinski, 9.10 .20 25., snimka
22.05 Jimi Hendrix: Voodoo Child, glazbeno-doku. film
23.35 Na rubu znanosti: Povijest kršćanske kontemplativne tradicije
00.25 Ciklus Konrada Wolfa: Sonnensucher, istočnonjemački film (1958.)
02.25 Fotografija u Hrvatskoj:
02.40 Vodimo vas ... Monika Leskovar i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Pascala Rophéa - KD V. Lisinski, 9.10 .20 25., snimka
04.35 Doručak s autorom: Hiroko Oyamada

RTL

07.10 Yu-Gi-Oh! SEVENS, serija, animacija (S1E32)
07.30 Top.HR, glazbena emisija
08.30 TV prodaja - Telestar
08.50 Divlje pčele, serija, drama, romansa (S1E19)
10.00 Divlje pčele, serija, drama, romansa (S1E20)
11.00 TV prodaja - Telestar
11.20 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija (S28E9)
12.40 Vilenjak, igrani film, fantazija, komedija, obiteljski
14.20 To je Voyo
14.30 Pepeljugina priča, igrani film, romansa, komedija
16.00 MagNet, serija, lifestyle emisija (S1E27)
16.30 RTL Danas, informativna emisija
17.10 Prekid putovanja, komedija, romansa
19.00 RTL Danas, informativna emisija
20.15 Meg: Predator iz dubina, igrani film, akcija, avantura, znanstvena-fantastika
22.05 Troja, igrani film, akcija, avantura, povijesni
00.45 Stanje nacije, politička satira
01.25 To je Voyo
01.30 Zauvijek tvoj, igrani film, drama, romansa, misterij
03.10 RTL Danas, informativna emisija

RTL 2

06.50 Vatre ivanjske, serija, drama (S1E3)
08.25 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S7E14)
11.10 Tražimo dom s Mirjanom Mikulec, serija, lifestyle emisija (S3E1)
12.00 Gradi(ONA), serija, lifestyle emisija (S1E6)
12.45 To je Voyo
13.10 Skriveno u raju, drama (S2E12)
14.00 Poirot, serija, drama, kriminalistički (S7E1)
15.55 Mućke, serija, humoristična serija (S4E6)
17.05 Kosti, serija, drama, kriminalistički, misterij (S9E7)
18.50 Dr.House, serija, drama, misterij (S2E20)
19.40 Chicago P.D., serija, akcija, kriminalistički (S4E9)
21.15 Prijatelji, serija, humoristična serija (S1E23)
22.00 Teorija velikog praska, serija, humoristična serija (S6E1)
22.45 Dva i pol muškarca, serija, humoristična serija (S7E6)
23.30 Mućke, serija, humoristična serija (S5E1)
00.30 Poirot, serija, drama, kriminalistički (S7E1)
02.10 To je Voyo
02.15 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S7E14)

HRT1 14.00

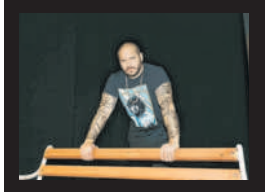

NEDJELJOM U 2
Gost emisije je reper Marin Ivanović-Stoka. Govori što droga može učiniti čovjeku i kako izgleda borba protiv ovisnosti.

HRT2 12.10

FOYLEOV RAT
Ubijeni farmer i pad njemačkog aviona zbunjujuć su slučaj, to više što je proljeće u zraku, a Foyle nije imun na zaljubljivanje...

HRT3 22.05

JIMI HENDRIX: VOODOO CHILD
Ovo je autobiografsko putovanje u kojem je Hendrix prikazan kao nikad prije.

RTL 20.15

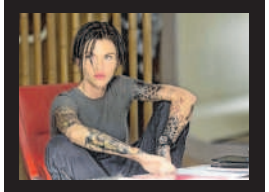

MEG: PREDATOR IZ DUBINA
Posadi oštećene nuklearne podmornice u pomoć stiže Jonas Taylor. No u trup udari tajanstveno stvorenje

RTL2 19.40

CHICAGO P.D.
Kelly Severide iz vatrogasne postaje 51 doveden je u Okružnu policiju na ispitivanje.

Filmski i dokumentarni programi

HBO

08.17 Hollywood: Na snimanju **08.45** Izazivač: Le Mans '66 **11.16** Harry Potter i darovi smrti 1. dio **13.38** Harry Potter i darovi smrti, 2. dio **15.45** Otkucaji života **17.40** Brzi i žestoki 10 **20.00** Vrste dobrote **22.41** Grešnici **00.56** Kraven the Hunter

HBO 2

07.53 Snjeguljica i lovac **09.55** Lovac i ledena kraljica **11.46** Pod nadzorom **12.45** Francuska depeša **14.29** Klub zadovoljnih žena 2: Novo poglavlje **16.14** Izložba **17.58** Neuilly-Poissy **19.32** Izazivači **21.39** Trag života **23.19** Odvuci me u pakao **00.55** Kneecap: Hip-hop revolucija **02.36** Životne lekcije

CINEMAX

08.00 Eina **08.26** Nevidljiva borba **10.18** Zaleđe **10.41** Muško je, Bogu hvala **12.36** Zemlja žena **14.26** Miran život **16.06** Nevidljiva borba **18.01** Chappie **20.01** Jastog **21.57** Miljenica **23.56** Protuudar **01.31** Carandiru

CINEMAX 2

07.50 Planet Janet **09.45** Eric i Malik **11.20** Amerikanac **13.21** Velika očekivanja **15.10** Fremont **16.45** Planet Janet **18.40** Čuo sam zvona **20.31** Riječ po riječ **22.15** Nemoguća misija: Odmetnuti **00.26** Nemoguća misija: Raspad sistema **02.50** Kletva

NATIONAL GEOGRAPHIC

07.00 Posljednji divovi: divlje ribe **08.00** Aljaska: Preživljavanje ekstrema **08.50** Željeznički put svile **09.05** Apollo: Povratak na Mjesec **10.45** Tvornica hrane: SAD **11.05** Izgubljeni gradovi s Albertom Linom **13.00** Vječni istraživač Hannah Fry **14.00** Alex Honnold: Sam na stijeni **16.00** Top Guns: Nova generacija **19.00** Promašene izgradnje **21.00** Najčudnije stvari **22.00** Chris Hemsworth: Put za pamćenje **23.00** Vječni istraživač Hannah Fry **00.00** Najčudnije stvari **00.50** Chris Hemsworth: Put za pamćenje

CINESTAR TV

09.20 Tvornica snova **11.00** Vjenčanje godine **12.40** Lamborghini: Čovjek koji je stvorio legendu **14.30** Zov prirode **16.05** Bitka za Midway **18.35** Što žene vole **21.00** Plaćenica **23.05** Sjedinjene države protiv Billie Holiday

CINESTAR TV ACTION

10.05 Povratak ubojice mekog srca **12.00** Non stop **14.00** Kursk: Prokletstvo dubina **16.10** Transporter 3 **18.10** Transporter: Nasljedstvo **20.00** John Wick 4 **23.00** Zvuk slobode

CINESTAR TV FANTASY

11.00 Marmaduke: Buntovnik na četiri noge **12.40** Bogovi Egipta **14.50** Gamer **16.30** Himalaja **18.45** Dječak i tigar **20.30** Lov na ubojicu **22.40** Donnie Darko

CINESTAR TV COMEDY

10.45 Vatreno srce **12.20** Božić, s ljubavlju **13.55** Što ljubav ima s tim? **15.45** Uzimam, možda **17.20** Tri tigra **19.10** Asterix i Obelix: Srednje kraljevstvo **21.00** Klub zadovoljnih žena **22.45** Sve što vole mladi

CINESTAR TV PREMIERE 1

09.40 Koati **11.20** Girl You Know It's True **13.30** Utrka **15.50** Princevi pustinje **17.45** Moonfall **20.00** Horizont: Američka saga - Prvo poglavlje **23.05** Jackie

CINESTAR TV PREMIERE 2

08.30 La La Land **10.50** Panda u Africi **12.30** Protiv svih pravila **14.40** Mali Buda **17.05** Grace od Monaka **18.55** Groznica bogatih **21.00** Surfer **22.45** Odlazak plaćenog ubojice

KLASIK TV

06.32 Do viđenja u Čikagu **07.57** Goli čovik **09.36** Maratonci trče počasni krug **11.12** Kad Porastem Biću Kengur **12.54** Noć generala **15.17** Teška vremena **16.50** Sastanak s nepoznatom **18.26** Maratonci trče počasni krug **20.02** Most **21.46** Crni Bombarder **23.43** Kad mrtvi zapjevaju

STAR Channel

06.25 Moderna obitelj **06.50** Simpsoni **09.25** Škorpion **12.10** FBI **14.55** Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull Indiana Jones i kraljevstvo kristalne lubanje **17.10** Moderna obitelj **18.00** Simpsoni **21.00** Iz Pariza s ljubavlju **22.55** Zločinački um **01.10** FBI **03.45** Škorpion

STAR Movies

07.45 Vrapčić Richard **09.25** Onaj osjećaj kad... **11.25** Sumrak saga: Praskozorje **13.50** Sumrak saga: Praskozorje - 2. dio **16.05** Moji problematični praznici **18.10** Božić kod Zlatnog zmaja **20.00** Bliski odnosi **22.10** Direktori na cesti **00.20** Pretkazanje **02.50** Noa **05.20** Mladi Rock **05.40** Veliko nebo

NOVA TV

06.25 Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E397 R

06.50 Arhitekti i projekti, magazinska emisija S1 E39 R

07.20 Novi Looney Tunes, animirana serija S2 E10/26 R

07.45 Novi Looney Tunes, animirana serija S2 E11/26

08.10 Novi Looney Tunes, animirana serija S2 E12/26

08.30 Divlji Karibi, doku. serija S1 E1/4

09.45 Kumovi, igrana serija S5 E131 R

10.45 Kumovi, igrana serija S5 E132 R

11.45 Putovanje jednog psa, igrani film

13.55 Srce šampiona, igrani film

15.40 Startaj Hrvatska, zabavni program S6 E7/11

16.40 Na krilima nade, igrani film

17.00 Vijesti Nove TV, informativni program

17.10 Na krilima nade, igrani film

19.00 Dnevnik Nove TV, informativni program

20.15 Supertalent, zabavni program S12 E10/13

22.50 Ponovno ljubav, igrani film

00.55 Samaritanac, igrani film (15) R

02.45 Noć i dan, igrani film R

DOMA TV

05.55 Gorski liječnik, igrana serija S11 E13/16 R

06.40 Gorski liječnik, igrana serija S11 E14/16 R

07.25 Detektiv Kalle, igrana serija S2 E3/13

08.15 Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E397

08.45 Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E39

09.15 TV izlog, razno

09.30 Hamburg 112, igrana serija S14 E20/25 R

10.25 TV izlog, razno

10.40 Hamburg 112, igrana serija S14 E21/25 R

11.25 TV izlog, razno

11.40 Hamburg 112, igrana serija S14 E22/25 R

12.35 TV izlog, razno

12.50 Gorski spašavatelji, igrana serija S7 E11/12

13.40 Gorski spašavatelji, igrana serija S7 E12/12

14.35 Cobra 11, igrana serija S1 E6/12

15.30 Navy CIS, igrana serija S1 E13/23 R

16.25 Škorpion, igrana serija S3 E6/25 R

17.15 Škorpion, igrana serija S3 E7/25 R

18.10 Škorpion, igrana serija S3 E8/25 R

19.05 Škorpion, igrana serija S3 E9/25 R

20.00 Transporter nasljedstvo, igrani film

21.50 Usamljeni zaštitnik, igrani film (15)

23.45 Vatreni dečki, igrana serija S3 E9/13 (15)

00.40 CSI: Vegas, igrana serija S2 E19/21 R

01.20 CSI: Vegas, igrana serija S2 E20/21 R

02.00 Navy CIS Havaji, igrana serija S2 E21/21 R

02.45 Cobra 11, igrana serija S1 E5/12 R

03.20 Gorski spašavatelji, igrana serija S7 E11/12 R

04.00 Gorski spašavatelji, igrana serija S7 E12/12 R

NOVATV 22.50

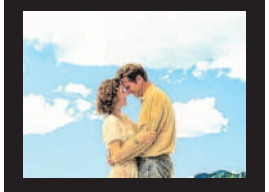

PONOVNO LJUBAV
Liječnica Garnet Hadley u malom gradu udovica je već dvije godine, no još je zaljubljena u svojeg mrtvog supruga Michaela.

DOMATV 20.00

TRANSPORTER NASLJEDSTVO
Frank Martin, bivši specijalni operativac, sada vodi naizgled manje opasan život – ili barem tako misli.

TV PREPORUKA

SHOW **NOVATV 20.15**

Supertalent

Ove nedjelje na Novoj TV ne propustite desetu audicijsku epizodu Supertalenta. Večer u kojoj će se predstaviti posljednjih deset kandidata koji dolaze s istom željom i ambicijom: prezentirati svoj talent i izboriti se za mjesto u nastavku natjecanja.
Na pozornicu se vraća varaždinski »dvojnik« Zdravka Čolića, Mladen Fajfarić. Publiku će raznježiti 17-godišnja Sara Bartanić i njezin preslatki kanadski retriver Dio. Na scenu potom stiže samopouzdani glazbeni šarmer Bogdan Beočanin, dok će se s pjesmom predstaviti i Jasminka Vuković, koja je, nakon što je podigla svoju djecu, napokon odlučila pratiti svoje snove. Emotivan trenutak večeri donijet će Dora Babić, koja nastupa s pjesmom posvećenoj svom pokojnom ocu. U ovotjednoj epizodi, dvanaestogodišnja Ilayda Huseinova pokazat će kako to izgleda kada se satima trenira balet i suvremeni ples. Za dozu dobre energije pobrinut će se harmonikaški showman iz Slovenije, Gašper Marič, a potpuno drugačiju vrstu scenskog nastupa donijet će Sophia Opalchuk, odlučna pokazati sportsku, umjetničku i moćnu stranu pole dancea. Fran Malkoč, krovopokrivač po struci, otpjevat će vlastitu pjesmu o Barci sa željom da ga upravo Supertalent pogura prema glazbenim snovima. Za kraj večeri vraća se i Bruno Tomašić, kandidat koji je u prošloj epizodi dobio svoju novu priliku.

DOKUMENTARAC HRT1 16.50

Apetitlih - Apfelstrudel i Kaiserchmarrn

U drugoj epizodi Vini i Leo putuju od Graza i Zell am Seea sve do Varaždina u potrazi za najpoznatijim slasticama Austro-Ugarske - štrudlom od jabuka i carskim drobljencem. Istražuju kako su ova jela, nastala u jednostavnoj kuhinji, osvojila carski dvor i postala simboli jednog vremena. Kroz priče povjesničara i razgovore s majstorima slastičarima otkrivaju put štrudle iz Osmanskog Carstva do bečkih salona te legendu o drobljencu koji je postao omiljen Franji Josipu.

DOKUMENTARAC HRT1 23.30

Ja, Douglas Fairbanks

Šarmantan i karizmatičan Douglas Fairbanks, »prvi kralj Hollywooda«. Život su mu oblikovali neki od najvažnijih događaja u američkoj povijesti, ponajprije razvoj filmske industrije. Njegovi su se filmovi prikazivali u cijelome svijetu. Zahvaljujući svom stasu i nastupu, postao je američka ikona. U vrijeme kad je Amerika bila na vrhuncu moći, predstavljao ju je bolje nego itko drugi: snažan, samouvjeren, odvažan, uvijek nasmijan i neustrašiv. Bio je junak nacije.

Talijanski

RAI 1

07.00 TG 1 **07.05** UnoMattina in famiglia **08.00** TG 1 **08.18** UnoMattina in famiglia **09.00** TG 1 **09.04** UnoMattina in famiglia **09.15** Check Up **10.00** TG 1 L.I.S. **10.05** A Sua Immagine Viaggio nel Giubileo **10.30** A Sua immagine **10.55** Santa Messa dalla Chiesa Santa Maria del **11.50** A Sua immagine **12.00** Angelus da Piazza San Pietro **12.10** A Sua immagine **12.20** Linea Verde - Abruzzo, le glorie di San Martino **13.30** TELEGIORNALE **14.00** Domenica In **17.15** TG 1 **17.18** Che tempo fa **17.20** 68° Festival dello Zecchino d'Oro - La finale **20.00** TELEGIORNALE **20.35** Affari tuoi **21.30** Carosello in love 1 ^ Visione **23.25** TG1 Sera **23.30** Speciale Tg1

RAI 2

07.00 TG2 - Storie. I racconti della settimana **07.40** TG2 Tutto il bello che c'e' **07.55** TG2 Mizar **08.20** TG2 Cinematinee' **08.25** TG2 Achab Libri **08.30** Il meglio di Playlist **09.30** Rai Sport Live Weekend **13.00** TG2 - GIORNO **13.30** TG2 Motori 2 **14.00** Bellissima Italia Generazione Green **14.50** Una casa per noi **15.20** Se Dio vuole **17.00** Genitori, che fare? **17.50** TG Sport della Domenica **18.05** TG2 L.I.S. **18.10** TG2 - Dossier **19.00** Ufo Robot Goldrake - Lettera a una madre **19.20** La stella fantasma **19.40** N.C.I.S. Los Angeles **20.30** TG2 - **20.30 21.00** Il giorno sbagliato **22.40** La Nuova DS

RAI 3

07.00 Sorgente di vita Rubrica di vita e cultu **07.30** Sulla via di Damasco **08.05** Mi manda Raitre **10.15** O anche no **11.05** ESTOVEST **11.30** MEDITERRANEO **12.00** TG3 **12.17** TG3 Fuori Linea **12.25** ALTA QUOTA **12.55** TG3 LIS **13.00** Il posto giusto **14.00** TG Regione **14.10** TG Regione Meteo **14.15** TG3 **14.30** In Mezz'ora **16.45** Kilimangiaro **19.00** TG3 **19.30** TG Regione **19.51** TG Regione Meteo **20.00** Blob **20.30** LAB Report **21.00** Report **23.15** Allegro ma non troppo

CANALE 5

07.53 Traffico **07.59** TG5 **08.49** Tg5 speciale, **09.58** Santa Messa **10.57** Melaverde - Le storie **11.51** Melaverde **12.58** TG5 **13.39** L'Arca di Noe' **13.57** Amici di Maria **16.00** Verissimo **18.51** Avanti un altro - story **19.54** Tg5 Prima Pagina **20.01** TG5 **20.40** La ruota della fortuna **21.20** La riassunto - notte nel cuore **21.21** La notte nel cuore **23.40** Anteprima - la notte nel cuore **23.41** Pressing

ITALIA 1

07.19 Tom & Jerry: Operazione spionaggio **08.34** The Middle **09.58** THE BIG BANG THEORY **10.53** Due uomini e 1/2 **11.48** Drive Up **12.25** Studio Aperto **13.05** Sport Mediaset XXL **14.00** E-Planet **14.30** Dr. House - Medical Division **16.11** Cold Case - Delitti irrisolti **17.57** Fuori le prove! - Indagini ai confini della realta' **18.21** Studio Aperto Live **18.30** Studio Aperto **18.56** Studio Aperto Mag **19.12** C.S.I. Miami **20.04** NCIS - Unita' Anticrimine **21.20** Zelig On

RETE 4

07.32 Super partes **08.24** La promessa **09.05** Terra Amara **10.08** Dalla parte degli animali **11.55** Tg4 **12.26** La signora in giallo **13.57** Dolce novembre **16.28** Carambola filotto... tutti in buca **18.58** Tg4 **19.41** La promessa **20.28** La promessa **20.29** 4 di sera weekend **21.32** Fuori dal coro

IMPRESSUM

IZDAVAČ I TISKAR
»NOVI LIST«
Novinsko nakladničko dioničko društvo, Rijeka, Zvonimirova 20/A
p.p. 130, 51001 RIJEKA
Telefon: 051/650-011, 051/650-013
Telefax: 051/672-114, 051/672-118
E-mail: redakcija@novilist.hr
Web: www.novilist.hr
UPRAVA
Bojan **DIVJAK** - predsjednik
Renato **IVANUŠ** - član
PROKURISTICA
Darija **PRŠA**
GLAVNA UREDNICA
Slavica **BAKIĆ**
GLAVNA UREDNICA SUPERDESKA
Dijana **PAVLOVIĆ**
UREDNIK DIGITALNIH IZDANJA
Damir **KUNDIĆ**
IZVRŠNI UREDNIK
Dražen **HERLJEVIĆ**
UREDNIČKI KOLEGIJ
Nenad **HLAČA** – NOVOSTI i SVIJET
Danijela **BAUK** - NEDJELJNI BROJ
Helena **FOGAS** – RIJEKA
Boris **PEROVIĆ** – REGIJA
Zlatko **HORVAT** – SPORT
Kim **CUCULIĆ** – KULTURA i MEDITERAN
Ivana **KOCIJAN** – MOZAIK
GRAFIČKA SLUŽBA
Tea **LILIĆ PRIBANIĆ**
TAJNICA REDAKCIJE
Branka **VRABEC**
DOPISNIŠTVO U ZAGREBU
Ulica Matka Laginje 6
WEB PORTAL
novilist.hr
E-mail: portal@novilist.hr
MARKETING I PROMOCIJA
Rijeka, Zvonimirova 20a
Direktorica:
Silvija **GERC VODOPIJA**
Telefon: 051/650-088
Telefax: 051/650-110
E-mail: oglasi@novilist.hr
Web: marketing.novilist.hr
TISKARA I KOMERCIJALA
Telefon: 051/650-024
Telefax: 051/650-036
E-mail: tiskara@novilist.hr
OGLASNI ODJEL RIJEKA
Andrije Medulića 6-8,
Telefon: 051/212-102
E-mail: oglasni.rijeka@novilist.hr
Web: http://oglasni.novilist.hr
PRETPLATA
Telefon: 051/650-170
Radno vrijeme od 7.30 do 15.30 sati
TISAK
NOVI LIST d.d. Rijeka
List izlazi svaki dan. Rukopise i materijale ne vraćamo.

HRT Radio Rijeka

07.00 Jutarnja kronika
07.21 Vrijeme
07.25 Ma nan se spi
08.00 Najava događaja
08.15 Puntapet
08.30 Kamo danas
08.40 Katolički vidici
09.00 Vrijeme za vrijeme
09.15 Zlatne godine
09.30 Baltazar
10.00 Vijesti Radio Rijeke
11.00 Priko Učke
12.00 Vijesti Radio Rijeke
12.05 Na obedu
14.00 Vijesti Radio Rijeke
14.45 Vrijeme za vrijeme
15.00 Danas aktualno
16.00 Nedjelja popodne
16.30 Kamo danas 2
16.45 Ne pozabimo
17.00 Glazba Radio Rijeke
18.00 Play lista
19.30 Akademskih kvarat ure
19.45 Nedjelja popodne
20.00 Metanoia
20.30 Glazba Radio Rijeke
20.45 Susreti
21.00 DJ Šošo
22.00 Kronika dana

Ostali programi

KANAL RI

07.20 Školska liga, emisija o sportu **07.50** Željko Marušić i gosti, talk show (r) **08.40** Glazbeni kanal/Tv prodaja **11.00** Aktualni sat sjednice Gradskog vijeća Grada Rijeke, snimka **12.30** Bilanca uspjeha, talk show **13.05** DW: Euromaxx, magazin **13.40** Veterinarska ordinacija, emisija **14.10** Glazbeni kanal/TV prodaja **15.00** Biblijska istina, vjerska emisija **15.20** Kratki rezovi, emisija o filmu **15.50** Glazbeni kanal/ TV prodaja **16.25** Ča skalica, čakavska glazbena emisija (r) **17.25** VIDICI, emisija o kulturnoj baštini **18.00** DNEVNIK **18.20** TV prodaja **18.35** Sport nedjeljom, emisija **20.10** Rotor, emisija o oktanskim i ekstremnim sportovima **21.00** Art caffe, emisija o kulturi (r) **22.00** DNEVNIK (r) **22.20** IC tehnologija, emisija o novim tehnologijama **23.00** Zapisano u zvijezdama, astro show (18)

TV NOVA

11.00 Agrokultura, poljoprivredna emisija **12.00** Boje zemlje **12.30** Energetska medicina **13.00** Lifestyle TV **13.45** Art Club **14.15** Volin te Istro **15.15** Domisan predstavlja **15.30** Trajnaninenaj **16.30** Veterinarska ordinacija **17.00** Mali svijet, emisija o dječjem svaralaštvu **17.30** Kronika Grada Umaga **18.00** Trdi ča Kafić **18.30** Novi milenij **19.00** Rovinjska Kronika **19.30** Panoramica settimanale **20.00** Špica s Macanom **21.00** TV Aukcija **23.10** Vrata sudbine, emisija o alternativnom načinu života

HRT 4

17.47 Talenti EU regija **18.02** Romano Bolković - 1 na 1: Irena Hrstić, talk show **18.53** Vrijeme RH sutra **18.54** Vrijeme Europa sutra **18.56** Vrijeme svijet sutra **19.00** Dnevnik 2 **19.53** Vrijeme RH sutra **19.54** Vrijeme Europa sutra **19.56** Vrijeme svijet sutra **20.00** HAK - promet info **20.01** Nedjeljom u 2 **21.00** Pregled dana **21.45** Manjinski mozaik **22.00** Intervju tjedna **22.43** Studio 4: U fokusu **23.10** Vijesti na engleskom jeziku **23.20** Vijesti na španjolskom jeziku **23.30** Studio 4: Jutarnji intervju **23.50** #REPORTAŽE:, dokumentarna reportaža **00.10** Vijesti iz kulture

Jabuka TV

07.30 Serbus Zagreb, informativna emisija **08.00** Svakodnevica, mozaična emisija **09.30** Backstage, ep.10, serija **10.00** Minute bijele kute, emisija o zdravlju **11.00** Moda XL **13.00** Hrana i vino, kulinarski show **13.30** Pjesmom te zovem, zabavno-glazbena emisija **15.15** Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju **16.15** Lifestyle TV!, magazin **17.00** Veterinarska ordinacija, emisija o kućnim ljubimcima **17.30** Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju **18.30** Srce Hrvatske, mozaična emisija **19.00** Serbus Zagreb - tjedni pregled, informativna emisija **20.00** Fio Show, zabavno-glazbena emisija **23.00** Zlatna zora (18), alternativni kutak

CMC

08.00 24 sata vijesti **08.05** 100% hitovi **09.00** CMC Mix **10.00** 100% hitovi **11.00** CMC Mix **12.00** Dobar dan **13.00** 100% hitovi **14.00** CMC Mix **15.00** DALIBOR PETKO SHOW: Ante Cash i Domenica **17.00** CMC Mix **18.00** 100% hitovi **19.00** CMC Mix **20.00** Portret: Silvije Glojnarić **21.00** 24 sata vijesti **21.05** Koncert tjedna: Sandi Cenov Live@ Tvornica kulture 2024., 1. dio **22.00** 100% hitovi **23.00** CMC Mix **00.00** 100% hitovi

www.novilist.hr
NL 125 GODINA TRADICIJE
NEDJELJA
30. STUDENOGA 2025.

ČITAJ NOVI LIST 0-24
SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

HODOMET U dvorani 3. maj na Kantridi održana promocija nove inačice nogometa

Posljednja šansa oživjela nogomet u kojem je, gle čuda - zabranjeno trčati

Boris Nemec okupio je prvu riječku ekipu hodometaša koja je nakon poraza od Starih plehova upisala i prvu povijesnu pobjedu protiv zagrebačkih Superstaraca

Ivan VOLARIĆ
Snimio Marko GRACIN

POSLJEDNJA ŠANSA - Gornji red: Volf, Bakarčić, Paro i Brajković; Dolje: Rubčić, Nemec, Tercol i Miljanić

RIJEKA ›› Pretposljednji dan mjeseca studenoga 2025. godine ostat će u riječkom sportu upamćen po prvoj utakmici hodometa u kojoj je sudjelovala i jedna momčad iz grada na Rječini. Poznati ortoped i dugogodišnji liječnik Vatrenih Boris Nemec okupio je na parketu dvorane 3. maj na Kantridi respektabilni sastav (Rubčić, Miljanić, Tercol, Volf, Bakarčić, Paro, Manestar i Brajković). Dobro poznata lica s malonogometnih, ali i riječkih velikonogometnih terena branila su boje ekipe znakovita imena - Posljednja šansa. U svojem prvom »hodometaškom« nastupu »riječki starci« izgubili su 3:0 od zagrebačkih Starih plehova, no već u drugoj utakmici slavili su protiv još jedne zagrebačke ekipe, Superstaraca - 4:2. Ostat će zapisano da je nekadašnji kapetan nogometaša Rijeke Robert Rubčić zabio dva, Žef Miljanić i Miljenko Manestar po jedan gol. Četvrti sudionik promotivnog turnira, momčad Vinodola nije se uspjela adekvatno ekipirati, pa je četvorka iz Novog Vinodolskog ovoga puta bila samo u ulozi gledatelja.

A sve je krenulo ovako...

- Hodomet je krenuo 2011. godine iz Engleske. Oni su kolijevka tog sporta. Gospodin Ivo Bulaš, predsjednik udruge »Sijede vrijede«, vidio je prilog o tome na TV emisiji Gorana Milića i odlučio prije tri godine sve pokrenuti i u Hrvatskoj. Od 1. listopada 2024. godine UEFA priznaje hodomet. Poslala je dopis svim svojim članicama da očekuju da do 2027. godine taj sport bude na jednoj pristojnoj razini. Mislim da smo do sada uz podršku HNS-a puno napravili, govori Darko Cvitković, član ekipe Starih plehova i nekadašnji prvoligaški sudac koji je objasnio osnovnu razliku između nogometa i hodometa.

Nema kontakta

- Hodomet je sporija varijanta nogometa koja je prilagođena za igrače u našim - najboljim godina. Dakle, nema trčanja, nema kontakta i nema igranja glavom. Svaki mali kontakt je prekršaj, dakle maksimalno se vodi računa o zaštiti igrača. Svako trčanje s ili bez lopte kažnjava se zaustavljanjem igre i dosuđuje se neizravni udarac. Svi udarci osim kaznenog su neizravni. Šesterac je prostor rezerviran samo za vratara..., pojasnio je Cvitković.

Riječkoj ekipi najteže se bilo priviknuti na činjenicu da ne smiju - trčati. Neki od njih možda na prvi pogled tako ne djeluju, ali ima i tim dečkima još volje, želje i snage za potrčati.

- U čovjeku je instinkt da potrči za loptom i da jurneš, odnosno da nešto napraviš na brzinu. Ovdje toga nema, nema trčanja, nema igranja glavom, nema dugog vođenja lopte... Trebat će nam sigurno vremena da se priviknemo. Želja nam je u Rijeci i okolici razviti taj sport. Hodomet je odličan sport za treću dob, da ljudi u tim godinama ostanu aktivni i u sportu. To je dobro za njihovo zdravlje, govorio je Boris Nemec autoritetom liječnika koji je cijeli život u i uz nogomet.

60
tisuća registriranih igrača hodometa, u 1500 klubova ima Velika Britanija

PREMIJERNA POBJEDA - Damir Volf tijekom ogleda sa Starim plehovima

SIJEDE VRIJEDE - Boris Nemec u akciji

Walking football

Englezi hodomet zovu - »walking football«, odnosno hodajući nogomet. Na »otoku« ima 60 tisuća registriranih igrača u 1500 klubova. U Hrvatskoj je sve još u povojima.

- Prije mjesec dana pokrenuli smo Prvu zagrebačku hodometnu ligu. To je prvi pokušaj da se natjecateljski dio izdvoji iz onog rekreativnog dijela. Zato obilazimo cijelu Hrvatsku. Primorsko-goranska je 12. županija koju smo obišli. Kada smo krenuli u sve ovo rekli smo da ćemo Hrvatsku obići u pet godina, a kako sada stoje stvari iduće godine ćemo obići preostalih devet županija. Cilj je gdje dođemo ne samo pokazati kakav je to sport već i potaknuti da se u toj sredini razvije liga. Kada odete u mirovinu što vam preostaje? Da sjedite na kauču, dosađujete i budete teret sebi i svojima ili da se vratite onome što svi vole, a to je nogomet. Jasno, nogometu prilagođenom ne željama nego mogućnostima. Hodanje je već samo po sebi aktivnost koja se svakom čovjeku naših godina preporuča. Dakle, osim zdravstvenih benefita ovo ima i pozitivan zdravstveni aspekt. Samim bavljenjem sportom manje koristimo lijekove, manje napadamo javni zdravstvenih sustav, rekao je Ivo Bulaš, idejni začetnik hodometa, koji bi se sudeći po reakcijama dečki iz Posljednje šanse mogao ubrzo proširiti u Rijeci i okolici.

Hodanje je već samo po sebi aktivnost koja se svakom čovjeku naših godina preporuča

Ivo Bulaš

Valute označene zvjezdicom za koje Banka ne objavljuje kupovni i prodajni tečaj za efektivu ne smatraju se valutama s Tečajne liste Banke u kojima Banka vodi transakcijske račune i/ili zaprima gotovinske naloge za plaćanje i/ili provodi otkup deviza. Tečajevi za predmetne valute (tečajevi za devize) koriste se za preračunavanje u bezgotovinskim transakcijama.

TEČAJNA LISTA BROJ: 235
Erste & Steiermärkische Bank d.d.
Primjenjuje se od 29.11.2025.

Valuta	Jed.	Kupovni za efektivu	Kupovni za devize	Srednji za devize	Prodajni za devize	Prodajni za efektivu	Srednji tečaj HNB
AUD	1	1,842900	1,823900	1,772100	1,720200	1,701200	1,772100
CAD	1	1,685800	1,668400	1,621000	1,573500	1,556100	1,621000
CZK	1	25,216600	24,884100	24,177000	23,469800	23,137300	24,177000
DKK	1		7,687200	7,468800	7,250300		7,468800
HUF	1	397,831400	392,586800	381,430000	370,273100	365,028500	381,430000
JPY	1	188,334500	185,851600	180,570000	175,288300	172,805400	180,570000
NOK	1		12,108600	11,764500	11,420300		11,764500
SEK	1		11,290300	10,969500	10,648600		10,969500
CHF	1	0,969000	0,959000	0,931800	0,904500	0,894500	0,931800
GBP	1	0,910200	0,900700	0,875200	0,849600	0,840100	0,875200
USD	1	1,202800	1,190400	1,156600	1,122700	1,110300	1,156600
BAM	1	2,032100	2,011000	1,955830	1,900500	1,879500	1,955830
PLN	1	4,421200	4,362900	4,239000	4,115000	4,056700	4,239000